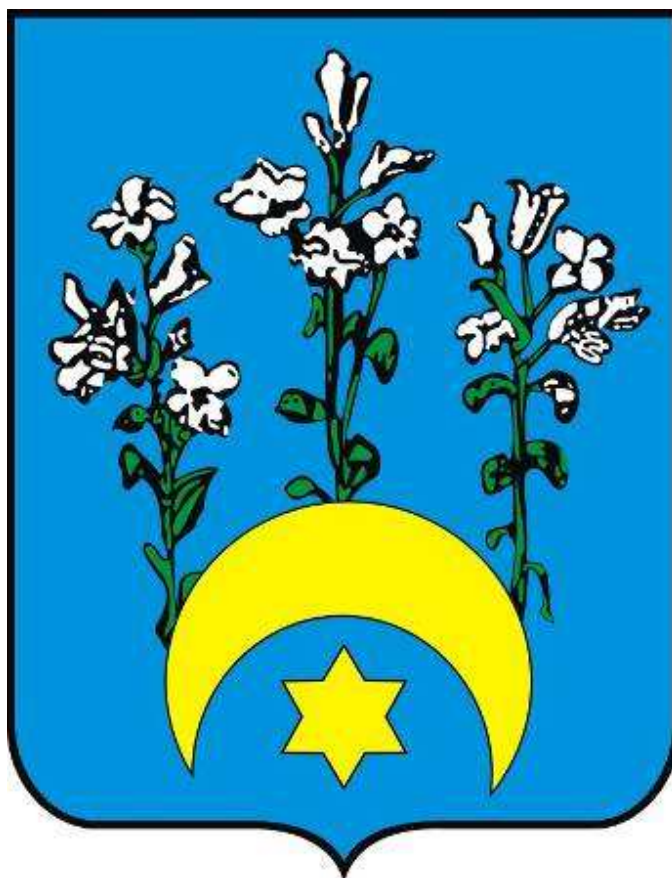


## PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO do ustaleń PLANU OGÓLNEGO MIASTA I GMINY ŻUROMIN



Mazowieckie

Autorzy opracowania:

*Grzegorz Prusik*

inż. Grzegorz Prusik

*Tymowicz Agnieszka*

mgr inż. Agnieszka Tymowicz

Szczytno, marzec 2026 rok

## Spis treści

<b>1. Wprowadzenie .....</b>	<b>4</b>
1.1. Podstawy formalno-prawne prognozy .....	5
1.2. Cel oraz zakres prognozy oddziaływania na środowisko .....	5
1.3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy .....	6
<b>2. Informacja o głównych celach, zawartości projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....</b>	<b>6</b>
2.1. Główne cele oraz zawartość projektowanego dokumentu .....	6
2.2. Powiązania projektu planu ogólnego z innymi dokumentami.....	19
2.2.1. Opracowanie ekofizjograficzne .....	19
2.2.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego do roku 2030.....	19
2.2.3. Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego .....	20
2.2.4. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2030 .....	21
2.2.5. Plan Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego 2030 .....	23
2.2.6. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.....	24
2.2.7. Polityka Ekologiczna Państwa .....	24
2.2.8. Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej .....	26
2.2.9. Strategiczny plan adaptacji dla sektora i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 .....	27
2.2.10. Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 .....	28
<b>3. Przewidywane metody analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania .....</b>	<b>28</b>
<b>4. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko .....</b>	<b>29</b>
<b>5. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu .....</b>	<b>30</b>
5.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego .....	30
5.1.1. Położenie, ogólna charakterystyka terenu .....	30
5.1.2. Budowa geologiczna, surowce mineralne .....	33
5.1.3. Rzeźba terenu i geomorfologia .....	38
5.1.4. Osuwiska i tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych .....	41
5.1.5. Gleby i struktura użytkowania gruntów .....	42
5.1.6. Warunki klimatyczne.....	43
5.1.7. Hydrologia i hydrografia.....	44
5.1.8. Obszary zagrożone powodzią .....	52
5.1.9. Szata roślinna i świat zwierzęcy .....	53
5.1.10. Obszary chronione .....	67
5.1.11. Zabytki kulturowe.....	78
5.1.12. Audyt krajobrazowy .....	88
5.2. Ocena stanu środowiska.....	110
5.2.1. Jakość powietrza atmosferycznego .....	110
5.2.2. Klimat akustyczny.....	113
5.2.3. Oddziaływanie sieci elektroenergetycznych oraz innych pól elektromagnetycznych.....	116
5.2.4. Zagrożenie poważnymi awariami.....	116
5.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu.....	117

<b>6. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem.....</b>	<b>117</b>
<b>7. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.....</b>	<b>117</b>
<b>8. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu .....</b>	<b>118</b>
<b>9. Przewidywane oddziaływanie ustaleń projektu planu na środowisko.....</b>	<b>120</b>
9.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi, w tym gleby .....	123
9.2. Oddziaływanie na zasoby naturalne.....	124
9.3. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne .....	124
9.4. Odpady .....	125
9.5. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne i klimat.....	125
9.6. Klimat akustyczny .....	126
9.7. Oddziaływanie na szatę roślinną, świat zwierzęcy i różnorodność biologiczną.....	127
9.8. Oddziaływanie na krajobraz .....	128
9.9. Oddziaływania na zabytki i dobra materialne .....	128
9.10. Oddziaływania na życie i zdrowie ludzi .....	129
9.11. Oddziaływanie na obszary chronione w tym obszary Natura 2000 .....	129
9.12. Wzajemne oddziaływanie.....	130
<b>10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu miejscowego .....</b>	<b>130</b>
<b>11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w miejscowym planie .....</b>	<b>131</b>
<b>12. Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.....</b>	<b>132</b>
<b>13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....</b>	<b>132</b>
<b>14. Wykaz materiałów źródłowych .....</b>	<b>135</b>

Spis załączników tekstowych:

1. Oświadczenie,
2. Kopia uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu dokumentu: Planu ogólnego gminy i miasta Żuromin z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie.
3. Kopia uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu planu ogólnego gminy i miasta Żuromin, z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Żurominie.

Spis załączników graficznych:

1. Prognoza oddziaływania na środowisko realizacji ustaleń planu ogólnego gminy i miasta Żuromin (zał. nr 1)

## 1. Wprowadzenie

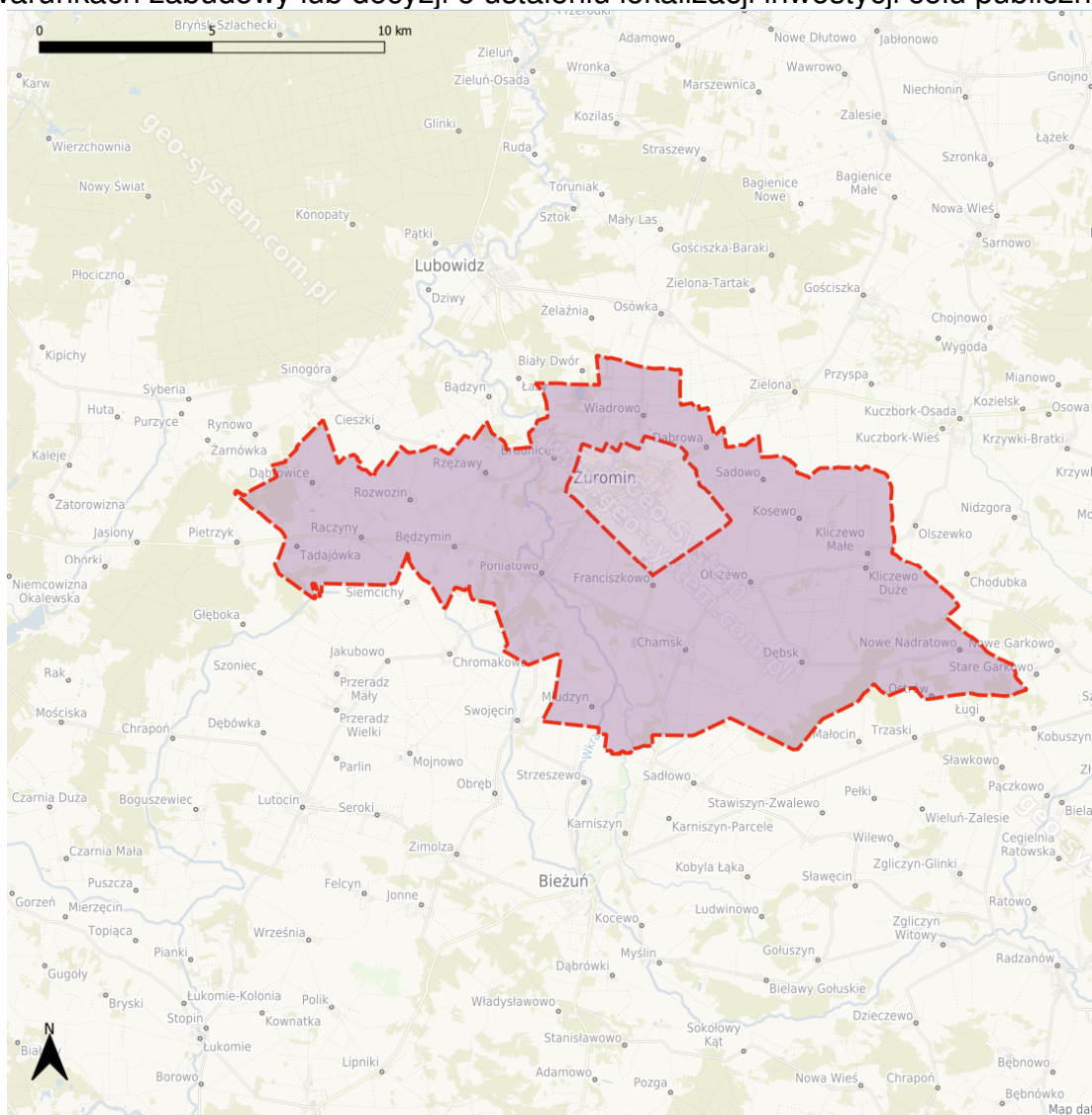
Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona dla potrzeb projektu planu ogólnego gminy i miasta Żuromin.

Projekt planu ogólnego (zwanego dalej projektem POG) jest realizacją uchwały Nr 490/LXVII RADY MIEJSKIEJ W ŻUROMINIE z dnia 29 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego miasta i gminy Żuromin.

Plan ogólny miasta i gminy Żuromin to nowy, obowiązkowy dokument planistyczny, który wprowadzony został ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2024 r., poz. 1130), zastępując studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (zwanego dalej Studium lub SUIKZP).

Zgodnie z zapisami ww. ustawy studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do dnia uchwalenia planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2026 r.

Plan ogólny jest aktem prawa miejscowego, który przedstawia sposób zagospodarowania przestrzeni, a jego ustalenia uwzględnia się zarówno przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.



**Rycina 1.** Obszar objęty projektem planu ogólnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.geoportal.gov.pl/>

## 1.1. Podstawy formalno-prawne prognozy

Obowiązek opracowania prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.).

Podstawą formalno-prawną prognozy również są:

- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 13i ust. 3 pkt. 3; tekst jednolity Dz. U. 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm),
- Projekt planu ogólnego gminy i miasta Żuromin,
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. – O ochronie przyrody (Dz. U. 2026, poz. 13 ze zm.).

Prognoza oddziaływania na środowisko jest elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, służącej eliminowaniu lub łagodzeniu ewentualnych konfliktów przyrodniczo - przestrzennych. Formuła dokumentu pozwala, by we wszystkich fazach planowania uwzględnić wzajemne relacje pomiędzy uwarunkowaniami przyrodniczymi, a przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami planistycznymi.

## 1.2. Cel oraz zakres prognozy oddziaływania na środowisko

Zasadniczym celem prognozy, opracowywanej dla potrzeb projektu planu jest identyfikacja i ocena skutków oddziaływań na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, w tym na:

- świat zwierzęcy i roślinny oraz krajobraz we wzajemnym ich powiązaniu,
- warunki życia i zdrowia ludzi,
- środowisko kulturowe,
- zabytki i dobra materialne, będące potencjalnym wynikiem realizacji projektowanego zagospodarowania przestrzeni.

Istotnym celem Prognozy jest także poszukiwanie i wskazanie możliwości rozwiązań planistycznych zabezpieczających środowisko i przeciwdziałających negatywnemu oddziaływaniu na nie.

Zakres prognozy obejmuje elementy określone w art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.).

Prognozę wykonano w zakresie i stopniu szczegółowości uzgodnionym przez:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, (zał. teks. nr 1);
- Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żurominie (zał. teks. nr 2).

Na podstawie otrzymanych uzgodnień niniejsza Prognoza zawiera informacje o głównych celach projektowanego dokumentu jego zawartości, powiązaniu z innymi dokumentami, informacje o metodyce zastosowanej podczas sporządzenia prognozy, propozycje dotyczące metod analizy skutków realizacji zapisów projektowanego dokumentu, częstotliwość ich przeprowadzania, informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko oraz streszczenie w języku niespecjalistycznym. Niniejszy dokument analizuje, wskazuje i ocenia istniejący stan środowiska naturalnego na obszarach przewidywanego znaczącego oddziaływania,

istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji zapisów planu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; cele ochrony przyrody ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia realizacji zapisów planu oraz sposoby ich uwzględnienia podczas opracowywania dokumentu: przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i przedmiot ochrony obszarów NATURA 2000 oraz na inne elementy środowiska. Prognoza przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.

### **1.3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy**

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń planu. Posłużono się również metodą porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Skonfrontowano zaproponowane rozwiązania planistyczne z istniejącymi uwarunkowaniami środowiskowymi.

Przed przystąpieniem do zasadniczej części opracowania przeprowadzono prace w terenie w tym inwentaryzację urbanistyczną w celu zapoznania się z ogólnymi warunkami środowiskowymi panującymi na analizowanym terenie oraz istniejącym zainwestowaniem. W ten sposób sporządzona została kompleksowa ocena sposobów użytkowania poszczególnych terenów, aktualnego stanu środowiska oraz jego podatności na degradację.

Następnie przystąpiono do prac kameralnych, polegających na porównaniu wyników uzyskanych w terenie z istniejącą dokumentacją.

Na podstawie ustaleń planu ogólnego nie ma możliwości szczegółowego określenia przeznaczeń poszczególnych terenów, gdyż dokument ma charakter ogólny i tworzy jedynie ramy, w jakich ma się mieścić docelowe zagospodarowanie przestrzeni wyznaczane na podstawie zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Prognozę oddziaływania na środowisko przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz w kontekście stopnia ogólności ustaleń projektu planu.

## **2. Informacja o głównych celach, zawartości projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami**

### **2.1. Główne cele oraz zawartość projektowanego dokumentu**

Plan ogólny to nowy, obowiązkowy dokument planistyczny, który wprowadzony został ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2024 r.,

poz. 1130), zastępując studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (zwanego dalej Studium lub SUIKZP).

Plan ogólny określa sposób zagospodarowania przestrzeni, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu, a jego ustalenia uwzględnia się zarówno przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Plan ogólny miasta i gminy Żuromin zastąpi dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Żuromin uchwalone Uchwałą Nr 68/IX/24 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 18 grudnia 2024 r.

Ponadto wyznaczając strefy planistyczne w projekcie POG brano również pod uwagę ustalenia funkcjonalne oraz wskaźniki urbanistyczne określone w już obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W gminie aktualnie uchwalonych jest 19 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – pokrywający blisko 100 % powierzchni miasta i gminy Żuromin. Należy tu nadmienić, iż od momentu obowiązywania ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, nałożono obowiązek przeprowadzania procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (sooś) dla sporządzanych miejscowych planów.<sup>1</sup> W związku z czym, większość obowiązujących mpzp wraz z opracowaną na ich potrzeby prognozą ooś, przeszło wymaganą przepisami prawa, ścieżkę urbanistyczną i uzyskało niezbędne pozytywne opinie i uzgodnienia.

Reasumując, wyznaczane w planie ogólnym gminy i miasta strefy planistyczne, stanowią w znacznej części kontynuację rozwoju polityki przestrzennej zawartej zarówno w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w ustaleniach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (ryc. 2).

Projekt planu ogólnego, zgodnie z §5, ust. 1 *Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*, sporządza się w formie danych przestrzennych, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 3a ustawy, tworzonych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 67b ustawy.

Dodatkowo jak wynika z art. 13h. ust.1. upzp wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej.

Zgodnie z art. 13a ust. 4 upzp, w planie ogólnym w ramach elementów obligatoryjnych określa się strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne, które obejmują gminny katalog stref planistycznych (profil funkcjonalny stref planistycznych, oraz wskaźniki urbanistyczne: wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej), a także nieobowiązkowo może obejmować gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej (szkoły podstawowe oraz obszary zieleni publicznej). Ponadto w planie ogólnym można określić obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ) oraz obszary zabudowy śródmiejskiej (OZS).

<sup>1</sup> Część obowiązujących w gminie mpzp została uchwalona przed wejściem w życie obowiązku przeprowadzenia sooś, tj. przed rokiem 2008.

Na podstawie art. 13c. ust. 2 upzp dopuszcza się wyznaczenie 13 stref planistycznych:

- 1) strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;
- 2) strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- 3) strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową;
- 4) strefa usługowa;
- 5) strefa handlu wielkopowierzchniowego;
- 6) strefa gospodarcza;
- 7) strefa produkcji rolniczej;
- 8) strefa infrastrukturalna;
- 9) strefa zieleni i rekreacji;
- 10) strefa cmentarzy;
- 11) strefa górnictwa;
- 12) strefa otwarta;
- 13) strefa komunikacyjna.

W analizowanym projekcie planu ogólnego określone zostały strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne, a także obszary uzupełnienia zabudowy i obszary zabudowy śródmiejskiej.

### STREFY PLANISTYCZNE

W granicach objętych projektem POG wyznaczono zostało wyznaczonych 12 stref funkcjonalnych:

1. Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną – SW,
2. Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną – SJ,
3. Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową – SZ,
4. Strefa usługowa – SU,
5. Strefa gospodarcza – SP,
6. Strefa produkcji rolniczej – SR,
7. Strefa infrastrukturalna – SI,
8. Strefa zieleni i rekreacji – SN,
9. Strefa cmentarzy – SC,
10. Strefa górnictwa – SG,
11. Strefa otwarta – SO,
12. Strefa komunikacyjna – SK.

Nie została wyznaczona strefa planistyczna: strefa handlu wielkopowierzchniowego (SH).

Dla każdej z tych stref, z wyjątkiem strefy górnictwa, strefy komunikacyjnej i strefy otwartej, określono wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów. Dla stref planistycznych opisanych powyżej w punktach od 1 do 6 wyznaczono obowiązkowo wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy. Dla strefy 3SN określono również maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz wysokość zabudowy, które co prawda nie są dla tej strefy

obowiązującymi, jednak ich ustalenie wynikało z ustaleń obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto dla poszczególnych stref określono również profile dodatkowe. Konkretnie wartości przyjęte dla standardów urbanistycznych wynikają z analizy: istniejącego zagospodarowania, wskaźników określonych w obowiązujących planach miejscowych oraz dotychczasowej polityki przestrzennej.

Wyznaczając strefy planistyczne kierowano się obowiązującymi planami miejscowymi, stanem istniejącym, dotychczasową polityką przestrzenną gminy oraz planami rozwojowymi gminy.

Na terenie gminy i miasta Żuromin wyznaczono łącznie 978 stref planistycznych. Strefy zostały wyznaczone głównie w granicach istniejącej zabudowy, charakteryzującej się tożsamymi funkcjami przestrzennymi i standardami kształtowania zabudowy, jak również w granicach terenów przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod daną zabudowę.

Dla stref planistycznych, zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 22 listopada 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*, określono ich profile funkcjonalne podstawowe (część stała) oraz profile funkcjonalne dodatkowe (część zmienna określana przez miasto/gminę), zgodnie z poniższą tabelą nr 1.

**Tabela 1.** Charakterystyka stref planistycznych

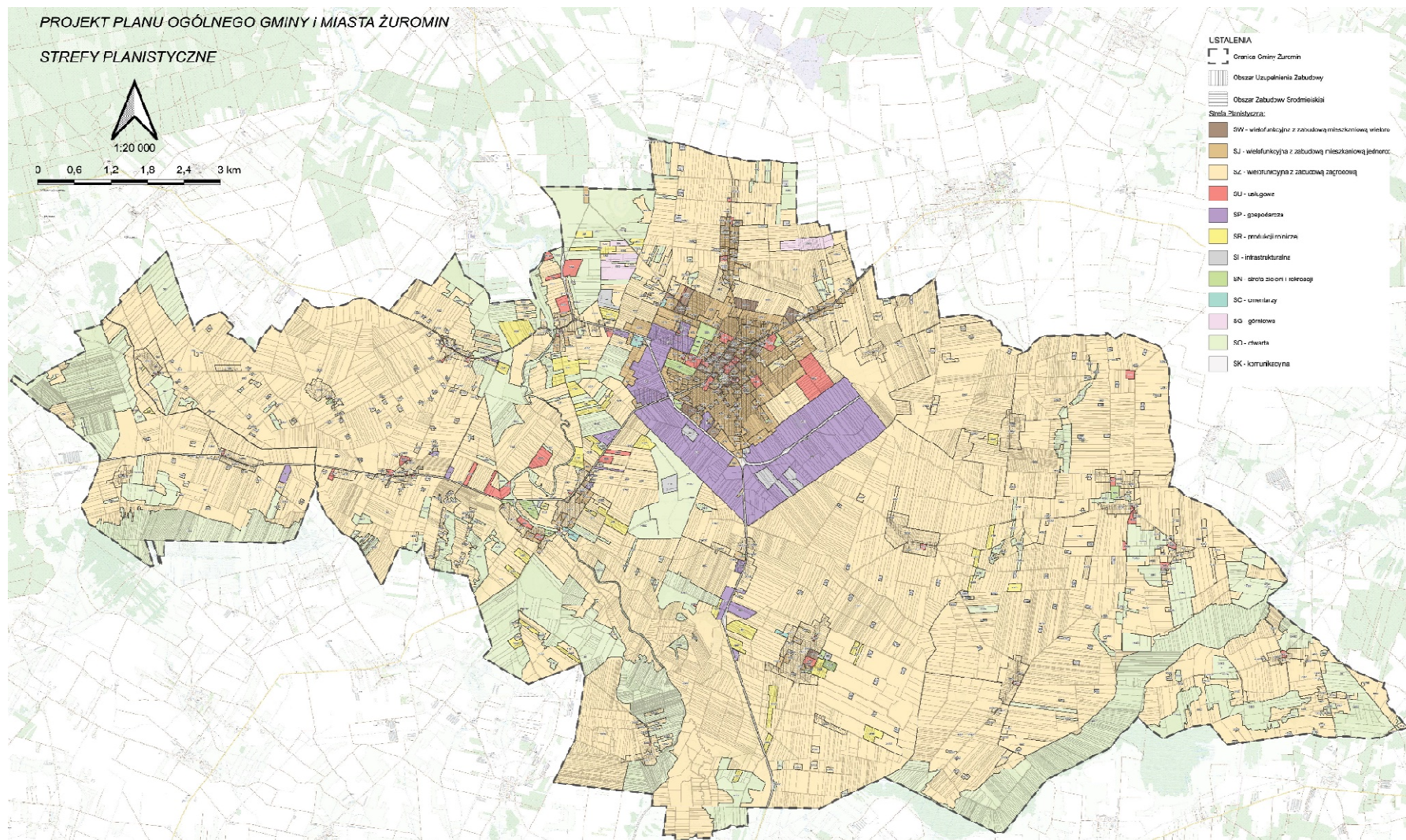
Symbol strefy	Nazwa strefy planistycznej	Profil funkcjonalny strefy		Ilość wyznaczonych stref na terenie gminy Żuromin
		podstawowy	dodatkowy <sup>2</sup>	
SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,</li> <li>- teren usług,</li> <li>- teren komunikacji,</li> <li>- teren zieleni urządzonej,</li> <li>- teren ogrodów działkowych,</li> <li>- teren infrastruktury technicznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,</li> </ul>	29
SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,</li> <li>- teren usług,</li> <li>- teren komunikacji,</li> <li>- teren zieleni urządzonej,</li> <li>- teren ogrodów działkowych,</li> <li>- teren infrastruktury technicznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren zieleni naturalnej,</li> <li>- tereny lasu,</li> <li>- teren wód,</li> </ul>	179
SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren zabudowy zagrodowej,</li> <li>- teren produkcji w gospodarstwach rolnych,</li> <li>- teren akwakultury i obsługi rybactwa,</li> <li>- teren komunikacji,</li> <li>- teren zieleni urządzonej,</li> <li>- teren ogrodów działkowych,</li> <li>- teren infrastruktury technicznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- tereny biogazowni,</li> <li>- teren zieleni naturalnej,</li> <li>- teren rolnictwa z zakazem zabudowy,</li> <li>- teren wielkotowarowej produkcji rolnej,</li> <li>- teren usług</li> <li>- teren wód</li> <li>- teren lasu</li> </ul>	355
SU	strefa usługowa	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren usług, teren komunikacji,</li> <li>- teren zieleni urządzonej,</li> <li>- teren ogrodów działkowych,</li> <li>- teren infrastruktury technicznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren zieleni naturalnej</li> <li>- teren lasu,</li> <li>- teren wód,</li> <li>- teren składów i magazynów,</li> <li>- teren elektrowni słonecznej,</li> </ul>	75
SP	strefa gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren produkcji,</li> <li>- teren komunikacji,</li> <li>- teren zieleni urządzonej,</li> <li>- teren ogrodów działkowych,</li> <li>- teren infrastruktury technicznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren usług,</li> <li>- teren zieleni naturalnej,</li> <li>- teren lasu,</li> <li>- teren wód,</li> </ul>	21

<sup>2</sup> Teren wyznaczony jest tylko w niektórych jednostkach strefy planistycznej, nie dotyczy całości danej strefy

Symbol strefy	Nazwa strefy planistycznej	Profil funkcjonalny strefy		Ilość wyznaczonych stref na terenie gminy Żuromin
		podstawowy	dotatkowy <sup>2</sup>	
SR	strefa produkcji rolniczej	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren produkcji w gospodarstwach rolnych,</li> <li>- teren wielkotowarowej produkcji rolnej,</li> <li>- teren akwakultury i obsługi rybactwa,</li> <li>- teren komunikacji,</li> <li>- teren ogrodów działkowych,</li> <li>- teren infrastruktury technicznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren biogazowni,</li> <li>- teren elektrowni słonecznej,</li> <li>- teren zieleni urządzonej,</li> <li>- teren zieleni naturalnej,</li> <li>- teren lasu,</li> <li>- teren wód,</li> </ul>	41
SI	strefa infrastrukturalna	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren infrastruktury technicznej,</li> <li>- teren komunikacji,</li> <li>- teren ogrodów działkowych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren zieleni urządzonej,</li> <li>- teren produkcji,</li> <li>- teren usług,</li> <li>- teren zieleni naturalnej,</li> <li>- teren wód</li> </ul>	77
SN	strefa zieleni i rekreacji	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren zieleni urządzonej,</li> <li>- teren plaży,</li> <li>- teren wód,</li> <li>- teren komunikacji,</li> <li>- teren ogrodów działkowych,</li> <li>- teren infrastruktury technicznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren zieleni naturalnej,</li> <li>- teren lasu,</li> <li>- teren usług sportu i rekreacji,</li> <li>- teren usług kultury i rozrywki,</li> <li>- teren usług handlu detalicznego,</li> <li>- teren usług gastronomii,</li> <li>- teren usług turystyki,</li> </ul>	20
SC	strefa cmentarzy	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren cmentarza,</li> <li>- teren komunikacji,</li> <li>- teren zieleni urządzonej,</li> <li>- teren ogrodów działkowych,</li> <li>- teren infrastruktury technicznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren usług kultu religijnego,</li> <li>- teren usług handlu detalicznego,</li> </ul>	4
SG	Strefa górnictwa	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren górnictwa i wydobywania,</li> <li>- teren komunikacji,</li> <li>- teren ogrodów działkowych,</li> <li>- teren infrastruktury technicznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren zieleni urządzonej,</li> <li>- teren zieleni naturalnej,</li> <li>- teren lasu,</li> <li>- teren wód</li> </ul>	3
SO	strefa otwarta	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren rolnictwa z zakazem zabudowy,</li> <li>- teren lasu,</li> <li>- teren zieleni naturalnej,</li> <li>- teren wód,</li> <li>- teren komunikacji,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren elektrowni słonecznej,</li> </ul>	162

Symbol strefy	Nazwa strefy planistycznej	Profil funkcjonalny strefy		Ilość wyznaczonych stref na terenie gminy Żuromin
		podstawowy	dodatkowy <sup>2</sup>	
		<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren ogrodów działkowych,</li> <li>- teren infrastruktury technicznej</li> </ul>		
SK	strefa komunikacyjna	<ul style="list-style-type: none"> <li>- teren autostrady,</li> <li>- teren drogi ekspresowej,</li> <li>- teren drogi głównej ruchu przyspieszonego,</li> <li>- teren drogi głównej,</li> <li>- teren komunikacji kolejowej i szynowej,</li> <li>- teren komunikacji kolei linowej,</li> <li>- teren komunikacji wodnej,</li> <li>- teren komunikacji lotniczej,</li> <li>- teren obsługi komunikacji,</li> <li>- teren ogrodów działkowych,</li> <li>- teren infrastruktury technicznej</li> </ul>	- nie określono,	4

Źródło: Opracowanie na podstawie projektu planu ogólnego gminy i miasta Żuromin.



**Rycina 2.** Strefy planistyczne wyznaczone w POG gminy i miasta Żuromin  
Źródło: opracowanie własne na podstawie POG i <https://www.geoportal.gov.pl/>



**GMINNE STANDARDY URBANISTYCZNE**

Dla każdej ze stref wyznaczono gminne standardy urbanistyczne (gminny katalog stref planistycznych) określając profil funkcjonalny, wartość maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, wartość maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

Przy ustalaniu w projekcie POG wymienionych wyżej parametrów były brane pod uwagę przede wszystkim wskaźniki i parametry z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dla terenów nieobjętych obowiązującymi mpzp brano m.in. pod uwagę zabudowę sąsiednią, bądź zapisy zlokalizowanych w sąsiedztwie miejscowych planów.

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*, w przypadku gdy obszar strefy planistycznej jest objęty obowiązującymi planami miejscowymi, w strefie tej można określić wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej niższą niż wynika to z załącznika nr 1 do rozporządzenia, jednak nie niższą niż najwyższa wartość wskaźnika opisującego minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej dla terenów wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych, obejmujących obszar strefy.

W nawiązaniu do przywołanego wyżej rozporządzenia „określony dla strefy planistycznej minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej nie dotyczy terenów komunikacji, dla których wskaźnik ten wynosi 0%”.

Warunki określone w gminnych standardach urbanistycznych muszą zostać uwzględnione przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz stanowią podstawę prawną do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ze względu na dużą ilość wydzielonych stref planistycznych oraz określeniu różnych parametrów zabudowy w obrębie danej strefy, w poniższej tabeli nr 2 przedstawiono graniczne wskaźniki i parametry zabudowy zawarte w danej strefie planistycznej. Dodatkowo na znacznej części wydzielonych stref SO, SN, SI i SK nie wyznaczano żadnych parametrów zabudowy, a podane w tabeli parametry dla tych terenów odnoszą się tylko do stref dla których parametry te wskazano.

**Tabela 2.** Gminne standardy urbanistyczne określone dla stref planistycznych

Symbol strefy	Nazwa strefy planistycznej	Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	Maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	Maksymalna wysokość zabudowy (m)	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	1,4 – 2,1	35 – 70	12 – 15	30 – 40
SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	0,4 – 2,6	25 – 85	9 – 15	15 – 60
SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	0,1 – 1,8	1,0 – 80	10 – 13	30 – 95
SU	strefa usługowa	0,3 – 1,5	2 – 50	5 – 25	30 – 90
SP	strefa gospodarcza	0,5 – 2,4	45 – 80	12 – 18	20 – 30

Symbol strefy	Nazwa strefy planistycznej	Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	Maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	Maksymalna wysokość zabudowy (m)	Minimalny udział powierzchni biologicznej czynnej (%)
<b>SR</b>	strefa produkcji rolniczej	0,1 – 1,2	10 – 60	10 - 16	30 – 60
<b>SI</b>	strefa infrastrukturalna	-	-	-	10 – 20
<b>SN</b>	strefa zieleni i rekreacji	-	5	9	50 – 80
<b>SC</b>	strefa cmentarzy	-	-	-	10 – 30
<b>SG</b>	strefa górnictwa	-	-	-	-
<b>SO</b>	strefa otwarta	-	-	-	-
<b>SK</b>	strefa komunikacyjna	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie na podstawie projektu planu ogólnego Gminy Żuromin

### OBSZARY UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY (OUZ)

W projekcie POG gminy i miasta Żuromin wyznaczono obszary uzupełnienia zabudowy, które stanowią podstawę prawną wydawania decyzji o warunkach zabudowy na terenach nie posiadających obowiązującego miejscowego planu. W związku z czym, obszary uzupełnienia zabudowy wyznaczono uwzględniając lokalne uwarunkowania oraz politykę przestrzenną gminy, zgodnie z przepisami określonymi w *Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy*.

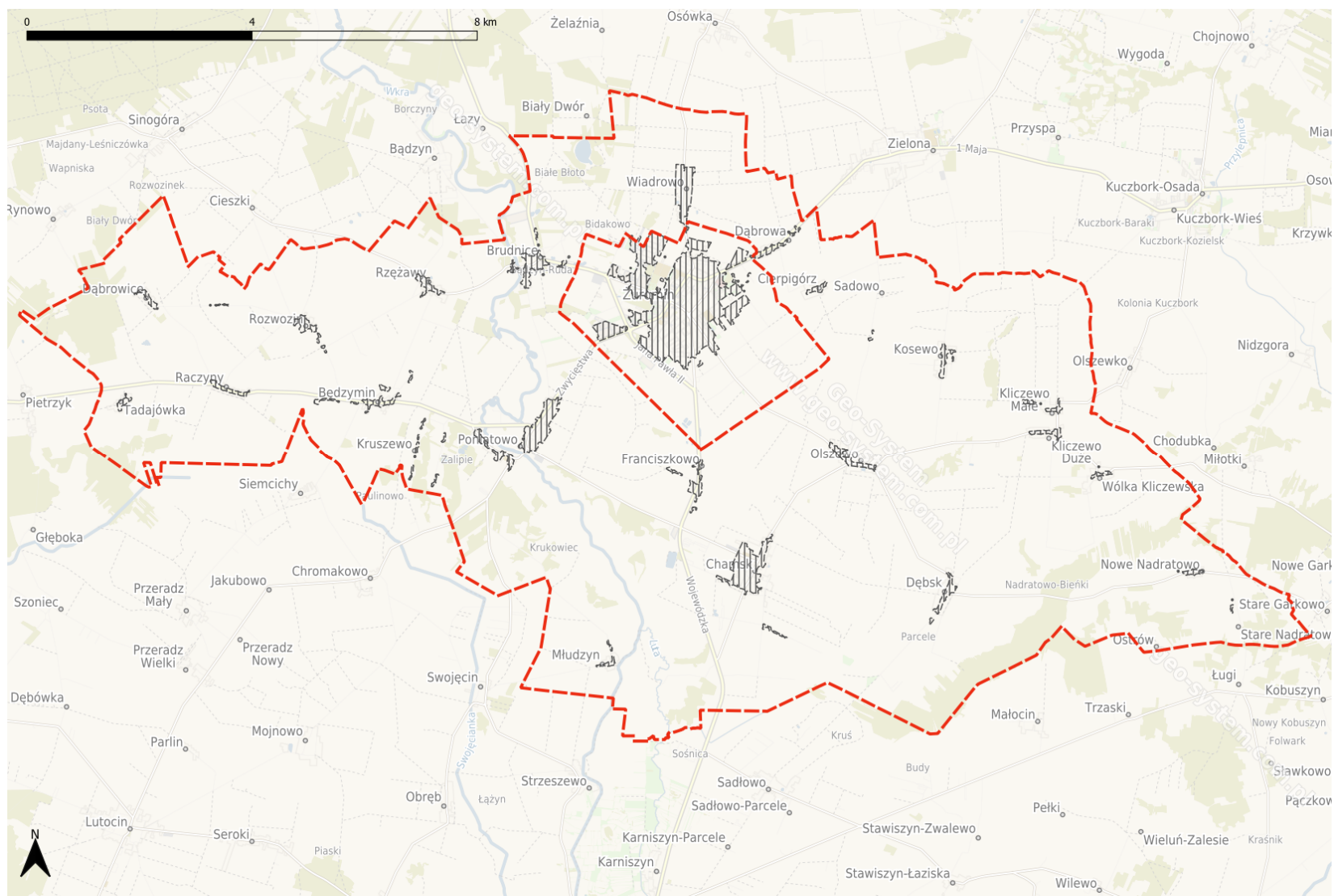
„Podstawowy” obszar uzupełnienia zabudowy został powiększony o 85,8771 ha. Obszar „podstawowy” został powiększony na podstawie różnych kryteriów m.in. (kolejność wymienienia nie ma znaczenia):

- w sąsiedztwie terenów zabudowanych,
- dostosowując granice OUZ do granic działek ewidencyjnych,
- uwzględniając wnioski mieszkańców, o ile było to możliwe.

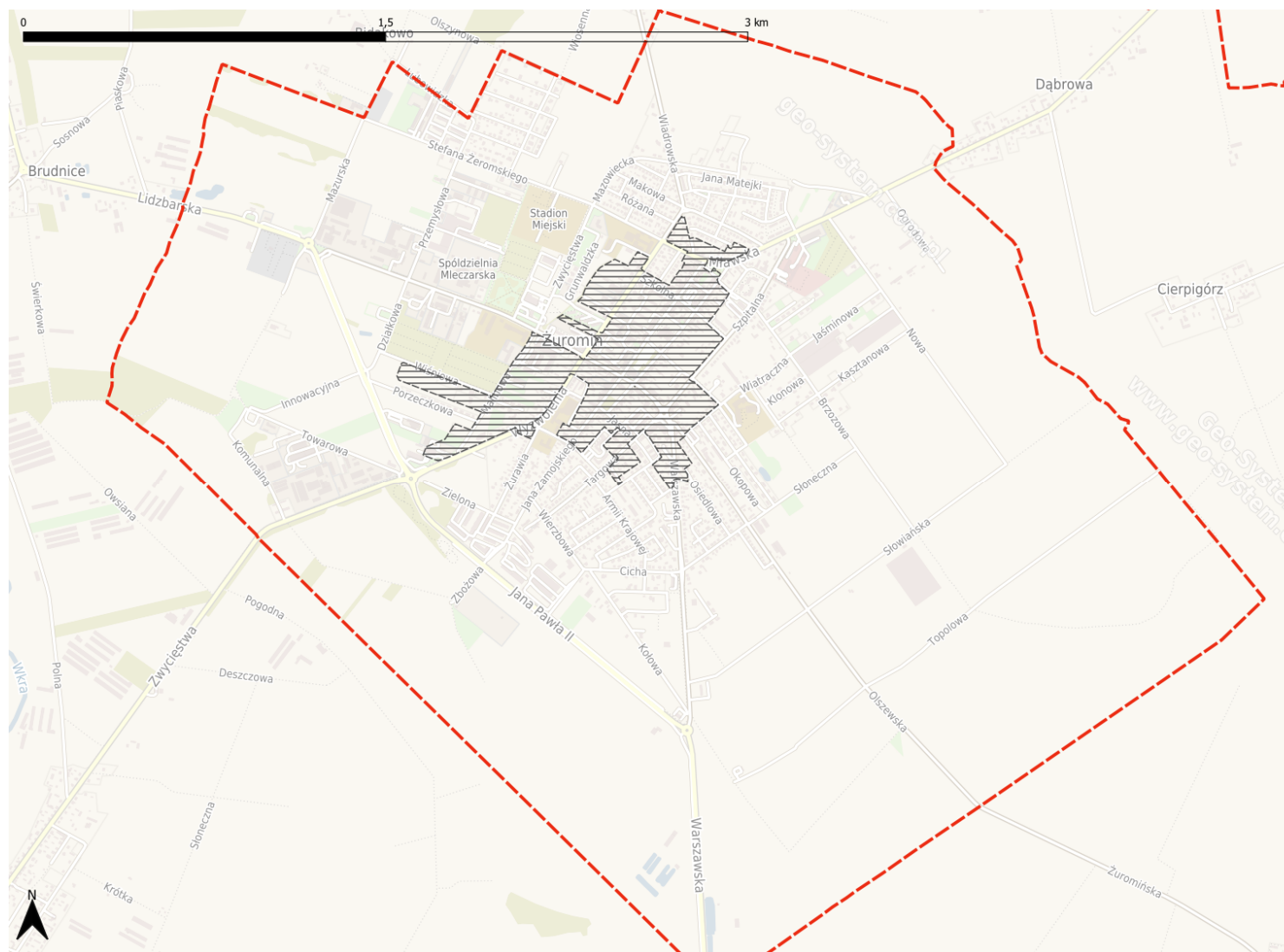
### OBSZARY ZABUDOWY ŚRÓDMIEJSKIEJ (OZŚ)

Zgodnie z definicją wskazaną w art. 2 pkt. 23 upzp obszar zabudowy śródmiejskiej (OZŚ) zdefiniowany jest w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jako położony w mieście obszar zwartej, intensywnej zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Ustalenie OZŚ nie jest obowiązkiem organów samorządu i nie jest obwarowane szczególnymi regułami wyznaczania. OZŚ jest wyznaczany w zależności od stopnia zagospodarowania danego miasta. W przypadku miasta Żuromin, które jest w całości pokryte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, dokonano analizy zapisów tych planów pod kątem parametrów zagospodarowania, w szczególności intensywności zabudowy, a także analizy istniejącej zabudowy. OZŚ został wyznaczony z uwzględnieniem tych uwarunkowań i obejmuje głównie tereny ścisłego centrum miasta aż po tereny przy skrzyżowaniu ulic Malinowej i Wyzwolenia od strony zachodniej, Warszawskiej i Osiedlowej od strony południowej, czy tereny przy ul. Mławskiej na północy.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY I MIASTA ŻUROMIN



**Rycina 2.** Wyznaczone obszary uzupełnienia zabudowy w POG  
*Źródło: opracowanie własne na podstawie POG i <https://www.geoportal.gov.pl/>*



**Rycina 5.** Wyznaczone obszary zabudowy śródmiejskiej w POG  
 Źródło: opracowanie własne na podstawie POG i <https://www.geoportal.gov.pl/>

## 2.2. Powiązania projektu planu ogólnego z innymi dokumentami

### 2.2.1. Opracowanie ekofizjograficzne

Dla obszaru objętego projektem planu ogólnego wykonano „Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby „Planu Ogólnego gminy i miasta Żuromin”. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1298), zawiera ono m.in zagadnienia:

- charakterystykę struktury środowiska przyrodniczego,
- powiązanie przyrodnicze obszaru opracowania z otoczeniem,
- diagnozę stanu i funkcjonowania środowiska,
- wstępną prognozę dalszych zmian zachodzących w środowisku,
- ocenę odporności środowiska na obciążenia antropogeniczne oraz zdolności do regeneracji.

Projekt Planu ogólnego gminy i miasta Żuromin w większości uwzględnia uwarunkowania ekofizjograficzne określone w ww. opracowaniu ekofizjograficznym.

### 2.2.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego do roku 2030<sup>3</sup>

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego do roku 2030 został przyjęty Uchwałą 2/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 17 stycznia 2023 r. Program ochrony środowiska to dokument, który realizuje krajową politykę ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim zgodnie z dokumentami strategicznymi i programowymi. Dokument stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na obszarze województwa. Program swoim zakresem obejmuje województwo mazowieckie. Opracowanie obrazuje stan jakości środowiska w celu zdiagnozowania tendencji zmian w nim zachodzących. Głównym celem tworzenia Programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Program obejmuje łącznie 10 kierunków interwencji dotyczących realizacji działań w zakresie ochrony środowiska, są to:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza (OP)
- Zagrożenia hałasem (KA)
- Pola elektromagnetyczne (PEM)
- Gospodarowanie wodami (ZW)
- Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)
- Zasoby geologiczne (ZG)
- Gleby (GL)
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)
- Zasoby przyrodnicze (ZP)
- Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)

<sup>3</sup> Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego do roku 2030

Projekt Planu Ogólnego Gminy i Miasta Żuromin podtrzymuje obecnie obowiązujące ustalenia zasad ochrony środowiska, dzięki którym realizowana jest polityka ochrony środowiska zawarta w ww. dokumencie.

### **2.2.3. Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego<sup>4</sup>**

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego uchwalony został przez Sejmik Województwa Mazowieckiego Uchwałą Nr 22/18 z dnia 19 grudnia 2018r.

Plan stanowi element systemu planowania przestrzennego i pełni w nim funkcję koordynacyjną między planowaniem krajowym a planowaniem lokalnym. Plan nie jest aktem prawa miejscowego – jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążącego organy i jednostki organizacyjne samorządu województwa. Nie stanowi bezpośredniej podstawy prawnej decyzji administracyjnych ustalających lokalizację inwestycji. Nie narusza uprawnień gmin w zakresie miejscowego planowania przestrzennego.

➤ **zasady zagospodarowania:**

- poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych poprzez wspieranie prac scaleniowych i wymiany gruntów;
- kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych I-III;
- wielofunkcyjny rozwój obszarów o średniej i niskiej zdolności produkcyjnej, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego (m.in.: tradycyjnego krajobrazu rolniczego, wolnych przestrzeni użytkowanych rolniczo, trwałych użytków zielonych);
- poprawa dostępności komunikacyjnej, m.in. poprzez rozwój transportu publicznego, w tym przywrócenie połączeń kolejowych na nieczynnych liniach kolejowych, a także przebudowę/rozbudowę istniejącej sieci drogowej, w szczególności dróg powiatowych i gminnych;
- budowa i rozbudowa systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków;
- poprawa bezpieczeństwa energetycznego, m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację sieci elektroenergetycznej w zakresie niskich i średnich napięć;
- zwiększenie nasycenia infrastrukturą ICT (ang. Information and Communication Technologies), a także zapewnienie dostępu do systemu e-usług;
- tworzenie przestrzeni publicznych, będących miejscem koncentracji i aktywizacji społeczności lokalnych;
- objęcie ochroną unikalnych elementów architektury wiejskiej charakterystycznej dla poszczególnych regionów, w tym układów ruralistycznych.

Realizacja ustaleń PZPW Mazowieckiego będzie odbywać się poprzez uwzględnianie ich w dokumentach planistycznych tj. studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego gmina Żuromin:

---

<sup>4</sup> Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego Uchwałą Nr 22/18 z dnia 19 grudnia 2018 r.

- 1) znajduje się wśród obszarów funkcjonalnych o najniższym dostępie do dóbr i usług – obszar ciechanowski, w ramach którego ustala się: działania ukierunkowane na ożywienie gospodarcze obszaru, poprawę warunków życia mieszkańców, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, podniesienie mobilności mieszkańców oraz zmniejszenie poziomu bezrobocia;
- 2) znajduje się wśród wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych, dla których ustala się:
  - poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych poprzez wspieranie prac scaleniowych i wymiany gruntów,
  - kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych I-III,
  - wielofunkcyjny rozwój obszarów o średniej i niskiej zdolności produkcyjnej, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego (m.in.: tradycyjnego krajobrazu rolniczego, wolnych przestrzeni użytkowanych rolniczo, trwałych użytków zielonych),
  - poprawa dostępności komunikacyjnej, m.in. poprzez rozwój transportu publicznego, w tym przywrócenie połączeń kolejowych na nieczynnych liniach kolejowych, a także przebudowę/rozbudowę istniejącej sieci drogowej, w szczególności dróg powiatowych i gminnych,
  - budowa i rozbudowa systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków,
  - poprawa bezpieczeństwa energetycznego, m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację sieci elektroenergetycznej w zakresie niskich i średnich napięć,
  - zwiększenie nasycenia infrastrukturą ICT (ang. Information and Communication Technologies), a także zapewnienie dostępu do systemu e-usług,
  - tworzenie przestrzeni publicznych, będących miejscem koncentracji i aktywizacji społeczności lokalnych,
  - objęcie ochroną unikalnych elementów architektury wiejskiej charakterystycznej dla poszczególnych regionów, w tym układów ruralistycznych;
- 3) lokalizuje na terenie gminy inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym:
  - rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 541 na odcinkach od km 55+328 do km 72+775, od km 38+170 do km 38+662 oraz od km 39+268 do km 51+500,
  - inwestycje w zakresie sieci kanalizacyjnych, w tym budowa i modernizacja,
  - zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryta rzeki Miłotczanki od km 2+780 do km 10+500, gm. Kuczbork-Osada i gm. Żuromin, pow. żuromiński,
  - zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryta rzeki Chraponianki od km 14+580 do km 19+340, gm. Lutocin i gm. Żuromin, pow. żuromiński,
  - budowa obwodnicy Żuromina w ciągu drogi wojewódzkiej nr 563

#### Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:

Ustalenie zasięgu granic stref planistycznych oraz dobór profili stref umożliwiające realizację inwestycji zapisanych w planie.

#### **2.2.4. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2030**

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku została przyjęta Uchwałą Nr 158/13 z dnia 28 października 2013 r. przez Sejmik Województwa

Mazowieckiego. Strategia jest dokumentem, którego zapisy powinny mieć wpływ na kształt przyszłego rozwoju przez określenie długookresowych procesów rozwojowych w regionie. Wizja Strategii województwa brzmi „Mazowsze to region spójny terytorialnie, konkurencyjny, innowacyjny z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia jego mieszkańców.” Z kolei cel główny został określony „Zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim, wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie.”

Za priorytetowy cel strategiczny przyjęto:

**I. Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym.**

Jego osiągnięcie wymaga realizacji działań w następujących kierunkach:

- ✓ Tworzenie warunków do generowania i absorpcji innowacji;
- ✓ Rozwój produkcji: tworzenie warunków przyjaznych dla inwestorów i przedsiębiorców;
- ✓ Wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw produkcyjnych;
- ✓ Umiędzynarodowienie gospodarcze;
- ✓ Tworzenie warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych – głównie w przemyśle rolno-spożywczym.

Oprócz celu priorytetowego w dokumencie przyjęto trzy cele strategiczne:

**1. Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii,** który

będzie realizowany poprzez działania w kierunkach:

- ✓ Wykorzystanie i wzmacnianie specjalizacji regionalnych;
- ✓ Wspieranie rozwoju nowych technologii, w szczególności biotechnologii i biomedycyny, nanotechnologii, fotoniki i optoelektroniki, technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) i kosmicznych;
- ✓ Rozwój i uzupełnianie funkcji metropolitalnych – Warszawa jako ośrodek stołeczny;
- ✓ Wspieranie rozwoju miast regionalnych i subregionalnych;
- ✓ Restrukturyzacja miast tracących funkcje gospodarcze;
- ✓ Wzmacnianie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich;
- ✓ Zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług.

**2. Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego,** wymaga realizacji działań w kierunku:

- ✓ Zwiększenia dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu;
- ✓ Spójności wewnątrzregionalnej – koncentracji na najbardziej zapóźnionych podregionach;
- ✓ Rozwoju form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców;
- ✓ Zapobiegania nadmiernej suburbanizacji i kreowania ładu przestrzennego;
- ✓ Udrożnienia systemu tranzytowego.

**3. Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki,** będzie następować poprzez wdrażanie działań w kierunku:

- ✓ Rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego;
- ✓ Aktywizacji rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej;
- ✓ Rozwoju priorytetowych dla regionu dziedzin nauki;
- ✓ Wzrostu wykorzystania zasobów ludzkich poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej;
- ✓ Przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna;
- ✓ Wyrównania szans edukacyjnych;

- ✓ Podnoszenia standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.

Uzupełnieniem powyższych celów strategicznych są dwa ramowe cele strategiczne. Pierwszy z nich „Zapewnienie gospodarcze zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska” będzie realizowany poprzez działania w następujących kierunkach:

- ✓ Dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie;
- ✓ Wspieranie rozwoju przemysłu ekologicznego i eko-innowacji;
- ✓ Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska;
- ✓ Modernizacja i rozbudowa lokalnych sieci energetycznych oraz poprawa infrastruktury przesyłowej;
- ✓ Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym;
- ✓ Poprawa jakości wód, odzysk/unieszkodliwianie odpadów, odnowa terenów skażonych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń;
- ✓ Produkcja energii ze źródeł odnawialnych.

Osiągnięcie drugiego celu ramowego „Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia” będzie wymagać realizacji działań w kierunku:

- ✓ Wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu;
- ✓ Upowszechnienia kultury i twórczości;
- ✓ Kreowania miast jako centrów aktywności kulturalnej;
- ✓ Wspierania rozwoju przemysłu kreatywnego;
- ✓ Wykorzystania dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej.

Projekt planu ogólnego ustala zasady ochrony środowiska oraz wprowadza regulacje pozwalające na realizację inwestycji wspierającej cele strategiczne w/w dokumentu. Dzięki temu uwzględniono politykę zawartą w ww. strategii.

### 2.2.5. Plan Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego 2030

Plany gospodarki odpadami opracowuje się dla osiągnięcia celów założonych w polityce ochrony środowiska, oddzielenia tendencji wzrostu ilości wytwarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko od tendencji wzrostu gospodarczego kraju, wdrażania hierarchii sposobów postępowania z odpadami, zasad samowystarczalności i bliskości, a także utworzenia i utrzymania zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska.

Sejmik Województwa Mazowieckiego 25 lutego 2025 r. **uchwałą nr 9/25** przyjął Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2030 zw. dalej **PGO WM 2030**. W PGO WM 2030 określone zostały najważniejsze elementy systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym: cele i kierunki działań oraz wskazanie potrzeb inwestycyjnych województwa. Natomiast w „Planie inwestycyjnym dla województwa mazowieckiego” wskazano niezbędną do wybudowania infrastrukturę w zakresie odpadów komunalnych, szacunkowy koszt realizacji inwestycji wraz z podaniem źródła ich finansowania oraz harmonogram realizacji planowanych przedsięwzięć. Uwzględnione w uzgodnionym przez Ministra Klimatu i Środowiska Planie inwestycyjnym przedsięwzięcia mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków krajowych i Unii Europejskiej.

W 2026 r. realizacja usługi odbioru, transportu odpadów komunalnych na terenie gminy i miasta Żuromin będzie wykonana przez Żuromińskie Zakłady Komunalne Sp. z o.o. Gmina realizuje zadania z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi.

### 2.2.6. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Zgodnie z postanowieniami dyrektywy 91/271/EWG warunkami koniecznymi do spełnienia jej wymogów przez aglomerację są:

- ✓ Wydajność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach odpowiadająca przynajmniej ładunkowi generowanemu na ich obszarze.
- ✓ Standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach uzależnione są od wielkości aglomeracji. Jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni jest zgodna z wymaganiami Prawa wodnego i rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. W każdej oczyszczalni zlokalizowanej na terenie aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów.
- ✓ Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziom obsługi.

Oznacza to wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

- ✓ 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000,
- ✓ 98% dla aglomeracji o RLM ≥ 100 000.

### 2.2.7. Polityka Ekologiczna Państwa

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 została przygotowana zgodnie z postanowieniami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz stanowi strategię w rozumieniu tej ustawy. Jest jedną z podstaw prowadzenia polityki ochrony środowiska w Polsce, a także jedną z dziewięciu strategii, stanowiących fundament zarządzania rozwojem kraju.

Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Cele szczegółowe PEP2030 dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych będzie wspierana przez cele horyzontalne, dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Cele szczegółowe będą monitorowane za pomocą zestawu wskaźników oraz realizowane poprzez kierunki interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód.
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania.
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb.
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu.
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.

- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa.
- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT.
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu.
- Adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.
- Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.
- Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Województwo mazowieckie jest największe pod względem obszaru i liczby ludności oraz ma największy potencjał gospodarczy. Z tym wiąże się zwiększona presja na środowisko. Mazowsze jest jednym z tych województw w kraju, które są na czołowych miejscach w statystykach dot. ilości wytwarzanych odpadów komunalnych i przemysłowych. Województwo ma wiele problemów związanych z gospodarką odpadami. Selektywnie odbierane odpady w 2017 r. stanowiły tylko 26,5% ogólnej masy odebranych odpadów zebranych w latach 2012–2017. O problemach w zakresie gospodarki odpadowej świadczy też, jeden z niższych w kraju, poziom recyklingu odpadów opakowaniowych 56,9 % – dwunasta poz. w skali kraju – w 2017 r.. Dodatkowym negatywnym – m.in. dla przestrzeni i krajobrazu – zjawiskiem związanym z odpadami są dzikie wysypiska. Według danych GUS w województwie mazowieckim w 2017 r. istniały 143 dzikie wysypiska o łącznej powierzchni 80 906 m<sup>2</sup>. Choć w 2017 r. na terenie województwa mazowieckiego nastąpił znaczący wzrost ilości zdeponowanego na składowisku azbestu, to jednak proces jego przemieszczania na odpowiednie składowiska jest powolny. Wraz z rozwojem gospodarczym Mazowsza, od 2014 r. rośnie łączna emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych. Wpływa na to duża liczba tych zakładów na terenie województwa.

Niska emisja, w tym transport, powodują natomiast częste przekroczenia – głównie w aglomeracji warszawskiej – dopuszczalnych poziomów stężeń pyłów zawieszonych PM<sub>2,5</sub> i PM<sub>10</sub>. W roku 2017 w województwie mazowieckim kilkakrotnie miały miejsce przekroczenia poziomu informowania i alarmowego dla pyłu PM<sub>10</sub>. Na jednym stanowisku (w Warszawie, przy Al. Niepodległości) w latach 2014–2017 stwierdzano przekroczenia poziomu średniorocznego pyłu PM<sub>10</sub> i dwutlenku azotu. Przekroczenia poziomu średniorocznego pyłu PM<sub>2,5</sub> odnotowano w latach 2016–2017. Z przekroczeniami emisji pyłów PM<sub>10</sub> związane są często występujące wysokie poziomy stężeń benzo(a)pirenu. Dla dużych miast, będących centrami tranzytowymi, typowe są tendencje wzrostowe uciążliwego hałasu komunikacyjnego pod kątem częstych przekroczeń limitów (przede wszystkim hałasu drogowego i lotniczego). W kontekście polityki klimatycznej warto odnotować, że w roku 2016 w województwie mazowieckim wyemitowano jedno z większych w Polsce ilości trzech gazów cieplarnianych – metanu, podtlenku azotu i dwutlenku węgla (46677,13 tys. t CO<sub>2</sub> – druga poz. wśród województw; 167,48 tys. t metanu – druga poz. wśród województw; 7,8 tys. t podtlenku azotu – druga poz. wśród województw; GUS, *Ochrona środowiska 2018*, dział 4, tabl.8 (121). W przypadku gospodarki wodnej w 2017 r. dla 83 z 87 ocenionych jednolitych części wód powierzchniowych województwa mazowieckiego stwierdzono stan zły 76. Na terenie województwa występuje znaczne zagrożenie powodziowe – w obszarze Środkowej Wisły. W szczególności dolina Wisły, od Wyszogrodu do granic województwa, została zaliczona do obszarów problemowych o znaczeniu krajowym.

Województwo mazowieckie ma, podobne jak sąsiadujące z nim województwo łódzkie, problemy związane z gospodarką leśną. Jednym z nich jest najniższy w kraju

procent powierzchni lasów ochronnych oraz jeden z najniższych w kraju wskaźnik lesistości.

Projekt Planu Ogólnego ustala zasady ochrony środowiska oraz dostosowuje zakres funkcji i ich oddziaływań do obecnych trendów w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego (posdtrzymuje dotychczasową politykę przestzrenną gminy), dzięki temu zachowana jest wartość przyrodnicza badanego terenu – uwzględniono zapisy omawianego dokumentu strategicznego.

### **2.2.8. Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej**

Zgodnie z zapisami art. 1 Ramowej Dyrektywy Wodnej celem dyrektywy jest ustalenie ram dla ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych, które:

- a) zapobiegają dalszemu pogarszaniu oraz chronią i poprawiają stan ekosystemów wodnych oraz, w odniesieniu do ich potrzeb wodnych, ekosystemów lądowych terenów podmokłych bezpośrednio uzależnionych od ekosystemów wodnych;
- b) promują zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych;
- c) dążą do zwiększonej ochrony i poprawy środowiska wodnego między innymi poprzez szczególne środki dla stopniowej redukcji zrzutów, emisji i strat substancji priorytetowych oraz zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych;
- d) zapewniają stopniową redukcję zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobiegają ich dalszemu zanieczyszczeniu, oraz
- e) przyczyniają się do zmniejszenia skutków powodzi i susz, a przez to przyczyniają się do:
  - zapewnienia odpowiedniego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, które jest niezbędne dla zrównoważonego, i sprawiedliwego korzystania z wód,
  - znacznej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych,
  - ochrony wód terytorialnych i morskich, oraz
  - osiągnięcia celów odpowiednich umów międzynarodowych, w tym mających za zadanie ochronę i zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska morskiego, poprzez wspólnotowe działanie na mocy art. 16 ust. 3, celem zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych, z ostatecznym celem osiągnięcia w środowisku morskim stężeń bliskich wartościom tła dla substancji występujących naturalnie i bliskich zeru dla syntetycznych substancji wytworzonych przez człowieka.<sup>[14]</sup>

Ponadto zgodnie z art. 6 Dyrektywy Państwa Członkowskie zobligowane są do utworzenia rejestru lub rejestrów wszystkich obszarów leżących w obszarze dorzecza, które zostały określone jako wymagające szczególnej ochrony w ramach określonego prawodawstwa wspólnotowego w celu ochrony znajdujących się tam wód powierzchniowych i podziemnych oraz dla zachowania siedlisk i gatunków bezpośrednio uzależnionych od wody.

## 2.2.9. Strategiczny plan adaptacji dla sektora i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

W dniu 29.10.2013 r. Rada Ministrów przyjęła Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, tzw. SPA2020. To pierwszy dokument strategiczny, który bezpośrednio dotyczy kwestii adaptacji do zachodzących zmian klimatu

SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach NATURA 2000, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, obszarach górskich, strefie wybrzeża, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych.

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i wskazanych w ramach tych celów kierunków działań, stanowiących zasadniczy element SPA2020, poprzez:

### ➤ **Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska**

W kontekście ochrony środowiska i bezpieczeństwa energetycznego, adaptacja do zmian klimatu ma duże znaczenie, zarówno dla zagwarantowania bezpieczeństwa i jakości życia obywateli, jak również w związku z zapewnieniem niezbędnych warunków funkcjonowania gospodarki. Działania adaptacyjne w tych sektorach będą miały charakter wielokierunkowy. Będą również angażowały wiele podmiotów i znaczące środki finansowe.

#### ✓ **Kierunek działań 1.1- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu**

Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu ma na celu usprawnienie funkcjonowania sektora w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Zaproponowane działania zapewnią usprawnienie systemu gospodarowania wodami w Polsce, ułatwią dostęp do wody dobrej jakości, ograniczą negatywne skutki susz i powodzi, pozwolą na utrzymanie dobrego stanu wód i ekosystemów (w tym prowadzenie działań polegających na ochronie wód śródlądowych przed eutrofizacją) oraz poprawią bezpieczeństwo i efektywność ekonomiczną gospodarki wodnej.

#### ✓ **Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu**

Zmiany klimatu będą miały różnorodny wpływ na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii, takich jak energetyka jądrowa. Istotne będzie także wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, głównie energii słonecznej, wiatrowej, biomasy i energii wodnej.

#### ✓ **Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu**

Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu.

✓ **Kierunek działań 1.5 – adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie**

Działania w tym zakresie powinny zmierzać do objęcia całego terytorium kraju skutecznym systemem planowania przestrzennego zapewniającego właściwe i zrównoważone wykorzystanie terenów. Jednocześnie, w sektorze budownictwa konieczne będzie uwzględnienie potencjalnego oddziaływania zjawisk ekstremalnych spowodowanych zmianami klimatu.

➤ **Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu**

✓ **Kierunek działań 4.2 – miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu**

Działania dotyczące polityki przestrzennej uwzględniają konsekwencje zmian klimatycznych dla miast. Ich wynikiem powinna być m.in. adaptacja instalacji sanitarnych i sieci kanalizacyjnych do zwiększonych opadów nawałnych, mała retencja miejska oraz zwiększenie obszarów terenów zielonych i wodnych w gminie.

Przystosowanie polskiej przestrzeni do nowych uwarunkowań klimatycznych i związanych z tym zjawisk jest obecnie jednym z najważniejszych wyzwań, szczególnie dla administracji szczebla centralnego oraz regionalnego i lokalnego. Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym a zmianami klimatycznymi oraz koniecznością adaptacji do zmian klimatu występuje sprzężenie zwrotne. Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności – m.in. ze względu na zwiększone ryzyko powodziowe, wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego które w skrajnym przypadku mogą generować konflikty społeczne i ograniczać możliwości rozwoju.

## 2.2.10. Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030<sup>5</sup>

Najważniejsze cele to:

- ograniczenie o co najmniej 40 proc. emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.)
  - zapewnienie co najmniej 32 proc. udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii
- poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5 proc.

## 3. Przewidywane metody analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Zgodnie z wymogami przepisów dotyczących ochrony środowiska oraz w celu uniknięcia powielania monitorowania w myśl zasady Dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, do prowadzenia monitoringu środowiska zobligowane są państwowe organy monitoringu środowiska, poprzez tzw. Państwowy Monitoring Środowiska. Jest to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Państwowy Monitoring Środowiska zbiera dane na podstawie m.in. pomiarów dokonywanych przez zobowiązane organy administracji, pomiarów stanu

<sup>5</sup> Źródło: [https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030\\_pl](https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030_pl)

środowiska, wielkości i rodzajów emisji oraz ewidencji, do których prowadzenia obowiązane są podmioty korzystające ze środowiska. Monitoring stanu środowiska powinien być koordynowany przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska, a sieć pomiarowa stanu środowiska powinna być prowadzona głównie przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska oraz Inspekcji Sanitarnej.

Dla właściwego zrealizowania planowanego przedsięwzięcia, wskazany byłby monitoring dotyczący m.in.: sposobu realizacji zainwestowania, stanu realizacji inwestycji sanitarnych, pomiary stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych, pomiaru oddziaływania akustycznego nowopowstałej zabudowy.

Za monitoring jakości środowiska przyrodniczego w województwie mazowieckim odpowiedzialny jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie (WIOŚ). Celem państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) jest wspomaganie działań na rzecz ochrony środowiska, zarządzania środowiskiem i wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów,
- występujących zmianach jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo-skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

W ramach PMŚ prowadzony jest monitoring: jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, hałasu i wibracji, pól elektromagnetycznych, gospodarki odpadami, gleb. Do instytucji, które wspomagają monitoring stanu środowiska przyrodniczego oraz mogą wyeliminować niekorzystne oddziaływania na terenie gminy Żuromin jest m.in.: Powiatowa Stacja Sanitarно – Epidemiologiczna w Żurominie. W związku z powyższym monitoring realizacji planu należy wykonywać, a jego wyniki zamieszczać w corocznych sprawozdaniach.

W ramach analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, dokonywanej zgodnie z art. 32 ust. 1 Ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. 2024 poz. 1130 z późn. zm.), w celu oceny aktualności planu ogólnego i planów miejscowych wójt, burmistrz albo prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania, z uwzględnieniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany planu miejscowego lub planu ogólnego.

#### **4. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko**

Dla planowanych przedsięwzięć z uwagi na miejscowy zasięg wyklucza się możliwość transgranicznego oddziaływania na środowisko.

## **5. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu**

### **5.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego**

#### **5.1.1. Położenie, ogólna charakterystyka terenu**

Gmina Żuromin, położona w centralnej części powiatu żuromińskiego, który z kolei usytuowany jest przy północno - zachodniej granicy województwa mazowieckiego, zajmuje 121 km<sup>2</sup> (łącznie z miastem - 132 km<sup>2</sup>), co stanowi 15,03 % (z miastem - 16,40 %) ogólnej powierzchni powiatu. Sąsiaduje z 5 gminami: Biezuń, Lutocin, Lubowidz i Kuczbork Osada (powiat żuromiński) oraz z gminą Szreńsk (powiat mławski).

Ośrodkiem gminnym jest miasto Żuromin - ośrodek obsługi regionalnej, będący siedzibą samorządu powiatowego. Położone jest w środkowej części gminy, zajmuje powierzchnię ok. 11 km<sup>2</sup>. W mieście zlokalizowane są instytucje administracji samorządowej, rządowej i specjalnej, instytucje obsługi biznesu oraz usług handlu

W granicach gminy, poza miastem, znajduje się 24 miejscowości.

Zewnętrzne, drogowe powiązania komunikacyjne miasta i gminy zapewniają, przebiegające przez teren gminy i krzyżujące się na terenie miasta, drogi wojewódzkie nr 541 relacji Lubawa - Lidzbark Welski - Żuromin - Sierpc - Dobrzyń n. Wisłą i nr 563 Rypin - Żuromin - Mława, oraz sieć dróg powiatowych.

Odległość miasta Żuromin od miasta Mławy, a tym samym od drogi krajowej nr 7 i magistralnej linii kolejowej relacji Warszawa - Gdańsk, wynosi ok. 33 km. Od Sierpca (droga krajowa nr 10 relacji Płońsk - Szczecin i linia kolejowa relacji Nasielsk - Toruń) i Lidzbarka Welskiego (linia kolejowa relacji Działdowo - Brodnica) dzielą miasto Żuromin odpowiednio ok. 33 i 25 km.

Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo rozwijające się na bazie gospodarstw indywidualnych. Wynika to z dotychczasowego charakteru zagospodarowania terenu opartego na, sprzyjających rozwojowi tej funkcji, uwarunkowaniach.



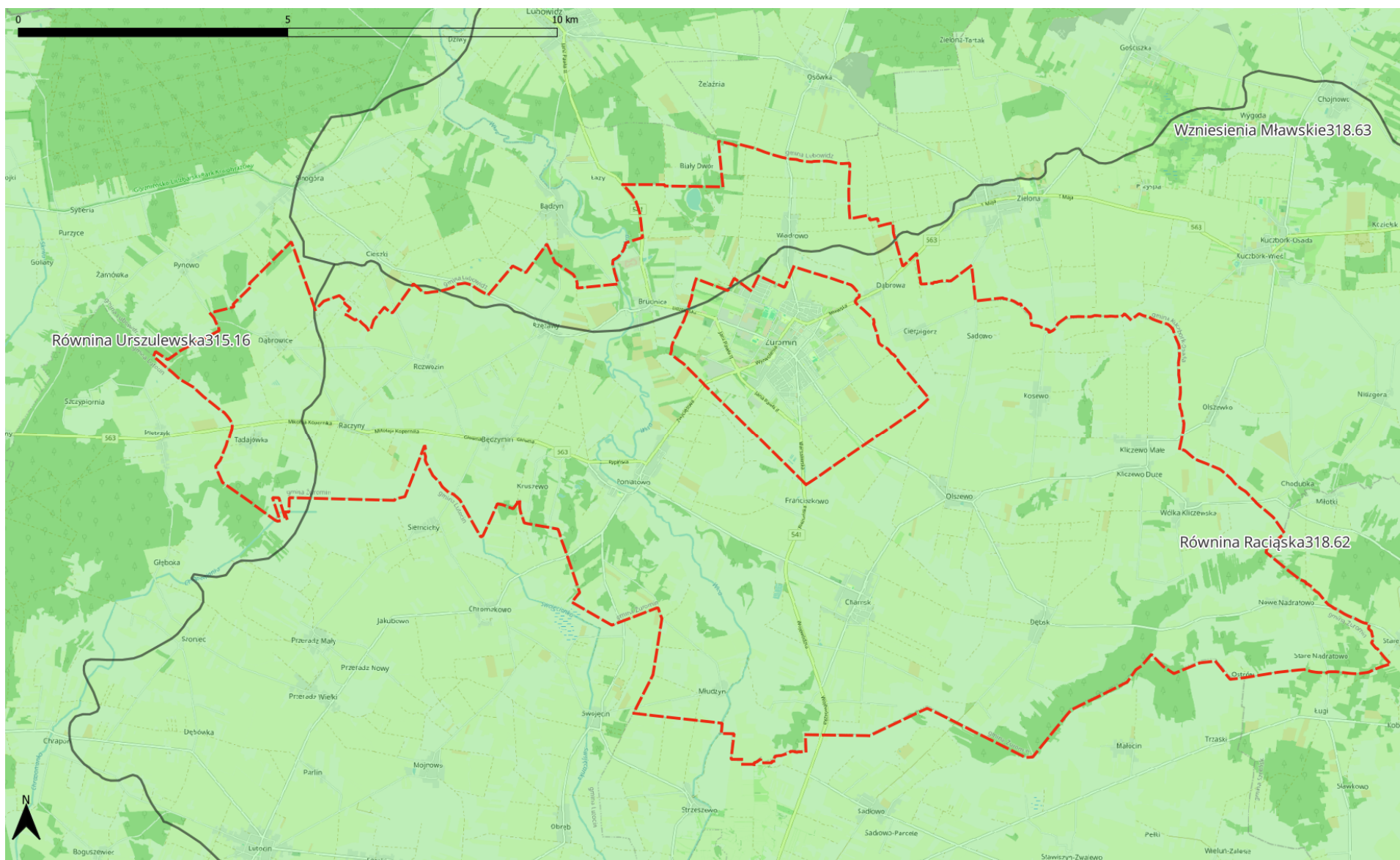
**Rycina 3.** Położenie gminy Żuromin na tle granic sąsiednich gmin i powiatów.

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski, obszar badań położony jest w megaregionie Pozaalpejskiej Europy Środkowej, prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego (kod 31), podprowincji Nizin Środkowopolskich (kod 318), makroregionie Niziny Środkowopolskiej (kod 318.6) oraz Pojezierza Południowobałtyckiego, głównie w obrębie mezoregionu Równiny Raciąskiej (kod 318.62) oraz w północnym skraju Wzniesieniach Mławskich (kod 318.63), a także skraj zachodni w granicach Równiny Urszulewskiej wchodzącej w skład Pojezierza Chełmińsko – Dobrzyńskiego (kod 315.16).

Pradolina Raciąska położona jest na szlaku odpływu wód glacialnych - lodowcowo-rzecznych, zlodowacenia wiślańskiego na zewnątrz jego najdalszego zasięgu na Równinie Urszulewskiej, który powtarza dziś górna Wkra i jej dopływu rzeki Raciążnicy. Obszar badań zlokalizowany po wschodniej stronie doliny Wkry gdzie równina denudacyjna rozcięta jest przez wody roztopowe płynące od czoła łądolodu zlodowacenia Wisły, tworząc kilka wysp otoczonych piaskami równin sandrowych poziomu sandrowego I. Ich powstanie jest związane z maksymalnym zasięgiem (w tym rejonie) łądolodu stadiału górnego (leszczyńsko-pomorskiego) zlodowacenia Wisły, którego czoło znajdowało się kilka kilometrów na zachód od opisywanego obszaru. Równina denudacyjna rozciąga się głównie po wschodniej stronie doliny Wkry. W swej części północnej osiąga wysokość 150 m n.p.m. i obniża się ku południowi do około 123 m n.p.m. w części południowej, przy dolinie Wkry. Brak jest tu zagłębień wytopiskowych, a obecne są jedynie ślady dawnych przepływów wód roztopowych, których dna są zatorfione.

Podsumowując obszar opracowania to głównie płaska równina denudacyjna łącząca się od zachodu z dolina rzeki Wkra. Lokalnie niewielkim fragmentem od strony południowo – zachodniej obszar wkracza w obręb równiny sandrowej. W podłożu w przeważającej mierze mamy do czynienia z glinami zwałowymi pochodzenia glacialnego.



**Rycina 4.** Obszar badań na tle mezoregionów podziału fizyczno-geograficznego Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.geoportal.gov.pl/>

## 5.1.2. Budowa geologiczna, surowce mineralne

### Budowa geologiczna

"Historię rozwoju geologicznego tego obszaru w paleozoiku i mezozoiku zawiera opracowanie pod redakcją S. Marka (1983). W podłożu osadów czwartorzędowych na przeważającym obszarze występują morskie osady paleocenu dolnego (montu) — margle piaszczyste. Młodszych osadów paleoceńskich, eoceńskich i oligoceńskich nie stwierdzono, jednak na podstawie występowania na w okolicach Skrwilna ilasto-mułkowatych osadów dolnego oligocenu (B. Słodkowska, 1994), uważanych za osady brakiczne powstałe w zbiornikach okresowo zalewanych przez morze (I. Grabowska, 1965) można wnioskować, że wpływy środowiska morskiego trwały jeszcze w oligocenie dolnym.

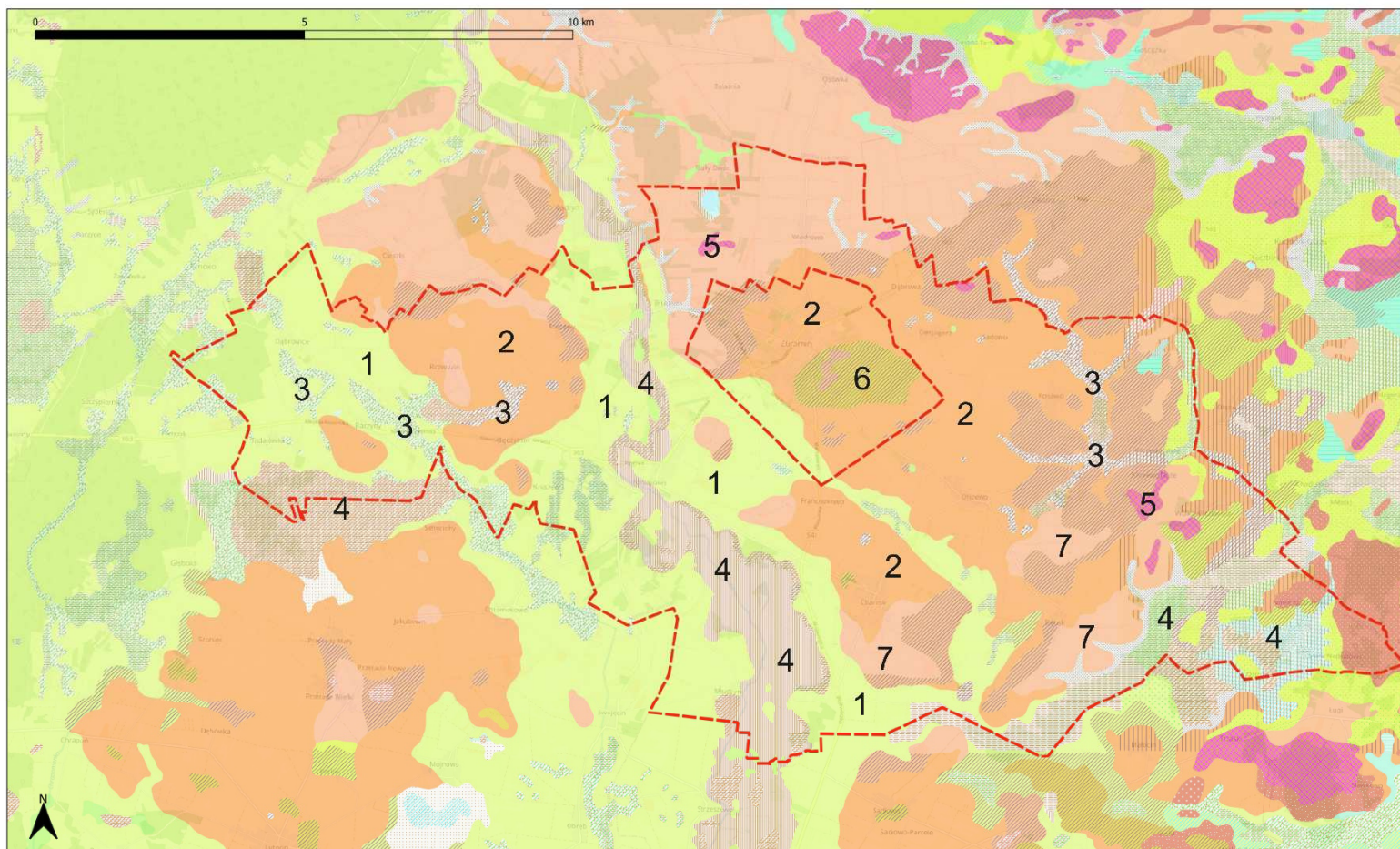
W miocenie powstaje rozległy śródlądowy zbiornik wodny, w którym osadzają się mułki piaszczyste i piaski drobnoziarniste z węglem brunatnym, a następnie ility brunatne i pstry. Ten typ sedymentacji trwa także w pliocenie (M. Piwocki, M. Ziemińska-Tworzydło, 1995). Ze względu na późniejsze znaczne dyslokacje glaciektoniczne nie można określić wysokości pierwotnej powierzchni sedymentacyjnej tych osadów. Rzeźba przed czwartorzędowa odgrywała znaczną rolę zwłaszcza w rozwoju najstarszych łądolodów na Niżu Polskim. Istniejąca tu zapewne już w preplejstocenie predyspozycja sprzyja transgresji lobu lodowcowego najstarszego zlodowacenia (Narwi) na nie skonsolidowane, plastyczne osady trzeciorzędu, co spowodowało ich wyciśnięcie i usunięcie aż do sztywnego podłoża, tj. do margli piaszczystych dolnego paleocenu. Powstała rozległa depresja; wyparte z niej osady trzeciorzędu utworzyły elewację, a częściowo zostały też włączone w skład glin najstarszego zlodowacenia. Mimo wzmożonej akumulacji glin zwałowych w obszarze depresji, tak podczas zlodowacenia najstarszego, jak i kolejnych trzech zlodowaceń południowopolskich, różnice hipsometryczne między obszarem depresji i elewacji utrzymywały się, a to za sprawą kolejno zachodzących procesów egzaracji i erozyjnej działalności wód proglacjalnych i erozji rzecznej w okresach interstadialnych, a być może i interglacjalnych, choć osadów interglacjalnych starszych od wielkiego nie stwierdzono. Obszar elewacji był cały czas niszczone i obniżany — w okresach glacialnych przez wkraczające nań łądolody, w okresach interglacjalnych przez procesy denudacyjne. Istnienie depresji po ustąpieniu łądolodu zlodowacenia Wilgi sprzyjało powstaniu w niej rozległego zastoiska, w którym osadziły się ility, mułki i piaski o miąższości do 40 m. Z czasem — na początku interglacjalu wielkiego — zastoisko przekształciło się w jezioro przepływowe odwadniane przez przepływającą przez nie rzekę. Osadziła się w nim dolna seria piasków o miąższości dochodzącej do 50 m. Zatomowanie odpływu, wywołane być może przez czoło łądolodu znajdującego się w znacznej odległości od badanego obszaru (stwierdzono ochłodzenie klimatu), spowodowało akumulację utworów rozlewiskowo - zastoiskowych, tj. mułków i iltów tzw. czerwonego kompleksu ilastego o miąższości 26 do 20 m. Następnie zbiornik uzyskał ponownie odpływ w wyniku czego osadziła się górna seria piasków o miąższości do 30 m. łądolód zlodowacenia Liwca osadził cienki pokład glin zwałowych, rozciętych następnie przez wody proglacjalne. Dalsza recesja łądolodu spowodowała utworzenie zastoiska, w którym osadziły się mułki i ility. Wody roztopowe płynące od czoła kolejnego transgredującego łądolodu — stadiału przedmaksymalnego zlodowacenia Odry — w pierwszym etapie rozcięły złożone wcześniej osady zastoiskowe, a następnie akumulowały piaski wodnolodowcowe. Wkraczający łądolód tego wieku osadził gliny zwałowe. W okresie interstadialnym początkowo miała miejsce erozja — utworzyła się wcięta na około 15 m dolina rzeczna, której dno pokrył bruk — a następnie akumulacja, w wyniku której dolina wypełniła się osadami. Na przedpolu wkraczającego łądolodu stadiału maksymalnego zlodowacenia

Odry osadziły się miejscami piaski wodnolodowcowe, a następnie gliny zwałowe. W interglacjale lubelskim (Pilicy) najmłodsze gliny zlodowacenia Odry zostały rozcięte, utworzyły się doliny rzeczne, które następnie zostały wypełnione piaskami. W niektórych miejscach górna część tych piasków reprezentuje już osady wodnolodowcowe, które „wykroczyły” z dolin na obszar ówczesnej wysoczyzny i sygnalizują zbliżanie się czoła kolejnego lądolodu. Z lądolodem stadiału Rogowca zlodowacenia Warty związana jest akumulacja nie tylko wspomnianych poprzednio wodnolodowcowych piasków ze żwirami, lecz przede wszystkim miąższy poziom glin zwałowych, w które głęboko (do 25 m) wcięta jest interstadialna dolina rzeczna, wypełniona następnie piaskami i mułkami.

Wkroczenie lądolodu stadiału Wkry zlodowacenia Warty poprzedzone było akumulacją przed czołem lądolodu piasków i żwirów wodnolodowcowych. Lądolód ten pozostawił także warstwę glin zwałowych. Wkraczający najmłodszy w tym obszarze lądolód — stadiału górnego (Mławy) zlodowacenia Warty — osadził przed swym czołem piaski wodnolodowcowe, które następnie zostały przykryte przez wkraczający na nie lądolód wytopionymi z lodu piaskami ze żwirami i głazami. Lądolód ten dotarł mniej więcej do równoleżnika Żuromina, o czym świadczą występujące tu niewielkie wzniesienia czołowomorenowe. Postój jego czoła nie był tu jednak długi. Wycofało się ono kilka kilometrów na północ, gdzie podczas dłuższego postoju powstały, sięgające znaczne rozmiary, wzgórza morenowe głównego ciągu, przebiegające na północ od Zielonej, Osówki i Lubowidza. Jak się wydaje w tym czasie powstała na północ od Lubowidza rynna subglacjalna, odprowadzająca wody roztopowe z wnętrza lądolodu na przedpole. Wody te niszczyły wcześniej złożone osady w zachodniej części obszaru okolic Żuromina. Dalsze wycofywanie czoła lądolodu odbywało się etapami. Podczas krótkiego postoju czoła powstały niewielkie wzniesienia czołowomorenowe na zapleczu ciągu głównego. Wody odpływające sprzed czoła topniejącego lądolodu akumulowały na wysoczyźnie piaski wodnolodowcowe. Lokalnie odpływ ich był utrudniony przez wzgórza głównego ciągu moren czołowych. W miejscach tych powstawały niewielkie zastoiska, w których osadzały się mułki i piaski pyłowate. W interglacjale eemskim, w rynnę subglacjalnej położonej na północ od Lubowidza, utworzyło się jezioro rynnowe, w którym osadziły się początkowo piaski i mułki, a następnie osady organiczne — kredy i torfy. Nie stwierdzono przejawów erozji i akumulacji rzecznej. W okresie zlodowacenia bałtyckiego podczas dwóch pierwszych stadiów opisywany obszar znalazł się w strefie peryglacjalnej, w której zachodziły intensywne procesy denudacyjne. Lądolód stadiału górnego tego zlodowacenia w swym maksymalnym zasięgu (faza leszczyńska?) dotarł na odległość 1–5 km na północ od obszaru arkusza Żuromin. W rejonie Bryńska (około 1 km na północny zachód od północno-zachodniej części obszaru) znajdowała się brama lodowcowa, którą wypływały wody z rynny Jezior Bryńskich. Wody te płynąc na południowy wschód i południe niszczyły w zachodniej części obszaru osady i formy utworzone w okresie zlodowacenia Warty. Wykorzystując wcześniej istniejącą w okolicach Lubowidza rynnę subglacjalną dokonały przelomu przez główny ciąg moren czołowych (mławskich), odcinając od zwartego płata wysoczyzny środkowopolskiej izolowane „wyspy” morenowe. Akumulacja piasków i żwirów doprowadziła do powstania (w zachodniej części obszaru arkusza) rozległego starszego i wyższego poziomu sandrowego. Wycofywanie się czoła lądolodu na linię moren czołowych dobrzyńskich (subfaza kujawsko-dobrzyńska) i odpływ sprzed niego wód roztopowych doprowadził do utworzenia niższego poziomu sandrowego, występującego w obrębie arkusza w postaci tarasu sandrowego w dolinie Wkry. Położenie obszaru w strefie peryglacjalnej, w bliskości czoła lądolodu sprawiło, że na stokach wzgórz czołowomorenowych i zboczach między wysoczyzną i sandrem powstawały bardzo intensywnie dolinki denudacyjne wypełnione następnie deluwiami. Proces ten trwał ze zmniejszającą się intensywnością przez cały plejstocen, a nawet w holocenie. Klimat strefy peryglacjalnej sprzyjał intensywnemu wietrzeniu mrozowemu — zaczęły się tworzyć eluwia. Dalsze

wycofywanie czoła lądolodu umożliwiły powstanie w tym obszarze rzeki. W chłodnym klimacie schyłku plejstocenu tworzy się taras nadzalewowy Wkry.

W holocenie trwa proces wypełniania różnej genezy zagłębień bezodpływowych osadami organicznymi — gytiami, torfami i namułami torfiastymi. W zagłębieniach okresowo przepływowych i w dnach niewielkich cieków osadzają się namuły piaszczyste, a w dolinie Wkry — piaski i mady tarasów nadzalewowych - które to mamy na terenie badań" [Objaśnienia do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski arkusz 326 Żuromin - autorstwa Jerzy Kotarbiński - Wyd. PIG Warszawa 2000].



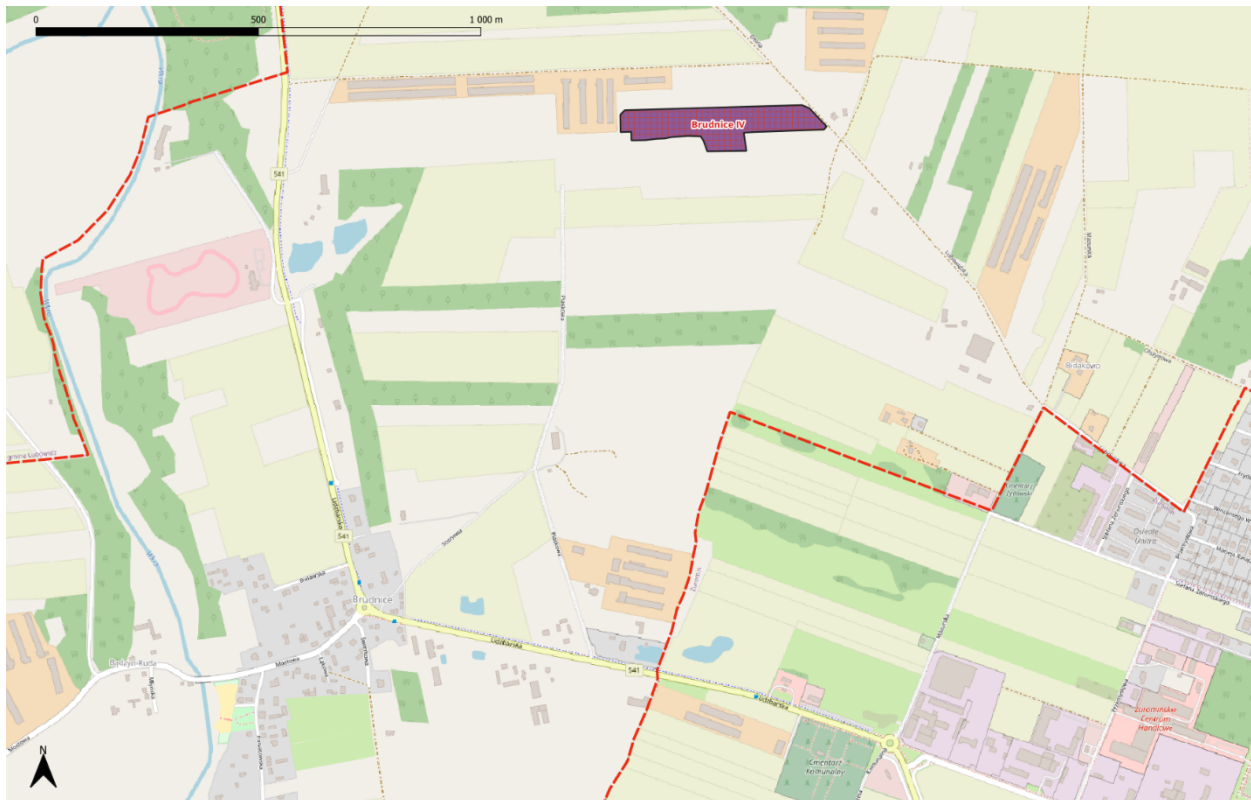
1. Piaski i żwiry wodnolodowcowe poziomu sandrowego I
2. Gliny zwałowe
3. Namuły den dolinnych i zagłębień bezodpływowych oraz okresowo przepływowych na piaskach i żwirach wodnolodowcowych poziomu sandrowego I
4. Torfy na gytiach
5. Piaski, żwiry i głazy moren czołowych
6. Piaski pyłowato-ilaste zwietrzelinowe (eluwialne) na glinach zwałowych
7. Piaski ze żwirami i głazami lodowcowe i wodnolodowcowe (nierozdzielone)

**Rycina 5.** Budowa geologiczna gminy i miasta Żuromin

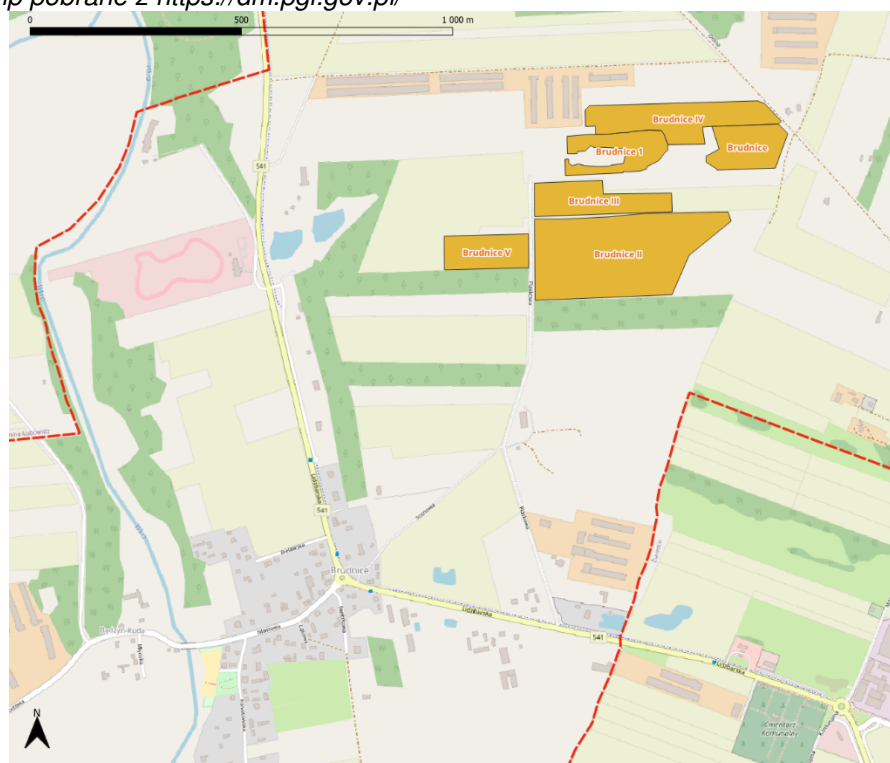
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych <https://www.geoportal.gov.pl/>

## Surowce mineralne

Według materiałów zebranych w Centralnej Bazie Danych Geologicznych, prowadzonej przez Państwowy Instytut Geologiczny, na terenie gminy aktualnie wyznaczono jeden Obszar górniczy oraz jeden teren górniczy. Na terenie gminy występują udokumentowane złoża kruszywa naturalnego.



**Rycina 6a.** Położenie terenu i obszaru górniczego na terenie gminy Żuromin – Brudnice IV  
*Źródło: dane shp pobrane z <https://dm.pgi.gov.pl/>*



**Rycina 7b.** Położenie udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego na terenie gminy Żuromin –  
*Źródło: dane shp pobrane z <https://dm.pgi.gov.pl/>*

**Tabela 3.** Wykaz terenów i obszarów górniczych na terenie gminy Żuromin

Lp.	Nazwa złoża/pole złoża	ID złoża	Kopalina	Stan zagospodarowania złoża	Powierzchnia [m <sup>2</sup> ]	Teren górniczy	Obszar górniczy
1	BRUDNICE IV	18550	piaski i żwiry	eksploatacja złoża	3 0098,0	TAK	TAK

**Tabela 4.** Wykaz złóż kopalin na terenie gminy Żuromin

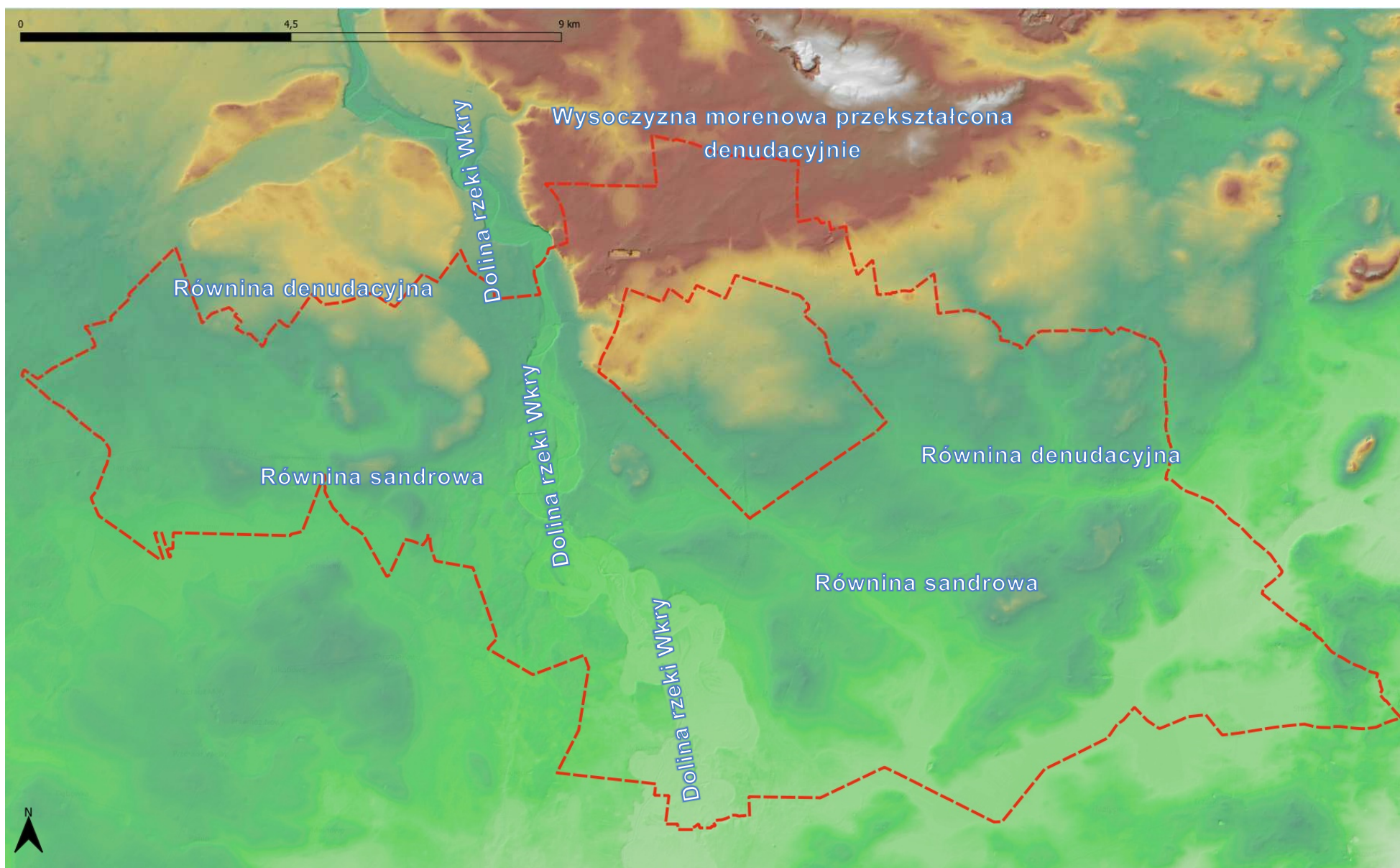
Lp.	Nazwa złoża/pole złoża	ID złoża	Kopalina	Stan zagospodarowania złoża	Powierzchnia [m <sup>2</sup> ]	Teren górniczy	Obszar górniczy
				Kierunek rekultywacji			
1	Brudnice	8722	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana	1 6882	-	-
				wodno – leśno – rolnicza			
2	Brudnice 1	17329	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana	1 6066	-	-
				rolniczy			
3	Brudnice II	9476	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana	7 4235	-	-
				Rolniczy			
4	Brudnice III	15539	piaski i żwiry	złoże rozpoznane szczegółowo	1 9980	-	-
				leśny			
5	Brudnice IV	18550	piaski i żwiry	Złoże zagospodarowane	3 0098	TAK	TAK
				-			
6	Brudnice V	18659	piaski i żwiry	złoże rozpoznane szczegółowo	1 5995	-	-
				rolniczo-leśny			
7	Brudnice VI	21739	piaski i żwiry	złoże rozpoznane szczegółowo	1 8883	-	-
				rolniczo-wodny			
8	Wiadowo	4515	piaski i żwiry	Złoże skreślone z bilansu	10 6830	-	-
				zasobów			
				rolniczo-leśny			

### 5.1.3. Rzeźba terenu i geomorfologia

W rzeźbie omawianego obszaru gminy Żuromin wyróżnić można cztery główne jednostki geomorfologiczne: wysoczyznę morenową częściowo przekształconą denudacyjnie (część północna gminy), równinę denudacyjną część centralną, miasto Żuromin obszar na zachód do doliny rzeki Wkra), równinę sandrową (obszary bezpośrednio w sąsiedztwie doliny rzeki) oraz dolinę Wkry. Wysoczyzna morenowa częściowo przekształcona denudacyjnie - przeważają tu wysokości 155–165 m n.p.m. Nadbudowujące tę powierzchnię wzgórze moren czołowych stadiału górnego (Mławy) zlodowacenia Warty osiągają na północ od Żuromina 189,5 m n.p.m., tj. około 30 m wysokości względnej. Zagłębienia bezodpływowe powstałe po wytopieniu brył martwego lodu występują jedynie sporadycznie. Częste są natomiast suche doliny i dolinki denudacyjne rozcinające zbocza wysoczyzny oraz stoki wzgórz moren czołowych. Wysoczyzna opada ku południowi długim stokiem ku równinie denudacyjnej, osiągającej 130 m n.p.m. w części południowej i około 140 m n.p.m. w okolicy Żuromina. Jest to obszar zdenudowanej wysoczyzny morenowej powstałej w stadiale środkowym (Wkry) zlodowacenia Warty. Stopień przekształcenia przez procesy denudacyjne jest tu znacznie większy niż w obszarze poprzednio opisanym. Po zachodniej stronie doliny Wkry równina denudacyjna rozcięta jest przez wody roztopowe płynące od czoła lądolodu zlodowacenia Wisły, tworząc kilka wysp otoczonych piaskami równin sandrowych poziomu sandrowego I. Ich powstanie jest związane z maksymalnym

zasięgiem (w tym rejonie) łądolodu stadiału górnego (leszczyńsko-pomorskiego) zlodowacenia Wisły, którego czoło znajdowało się kilka kilometrów na zachód od opisywanego obszaru. Równina sandrowa rozciąga się głównie po zachodniej stronie doliny Wkry. W swej części północnej osiąga wysokość 150 m n.p.m. i obniża się ku południowi do około 123 m n.p.m. w części południowej, przy dolinie Wkry. Brak jest tu zagłębień wytopiskowych, a obecne są jedynie ślady dawnych przepływów wód roztopowych, których dna są zatorfione. Dolina Wkry w obrębie obszaru gminy przebiega z północy na południe. W części północnej wąska (miejskami 200–300 m), kręta i głęboko wcięta (do 30 m) w otaczającą wysoczyznę, rozszerza się ku południowi osiągając przy południowej granicy około 1 km. W górnym odcinku doliny (powyżej Poniatowa) występują w niej wąskie listwy tarasów: — sandrowych (poziomu sandrowego II), wzniesionych 4,0–5,0 m nad średni poziom wody w rzece, których powstanie związane jest z odpływem wód roztopowych od czoła łądolodu stacjonującego na linii moren dobrzyńskich (subfaza kujawsko-dobrzyńska stadiału górnego zlodowacenia Wisły), — nadzalewowych, o wysokości 2,5–3,0 m nad średni poziom wody w rzece. Dno doliny (tarasy zalewowe), miejscami zatorfione, w części północnej leży na wysokości około 126 m n.p.m., a w południowej — około 120 m n.p.m. Tak więc deniwelacje na opisywanym obszarze wynoszą prawie 70 m (moreny czołowe — 189,5 m n.p.m., dno doliny Wkry — 120 m n.p.m.). Przez obszar arkusza Żuromin przebiega dział wód II rzędu, między dorzeczem Wkry i Skrwy (prawobrzeżnej). Niewielkie sztuczne zbiorniki to zalane wyrobiska — żwirownie i doły potorfowe.

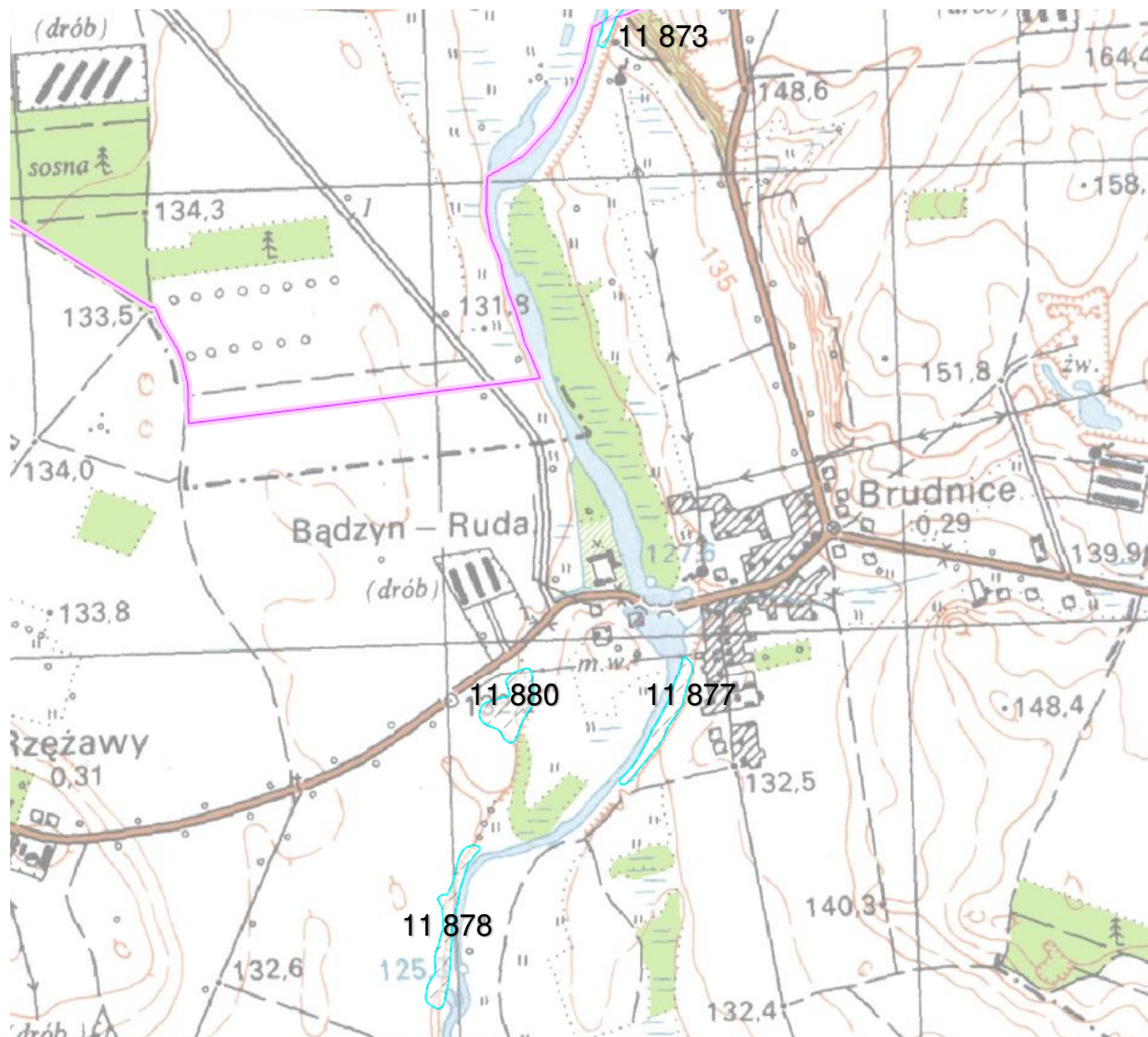
*Formami antropogenicznymi* są wszelkie formy powierzchni terenu powstałe w wyniku działalności człowieka, a więc żwirownie, piaskownie oraz składowiska odpadów.



**Rycina 8.** Rzeźba terenu na terenie gminy i miasta Żuromin  
*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych GIS*

### 5.1.4. Osuwiska i tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych

Na terenie gminy nie występują sklasyfikowane tereny osuwisk. System Osłony Przeciw osuwiskowej – [www.mapa.osuwiska.pgi.gov.pl](http://www.mapa.osuwiska.pgi.gov.pl) – wskazuje dla terenu gminy Żuromin, występowanie czterech terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi – wszystkie zlokalizowane są w sąsiedztwie miejscowości Brudnice.



**Rycina 9.** Rozlokowanie obszarów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych GIS

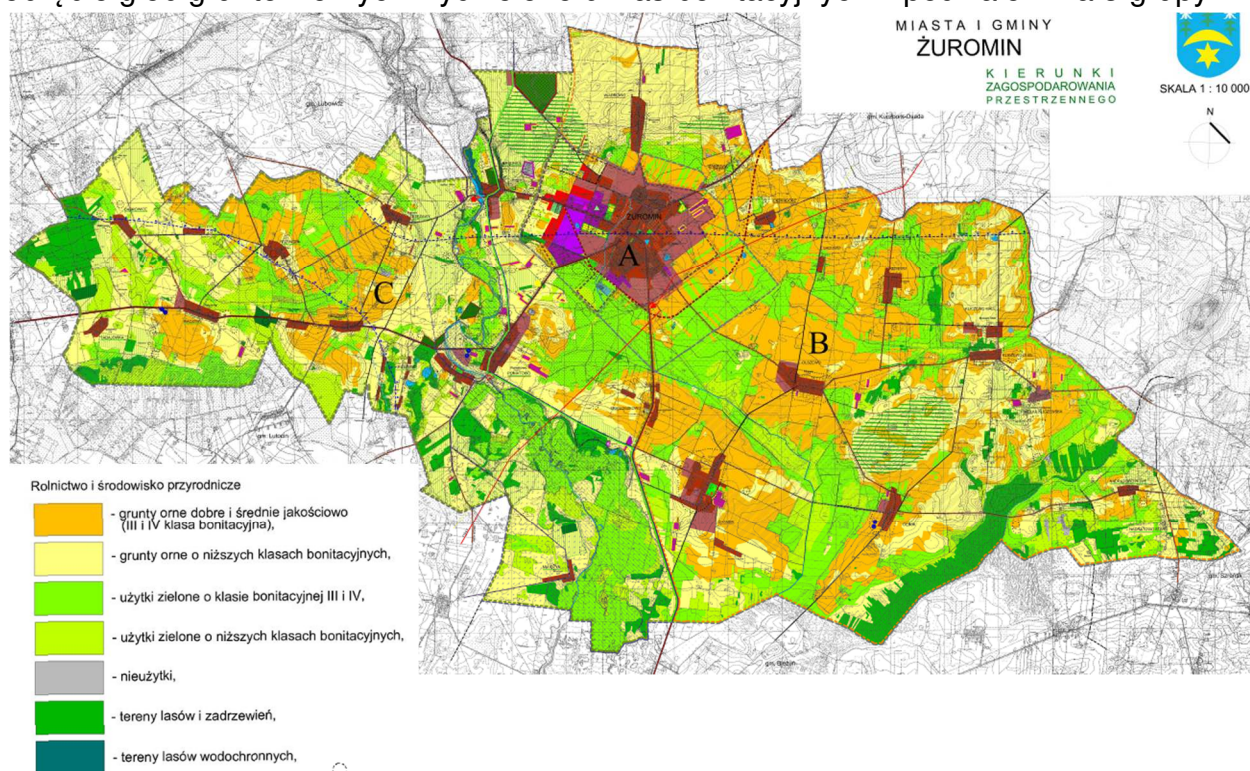
Charakteryzując poszczególne obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych: obszary 11873, 11877, 11878 – to strefy podcięć erozyjnych rzeki, szczególnie w okresach wyższych stanów wód. Autorzy kart rejestracyjnych nie wskazują potrzeb monitoringu tych obszarów – jednocześnie należy zakazać lokalizowania zabudowy w tych obszarach oraz bezpośrednim sąsiedztwie – ewentualne określenie odległości bezpiecznej po dokonaniu badań geologiczno – inżynierskich stwierdzających zakres i wskazujących strefę bezpieczną. Odnośnie terenu 11880 – jest to obszar dawnego nie zrehabilitowanego wyrobiska, gdzie na powierzchni zbocza odnotowano spełzanie gruntu. Także jest to obszar zagrożony i działania kontrolne i zabezpieczające – jak dla ww. terenów zagrożonych.

### 5.1.5. Gleby i struktura użytkowania gruntów

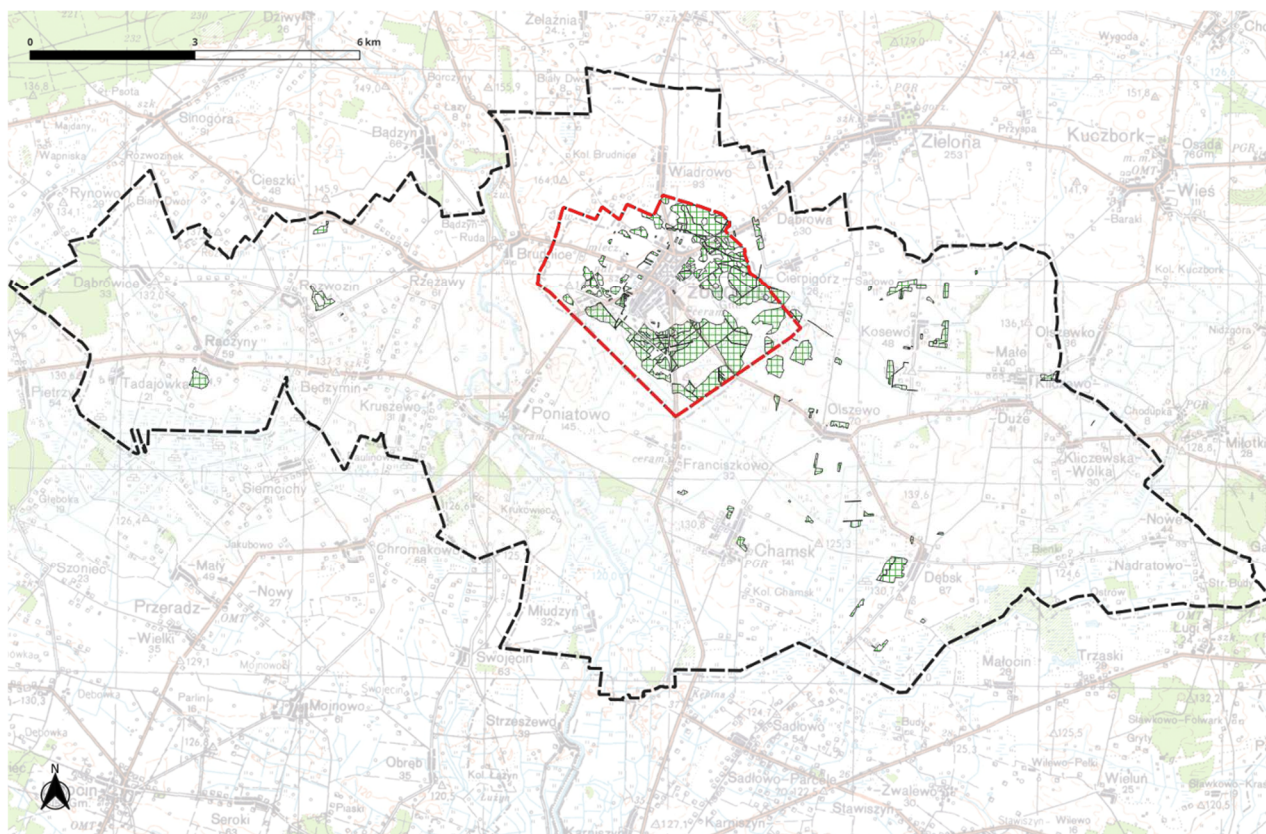
Na typologię gleb wpływają przede wszystkim: rodzaj skał macierzystych, warunki klimatyczne, rzeźba terenu, stosunki wodne, szata roślinna, świat zwierzęcy, długość okresu tworzenia się gleby i czynniki antropogeniczne. Wszystkie te elementy w różnym stopniu wpływają na skały macierzyste, czego skutkiem jest powstanie różnych typów gleb.

Na potrzeby zobrazowania struktury gleb na terenie badań wykorzystano materiały w postaci rysunku "Studium" Gminy i Miasta Żuromin. Na terenie badań pokrywą glebową stanowią głównie gliny i piaski w związku z czym występuje tu znaczna zmienność gleb pod względem uziarnienia. Przeważają tu utwory zaliczane do typu gleb brunatnych wylugowanych i pseudobielicowych oraz miejscowo do czarnych ziem zdegradowanych.

Podział na **klasy bonitacyjne** jest odzwierciedleniem wartości rolniczej gleb. Podstawą zaliczenia gleb do danej klasy bonitacyjnej są przede wszystkim ich właściwości i warunki przyrodnicze terenu, wpływające zasadniczo na ich urodzajność. Klasy bonitacyjne ustalane są oddzielnie dla gruntów ornych i użytków zielonych. W obrębie gleb gruntów ornych wydzielono 9 klas bonitacyjnych z podziałem na 3 grupy.



Rycina 10. Charakterystyka warunków rolnych w tym jakości i rodzaj gleb.



**Rycina 12.** Rozlokowanie gruntów klasy III na terenie gminy i miasta Żuromin  
*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych GIS*

### 5.1.6. Warunki klimatyczne

Wg R. Gumińskiego cała gmina Żuromin leży w strefie klimatycznej w pasie dzielnic środkowych, granicząc od północy z dzielnicą mazurską. Jest to obszar o rocznym opadzie nie przekraczającym 550 mm oraz średniej temperaturze rocznej 6-8°C. Liczba dni mroźnych waha się od 30 do 50, a dni przymrozkowych od 100 do 110, przy średniej temperaturze najzimniejszego miesiąca lutego – 4,3°C. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez 38 do 60 dni. Okres wegetacyjny (powyżej 5°C) trwa ca 210 dni. Powyższe dane dotyczące warunków termicznych są średnimi i na analizowanym terenie ulegają znacznej modyfikacji w zależności od warunków fizjograficznych (rzeźba terenu, rodzaj gruntów, głębokość zalegania wody gruntowej).

Na omawianym obszarze występują niekorzystne warunki termiczne. Obszar narażony jest na występowanie wysokich dobowych amplitud temperatury w okresie lata oraz znaczne spadki temperatury zimą. Na terenie tym często obserwowane mogą być przymrozki i mgły, a także w przypadku istnienia w ich pobliżu źródeł zanieczyszczeń – podwyższona koncentracja zanieczyszczeń powietrza, w tym pochodzenia od występujące produkcji rolnej typu kurniki / chlewnie.

Na omawianym terenie dominują wiatry z kierunków zachodnich (15,8%) oraz południowo-zachodnich (19,9%). Przeważają wiatry słabe i bardzo słabe (ca 76%). Najbardziej obserwowane są wiatry z kierunku północno-wschodniego oraz północnego (odpowiednio 4,4% i 5,6% przypadków). W około 16% wszystkich obserwacji anemometrycznych w ciągu roku, obserwuje się zjawisko ciszy atmosferycznej, najczęściej w miesiącach letnich i jesienią.

Zgodnie z *Programem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla województwa mazowieckiego* cała gmina położona jest w obszarze preferowanym dla rozwoju energetyki wiatrowej.

Klimat miasta znacząco różni się od klimatu terenów otwartych czy wiejskich, nawet gdy oba leżą w obrębie tego samego rejonu klimatycznego. Klimat terenów silnie zainwestowanych, głównie ze względu na zwartą zabudowę i wysoki odsetek materiałów szybko- nagrzewających się i długo-trzymających temperaturę np. asfalt, charakteryzuje się:

- wyższą temperaturą powietrza, związaną z lepszą absorpcją promieni słonecznych przez sztuczne elementy zagospodarowania terenu i oddawaniem zgromadzonego ciepła nocą, ponadto w mieście jest wiele sztucznych źródeł ciepła, a wychładzanie powierzchni zabudowanych przebiega wolniej niż terenów niezabudowanych; (średnia roczna temperatura powietrza w mieście jest wyższa o około 0,5 – 1,0°C);
- wyższymi amplitudami temperatur odczuwalnych, związanymi z niewielkim udziałem roślinności wysokiej i dużym udziałem terenów zabetonowanych;
- mniejszą wilgotnością powietrza – związaną z niewielkim udziałem roślinności wysokiej oraz zbiorników wodnych, co znacząco obniża ewapotranspirację i parowanie;
- większym zachmurzeniem, związanym z obecnością znacznej ilości jąder kondensacji, tworzonych przez zawieszone w powietrzu zanieczyszczenia, co z kolei zmniejsza nasłonecznienie;
- gorszymi warunkami przewietrzania (tereny zabudowane), przy jednocześnie zwiększonej prędkości wiatru na kierunkach stanowiących naturalne i sztuczne korytarze przewietrzające;
- zwiększoną prędkością wiatru przy narożnikach budynków o wysokości powyżej 5 kondygnacji (zawirowania powietrza).

W wyniku wymienionych wyżej czynników nad miastem utrzymuje się tzw. „wyspa ciepła”. Wyższa temperatura w obrębie miasta w porównaniu z terenami niezurbanizowanymi powoduje powstanie lokalnej cyrkulacji powietrza, w wyniku której do wnętrza miasta zasysane są chłodniejsze masy powietrza spoza miasta, łagodząc nieco efekt podgrzania powietrza. Wzrastająca temperatura sprzyja stagnacji powietrza nad obszarami zabudowanymi i wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza. W związku z tym obszary miejskie silnie zurbanizowane, powinny podejmować działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwłaszcza poprzez rozwijanie odnawialnych źródeł energii oraz właściwe planowanie przestrzenne.

#### **5.1.7. Hydrologia i hydrografia**

W układzie hydrograficznym gmina Żuromin stanowi niewielki fragment dorzecza dolnej i środkowej Wisły. Przez jej zachodnią część, z kierunku północnego na południe przebiega linia wododziałowa II rzędu, oddzielająca dorzecze Skrwy i Narwi. Do zlewni rzeki Skrwy należy zachodnia część terenu gminy, będąca jednocześnie obszarem źródłiskowym rzeki Chraponianki, lewobrzeżnego dopływu Skrwy.

Środkowa i wschodnia część gminy, tj. obszar na wschód od wspomnianej linii wododziałowej leży w dorzeczu Narwi i jej dopływu – ciekę III rzędu, rzeki Wkry. Przeważająca część tego obszaru odwadniana jest bezpośrednio do Wkry, natomiast część północno-wschodnia i wschodnia za pośrednictwem niewielkich cieków do Przylepnicy, a następnie do Mławki – największego, lewobrzeżnego dopływu Wkry, mającego ujście poza terenem gminy, w rejonie miejscowości Radzanów.

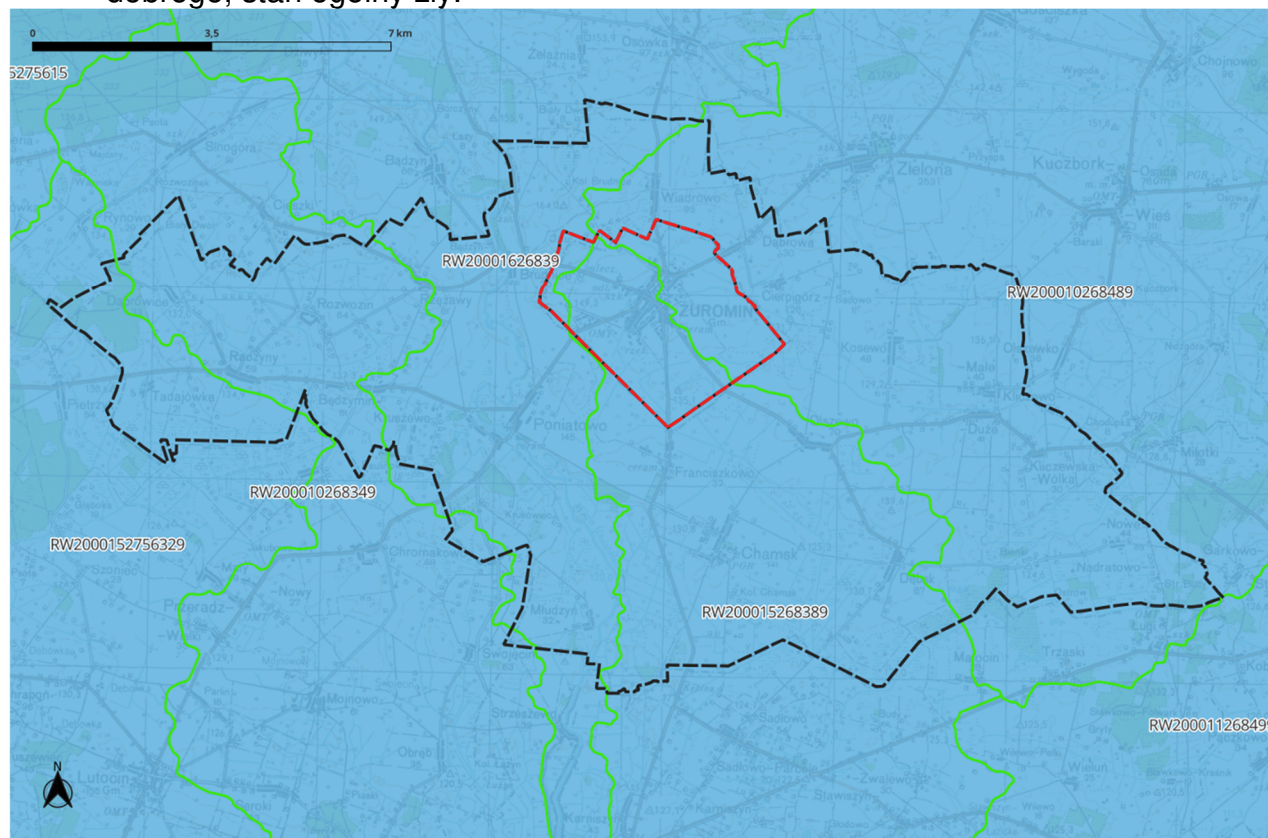
Miasto Żuromin położone jest na wododziale rzeki Luty – lewobrzeżnego dopływu Wkry oraz rzeki Miłotki uchodzącej prawostronnie do Przylepnicy – dopływu Mławki. Występujące w obrębie granic miasta cieki, stanowiące źródłowe odcinki wspomnianych rzek mają charakter rowów melioracyjnych. Rzeka Luta bierze początek w rejonie ulicy Lubowidzkiej, natomiast rów „A” (źródłowy odcinek rzeki Miłotki) – w rejonie ulicy Wiadrowskiej.

Zlewnie wymienionych rzek w obecnym stanie zagospodarowania należą do zlewni zagrożonych deficytem wód powierzchniowych.

**Ustalenia z Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły:**

Teren gminy i miasta Żuromin położony jest w granicach następujących zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych:

- *Chroponianka RW2000152756329*, umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, stan ogólny zły.
- *Swojęcianka RW200010268349*, umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, stan ogólny zły.
- *Wkra od Szkotówki do Mławki RW20001626839*, umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny dobry, stan ogólny zły.
- *Luta RW200015268389*, umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny dobry, stan ogólny zły.
- *Przylepnica RW200010268489*, słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, stan ogólny zły.



**Rycina 11.** Położenie gminy Żuromin na tle wyznaczonych granic zlewni JCWP

Źródło: [https://wody.isok.gov.pl/imap\\_kzgw/?gpmmap=gpPGW](https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPGW)

Z rozpoznania warunków hydrogeologicznych wynika, że na terenie miasta i gminy Żuromin w większości występują korzystne warunki zaopatrzenia w wodę, tj. zasoby wód podziemnych kształtują się na poziomie 40-100 m<sup>3</sup>/godz./otwór. Średnio korzystne warunki panują w południowo-wschodniej i zachodniej części gminy, w rejonie wsi:

Dąbrowice, Będzimin, Olszewo, Kliczewo, Wólka (wydajności potencjalne pojedynczych studni wynoszą 10 - 40 m<sup>3</sup>/godz., miejscami osiągają wartość 60 m<sup>3</sup>/godz.).

Wody podziemne charakteryzują się zarówno swobodnym (wody gruntowe), jak i napiętym (wody wgłębne) lustrem wody. Swobodne zwierciadło wód gruntowych cechuje utwory przepuszczalne nie ograniczone od stropu występowaniem osadów nieprzepuszczalnych (glin, ilów).

Wody podziemne rozpoznane zostały w utworach czwartorzędowych, w których na ogół występują dwa poziomy wodonośne. Pierwszy, przypowierzchniowy poziom o miąższości kilku metrów występujący na głębokości kilku, rzadziej kilkunastu metrów narażony jest na skażenie zanieczyszczeniami z powierzchni. Z tego poziomu czerpią wodę pojedyncze studnie, znajdujące się na terenie gospodarstw będących poza zasięgiem wodociągów zbiorowych. Są to wody gruntowe charakteryzujące się występowaniem swobodnego zwierciadła (lokalnie napięte) i niewielką wydajnością zależną od wykształcenia litologicznego i miąższości warstwy nawodnionej.

Zasadniczy poziom wodonośny występuje na głębokości kilkudziesięciu metrów i ujmowany jest przez studnie głębinowe wykorzystywane dla potrzeb m.in. zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Głębokość studni wynosi od 47,0 m do 100 m.

Ujmowane warstwy wodonośne posiadają w większości dobrą lub średnią izolację od powierzchni. Dobra izolacja w postaci utworów nieprzepuszczalnych o miąższości powyżej 10 m lub utworów półprzepuszczalnych o miąższości powyżej 20 m występuje na przeważającym obszarze gminy. Słaba izolacja gruntowa (utwory nieprzepuszczalne o miąższości poniżej 2 m oraz utwory półprzepuszczalne do 5 m miąższości) cechuje północno-zachodni fragment analizowanego terenu tj. rejon wsi Dąbrowice.

#### Stan czystości wód powierzchniowych

Generalnym odbiornikiem wód powierzchniowych jest rzeka Wkra, która zbiera bezpośrednio lub pośrednio (za pośrednictwem rzeki Mławki) nadmiar wód powierzchniowych z przeważającej części opracowania (poza zachodnim krańcem gminy stanowiącym fragment dorzecza Skrwy). Przez analizowany teren Wkra płynie południkowo przez środkową część gminy na odcinku długości ca 9 km. Szerokość dna doliny wykształconej przez rzekę jest na badanym odcinku dość zmienna i waha się w granicach od ca 200-500 m w części północnej do ca 2 km w części południowej, przy czym w obrębie rozszerzeń dna doliny obserwuje się występowanie szeregu stałych podmokłości.

W ramach monitoringu wód płynących przez teren gminy Żuromin prowadzone są badania jakości wód jedynie rzeki Wkry w punkcie pomiarowo-kontrolnym zlokalizowanym w Brudnicach. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz.U. nr 32 z 2004 roku, poz. 284) wprowadziło 5 klas czystości, a badane rzeki oceniane są w punktach. Są to klasy:

- klasa I - wody o bardzo dobrej jakości,
- klasa II - wody dobrej jakości,
- klasa III - wody zadowalającej jakości,
- klasa IV - wody niezadowalającej jakości,
- klasa V - wody złej jakości.

Zgodnie ze w/w rozporządzeniem dotyczącym klasyfikacji wód powierzchniowych i podziemnych WIOŚ opublikował, uwzględniającą cechy fizyczne, chemiczne i biologiczne, ocenę jakości wód powierzchniowych za 2006 rok. Na terenie województwa mazowieckiego w 2006 roku nie stwierdzono wód bardzo dobrej i dobrej jakości (klasy I i II) a rzeka Wkra, jedyny ciek objęty badaniami przepływający przez gminę Żuromin, w poszczególnych punktach pomiarowo-kontrolnych prowadziła wody III lub IV klasy czystości - zgodnie z poniższą tabelą.

Punkt pomiarowo - kontrolny	Km biegu rzeki	Gmina (powiat)	Klasa ogólna	Wyniki pomiarów wskaźników substancji odpowiadających IV lub V klasie jakości wód w punkcie pomiarowym					
				Nazwa wskaźnika	klasa wskaźnika	jednostka	stężenie		
							średnio -roczne	maksy -malne	mini -malne
Brudnice	148,4	Żuromin (żuromiński)	III	Lb. b. coli fek. Selen	IV V	n/100 ml mg Se/l	1953,3 0,048	4600 0,057	90 0,037
Drzazga	114,3	Radzanów (mławski)	IV	Barwa	IV	mg Pt/l	18	25	10
				ChZT-Cr	IV	mg O <sub>2</sub> /l	23,27	34,2	16,1
				Lb. b. coli fek.	IV	n/100 ml	25,60	11000	230
				Og. lb. b. coli Selen	IV V	n/100 ml mg Se/l	40,86 0,052	11000 0,053	480 0,051
Unierzyż	84,8	Strzegowo (mławski)	IV	Barwa	IV	mg Pt/l	19	30	10
				Tlen rozpuszczony	IV	mg O <sub>2</sub> /l	8,518	10,8	4,9
				ChZT-Cr	IV	mg O <sub>2</sub> /l	23,609	30,5	14,6
				Fosforany	IV	mg PO <sub>4</sub> /l	0,491	0,96	0,21
				Lb. b. coli fek.	IV	n/100 ml	4615,5	15000	480
				Og. lb. b. coli	IV	n/100 ml	10316,4	46000	750
				Selen	V	mg Se/l	0,059	0,067	0,051
Głinojeck	77,2	Głinojeck (ciechanowski)	IV	Barwa	IV	mg Pt/l	19	25	10
				BZT <sub>5</sub>	IV	mg O <sub>2</sub> /l	2,6	6,8	0,5
				ChZT-Mn	IV	mg O <sub>2</sub> /l	8,527	12,7	5,5
				ChZT-Cr	IV	mg O <sub>2</sub> /l	24,136	35,3	13,5
				Og. lb. b. coli	IV	n/100 ml	8193,6	46000	930
				Fosforany	V	mg PO <sub>4</sub> /l	0,461	1,01	0,2
				Selen	V	mg Se/l	0,05	0,052	0,047
				Lb. b. coli fek.	V	n/100 ml	6527,3	46000	480
Gutarzewo (Kępa)	51,0	Sochocin (płoński)	IV	Barwa	IV	mg Pt/l	18	30	10
				Tlen rozpuszczony	IV	mg O <sub>2</sub> /l	8,835	11,2	4,7
				ChZT-Mn	IV	mg O <sub>2</sub> /l	8,264	16,3	5
				ChZT-Cr	IV	mg O <sub>2</sub> /l	23,364	42,6	11,3
				Fosforany	IV	mg PO <sub>4</sub> /l	0,494	0,91	0,22
				Chlorofil „a”	IV	ug/l	23,63	68,46	1,12
				Selen	V	mg Se/l	0,055	0,059	0,052
				Lb. b. coli fek.	V	n/100 ml	12676,4	110000	40
				Og. lb. b. coli	V	n/100 ml	13872,7	110000	230
Sochocin	44,8	Sochocin (płoński)	IV	Barwa	IV	mg Pt/l	18	25	15
				ChZT-Mn	IV	mg O <sub>2</sub> /l	8,233	15,9	4,7
				ChZT-Cr	IV	mg O <sub>2</sub> /l	23,175	39,7	11,6
				Fosforany	IV	mg PO <sub>4</sub> /l	0,479	0,97	0,23
				Lb. b. coli fek.	IV	n/100 ml	3364,2	11000	230
				Og. lb. b. coli Selen	IV V	n/100 ml mg Se/l	7803,3 0,047	46000 0,052	230 0,044

Kołoząb	38,3	Sochocin (płoński)	IV	Barwa	IV	mg Pt/l	18	25	10
				ChZT-Mn	IV	mg O <sub>2</sub> /l	7,725	14,1	1,9
				ChZT-Cr	IV	mg O <sub>2</sub> /l	22,7	35,6	7,6
				Fosforany	IV	mg PO <sub>4</sub> /l	0,484	0,91	0,18
				Lb. b. coli fek.	IV	n/100 ml	6146,7	15000	230
				Og. lb. b. coli	IV	n/100 ml	8404,2	21000	750
				Selen	V	mg Se/l	0,052	0,061	0,046
Pomiechówek pow. ujścia Narwi	- do 3,4	Pomiechówek (nowodworski)	IV	Barwa	IV	mg Pt/l	18	25	10
				ChZT-Mn	IV	mg O <sub>2</sub> /l	8,042	15	4,7
				ChZT-Cr	IV	mg O <sub>2</sub> /l	22,467	37,6	12,6
				Azot Kjeldahla	IV	mg N/l	1,163	3,35	0,7
				Fosforany	IV	mg PO <sub>4</sub> /l	0,486	0,92	0,24
				Lb. b. coli fek.	IV	n/100 ml	2396,7	11000	480
				Og. lb. b. coli	IV	n/100 ml	4446,7	16000	930
				Selen	V	mg Se/l	0,047	0,05	0,043

W 2006 roku (podobnie jak w roku 2005) zakres badanych wskaźników w ramach monitoringu został znacznie zwiększony w porównaniu z latami sprzed 2004 roku, jak również odbiega od poprzedniego sposób oceny ogólnej. Obecnie o ocenie ogólnej nie decyduje jeden wskaźnik, jak to miało często miejsce przy stosowaniu oceny tzw. stężeń charakterystycznych, ale kilka wskaźników. W Brudnicach mimo oceny niektórych wskaźników jako IV lub V klasa, ostateczna ocena ogólna została określona jako III. W pozostałych punktach pomiarowo-kontrolnych wody Wkry sklasyfikowane zostały jako **niezadowalającej** jakości tj. odpowiadające IV klasie czystości.

W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej powstał wymóg dostosowania sposobu oceny jakości i klasyfikacji wód do Ramowej Dyrektywy Wodnej, kładącej duży nacisk na ocenę stanu ekologicznego oraz rolę badań wskaźników biologicznych. Podstawą tej oceny powinna być struktura jakościowa i ilościowa wybranych grup organizmów, z których najpowszechniej stosowane są makrobezkręgowce bentosowe tj. zespoły organizmów zasiedlających dno zbiorników i rzek. Zgodnie z oceną jakości wód powierzchniowych przeprowadzoną w oparciu o makrobezkręgowce bentosowe, wody Wkry w roku 2004 w badanym jedynym punkcie pomiarowo-kontrolnym w Unierzyżu (gm. Strzegowo) odpowiadały I klasie jakości.

#### Stan czystości wód podziemnych

Pierwszy, przypowierzchniowy poziom wodonośny narażony jest na skażenie zanieczyszczeniami z powierzchni, co jest konsekwencją intensywnego stosowania nawozów mineralnych oraz niewłaściwej gospodarki ściekowej. W związku z:

- płytkim zaleganiem wody gruntowej na znacznej części terenu,
- występowaniem obszaru o słabej izolacyjności gruntowej warstw wodonośnych w północno-zachodniej części gminy,
- niską wydajnością oraz często złą jakością,

poziom ten nie nadaje się do zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby bytowo-gospodarcze.

Woda z głębszych warstw wodonośnych (II poziom) stanowiących podstawę wodociągów zbiorowych, charakteryzuje się wysoką zawartością związków żelaza i manganu, co wymusza budowę stacji uzdatniania wody przy hydroforniach.

Na terenie miasta i gminy Żuromin, a także na terenie powiatu żuromińskiego nie ma punktów badawczych jakości wód podziemnych w ramach monitoringu krajowego.

Najbliższy punkt obserwacyjny, w którym badana jest jakość wód podziemnych w obrębie obszaru najwyższej ochrony (ONO) głównego zbiornika wód podziemnych "Działdowo", położony jest w rejonie miasta Mławy. W badanym otworze stwierdzono wody III klasy tj. wody zadowalającej jakości

### **GZWP**

W odniesieniu do **Głównych Zbiorników Wód Podziemnych** – wg. regionalizacji A.S. Kleczkowskiego (1990) obszar badań w całości znajduje się w obrębie trzeciorzędowego zbiornika Subniecka Warszawska (nr 215), o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 250 tys. m<sup>3</sup>/d i średniej głębokości ujęcia 160 m. Na podstawie opracowań zbiorczych dr Zbigniewa Nowickiego z PIG w Warszawie - *"Oligoceński zbiornik mazowiecki w rejonie Warszawy występuje na głębokości 170 - 240 m p.p.t. Charakteryzuje się zmienną miąższością od kilku do około 60 m. Wykształcony jest w postaci piasków drobno i średnioziarnistych z glaukonitem. Przewodność warstwy wodonośnej jest niska i nie przekracza 100 m<sup>2</sup> /24h. Wydajności potencjalne studni są bardzo różne i mogą wynosić od poniżej 1m<sup>3</sup> /h do ponad 50 m<sup>3</sup> /h, średnio wynoszą 30-50 m<sup>3</sup> /h. Wody w utworach oligocenu w zależności od morfologii powierzchni terenu mają charakter artezyjski lub subartezyjski, przy czym obecnie obserwowany rozkład ciśnień piezometrycznych jest znacznie zmieniony w stosunku do pierwotnego, wskutek intensywnej eksploatacji w Warszawie i położonych na zachód i południowy zachód miastach satelitarnych. Przed rozpoczęciem poboru ciśnienie wody w osadach oligocenu było w Warszawie wyższe o 2 atm. od poziomu wody w Wiśle, natomiast w latach 80. ubiegłego wieku maksimum depresji leżało przekraczało 50 m poniżej powierzchni terenu. Poziom oligoceński do niedawna był intensywnie eksploatowany w Warszawie przez przemysł, co spowodowało rozwinięcie się rozległego leja depresji. Obecnie, w wyniku ograniczania korzystania z tych wód, między innymi poprzez regulacje legislacyjne, następuje zmniejszanie się leja depresji. W rejonie Warszawy zwierciadło wody tego poziomu stabilizuje się na rzędnej ok. 85 - 90 m npm. Wielkość tzw. bezpiecznej eksploatacji wód podziemnych z poziomu oligocenu określa się na ok. 20 000 m<sup>3</sup> /dobę – jest to ilość nie powodująca powiększania się leja depresji. Wody pięttra trzeciorzędowego zaliczone są do GZWP Subniecka Warszawska - część Centralna nr 215A i na obszarze Warszawy są prawnie chronione decyzją Prezydenta m. st. Warszawy".* Powyższe dane rozpoznania w okolicach Warszawy wskazują na charakter i wydajność opisywanego GZWP. Zakłada się, że na terenie badań wody te mają podobne parametry - nie jest to potwierdzone badaniami hydrogeologicznymi gdyż nie ma obecnie takich potrzeb.

Ponadto obszar badań położony jest w obrębie GZWP 214 Zbiornik Działdowo.

**Parametry GZWP występujących na terenie Planu ogólnego**

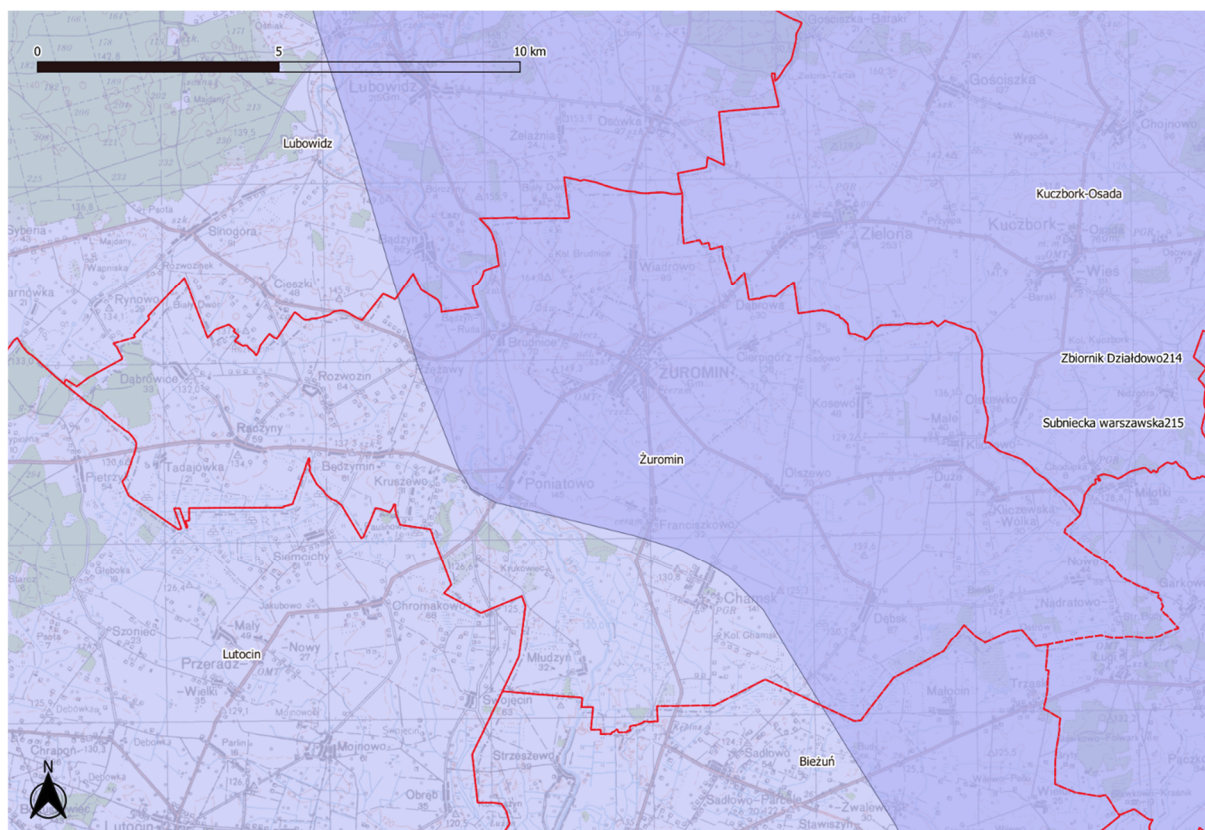
Nr GZWP	Nazwa GZWP	Wiek skał	Powierzchnia GZWP [km <sup>2</sup> ]	Średnia głębokość ujęć [m]	Zasoby dyspozycyjne [tys.m <sup>3</sup> /d]
214	Zbiornik Działdowo	Q	1 919,0	100,0	300,0
215	Subniecka Warszawska	Tr	51 000,0	160,0	250,0

Q – czwartorzęd;

Tr – trzeciorzęd.

Źródło: Mapa GZWP, Zakład Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej (stan CAG 2017 r);

Prawo ochrony środowiska w art. 98 stanowi, że wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają ochronie polegającej na zmniejszeniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania oraz utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód. W tych celach tworzone są między innymi obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych, na zasadach określonych Prawem wodnym. Zbiornik GZWP Działdowo również posiada ustanowiony obszar ochrony zbiornika. Na całkowitej powierzchni zbiornika objętego obszarem ochrony, wyróżniono obszar najwyższej ochrony (ONO), który obejmuje powierzchnię 1 650 km<sup>2</sup> oraz obszar wysokiej ochrony (OWO) obejmujący powierzchnię 140 km<sup>2</sup>. Zróżnicowanie obszaru zbiornika warunkuje możliwości zagospodarowania terenu poszczególnych gmin położonych w zasięgu GZWP 214.



**Rycina 12.** Granice miasta Żuromin na tle wyznaczonych GZWP.

Źródło: [https://wody.isok.gov.pl/imap\\_kzgw/?gpmap=gpPGW](https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpPGW)

W odniesieniu do **jednolitych części wód podziemnych** (JCWPd) - rozumie się przez to określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych): teren miasta i gminy Żuromin położony jest na Obszarze JCWPd 48 oraz 49.

Według danych charakterystyki obszarów jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) pod względem ilościowym i chemicznym w 2019 r. stan obu obszarów oceniano jako dobry.

Zgodnie z definicją umieszczoną w RDW dobry stan wód podziemnych oznacza stan osiągnięty przez część wód podziemnych, jeżeli zarówno jej stan ilościowy, jak i chemiczny jest określony, jako co najmniej „dobry”.

RDW w art. 4 przewiduje dla wód podziemnych następujące główne cele środowiskowe:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW),
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem, a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.

Podsumowując dział wód w obrębie projektu planu ogólnego należy stwierdzić:

- *wody podziemne są średnio izolowane (chronione) przed ewentualnymi zanieczyszczeniami chemiczno / biologicznymi,*
- *w odniesieniu do wód powierzchniowych kluczowym jest ujmowanie wszelkich zanieczyszczonych wód oraz odcieków w zbiorcze systemy kanalizacji zarówno sanitarnej jak i deszczowej. Ścieki bytowo - gospodarcze powinny być odprowadzane systemem kanalizacji sanitarnej (tłocznej / grawitacyjnej), a deszczowe odprowadzane do systemu kanalizacji deszczowej z odpowiednio dobranymi urządzeniami podczyszczającymi.*
- *zapisy projektu spełniają cele środowiskowe dla jednolitych części wód podziemnych w tym realizują cele zapobiegania lub ograniczania wprowadzania do wód zanieczyszczeń oraz zapobiegania pogorszeniu ich stanu.*
- *obszar opracowania znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) – nr 215 Subniecka warszawska oraz 214 Zbiornik Działdowski*
- *należy wprowadzić zakaz wprowadzania szkodliwych substancji do gleby - ze względu na możliwość przenikania substancji chemicznych do wód podziemnych.*

- ewentualne zrzuty wód do systemu melioracji lub rowów melioracyjnych po uprzednim podczyszczeniu do zadowalających stanów jakościowych – działania wymagają uzyskania stosownych pozwoleń wodno – prawnych – przepisy odrębne.

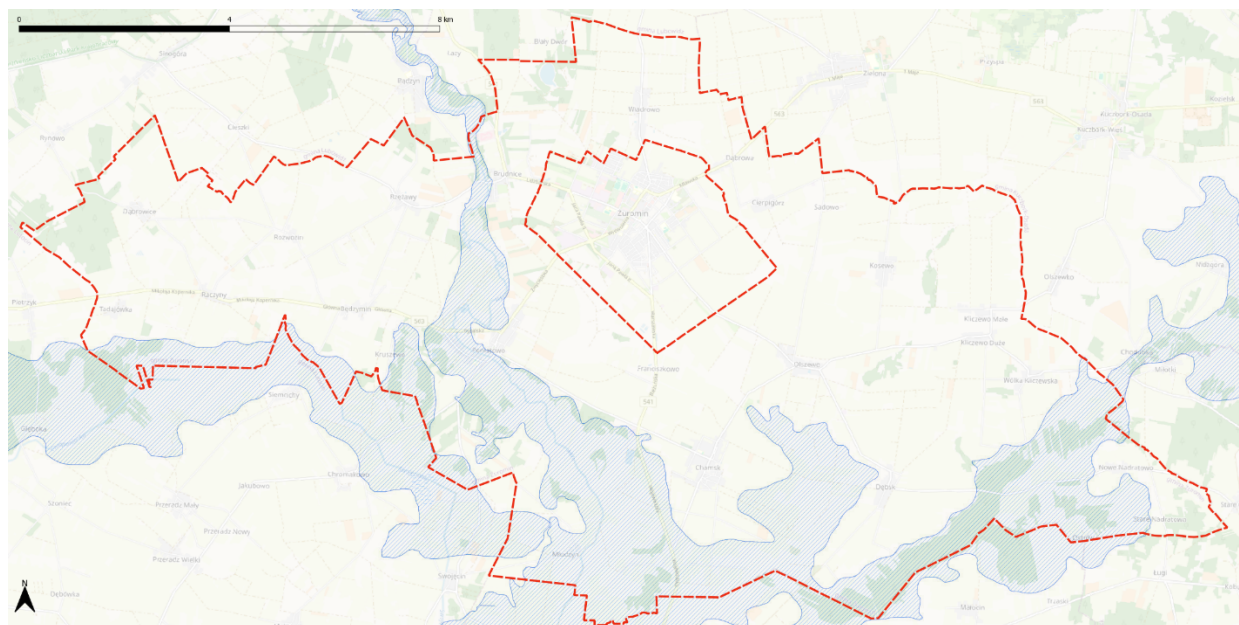
### 5.1.8. Obszary zagrożone powodzią

W świetle ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tj. Dz.U. 2025 r. poz. 960, z późn.zm.) przez obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się między innymi:

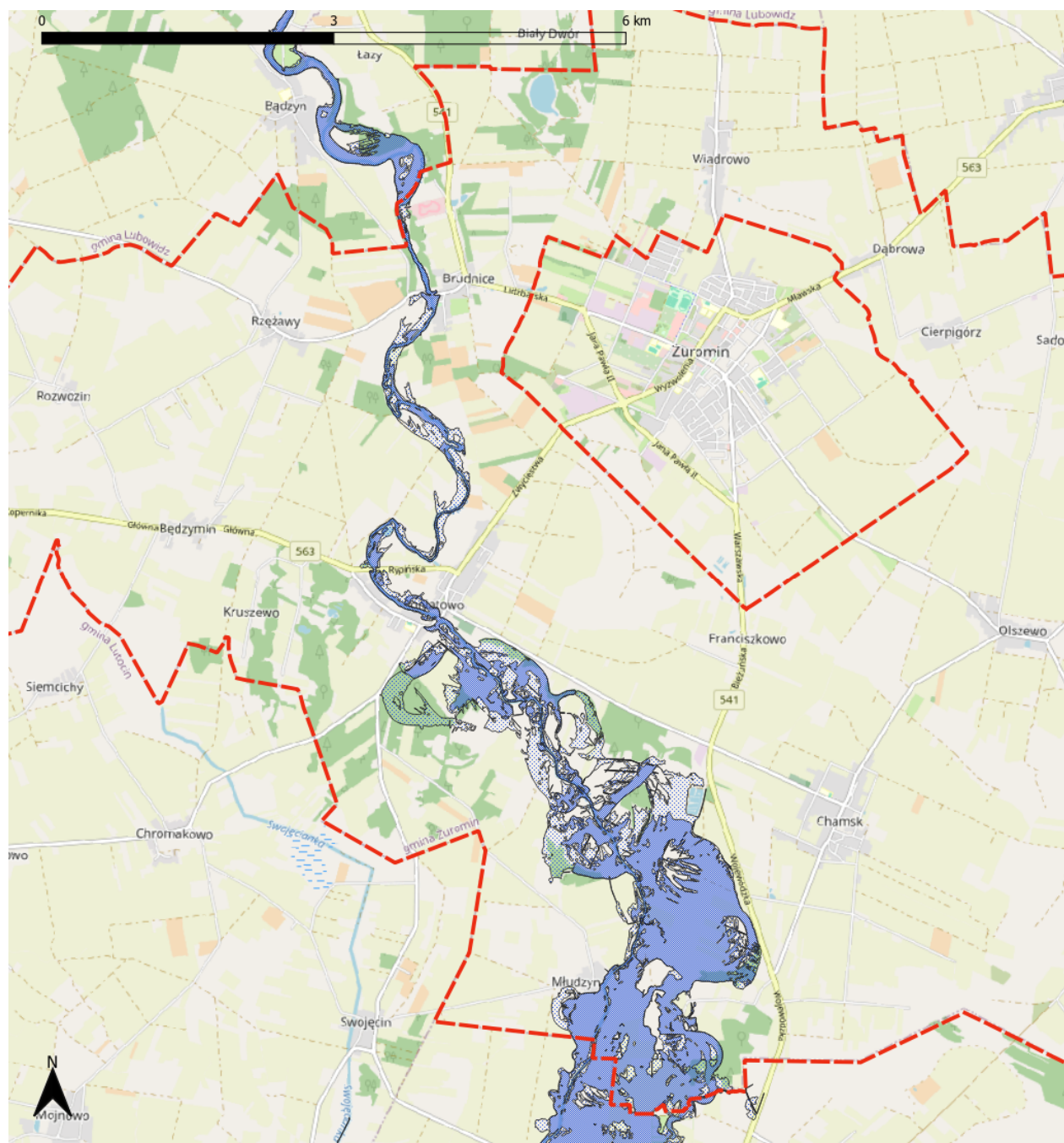
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%;
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%;
- obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne;

Zgodnie z mapami zamieszczonymi w systemie ISOK (system map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, który został opracowany w ramach projektu "Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami" (ISOK) przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej PIB, system został przekazany w dniu 15 kwietnia 2015 r. przez Prezesa KZGW w formie ostatecznych wersji map, jednostkom administracji oraz udostępniono je oficjalnie w formie serwisu internetowego) **w obszarze gminy występują obszary ryzyka powodziowego.**

Ponadto na terenie gminy wskazano obszary zagrożone lokalnymi podtopieniami – dotyczy to szczególnie wiosennych wezbrań.



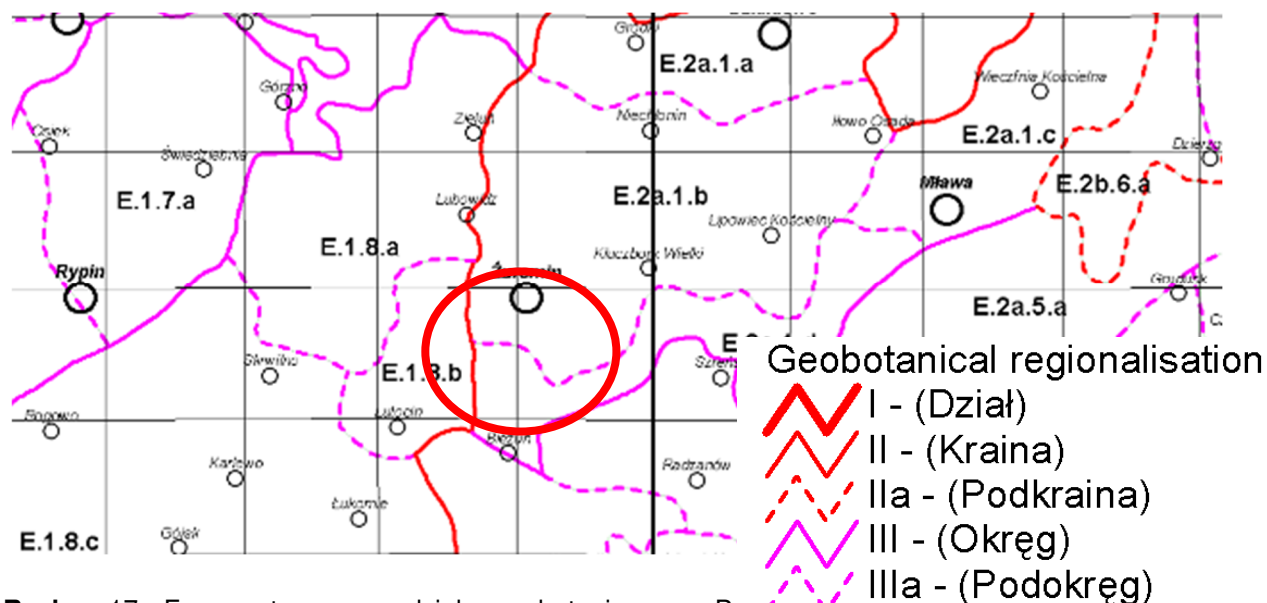
Rycina 15. Granice gminy i miasta Żuromin na tle wyznaczonych stref zagrożonych podtopieniami



**Rycina 16.** Granice gminy i miasta Żuromin na tle wyznaczonych stref zagrożenia powodziowego  
 Źródło: [https://wody.isok.gov.pl/imap\\_kzgw/?gpmmap=gpPGW](https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPGW)

### 5.1.9. Szata roślinna i świat zwierzęcy

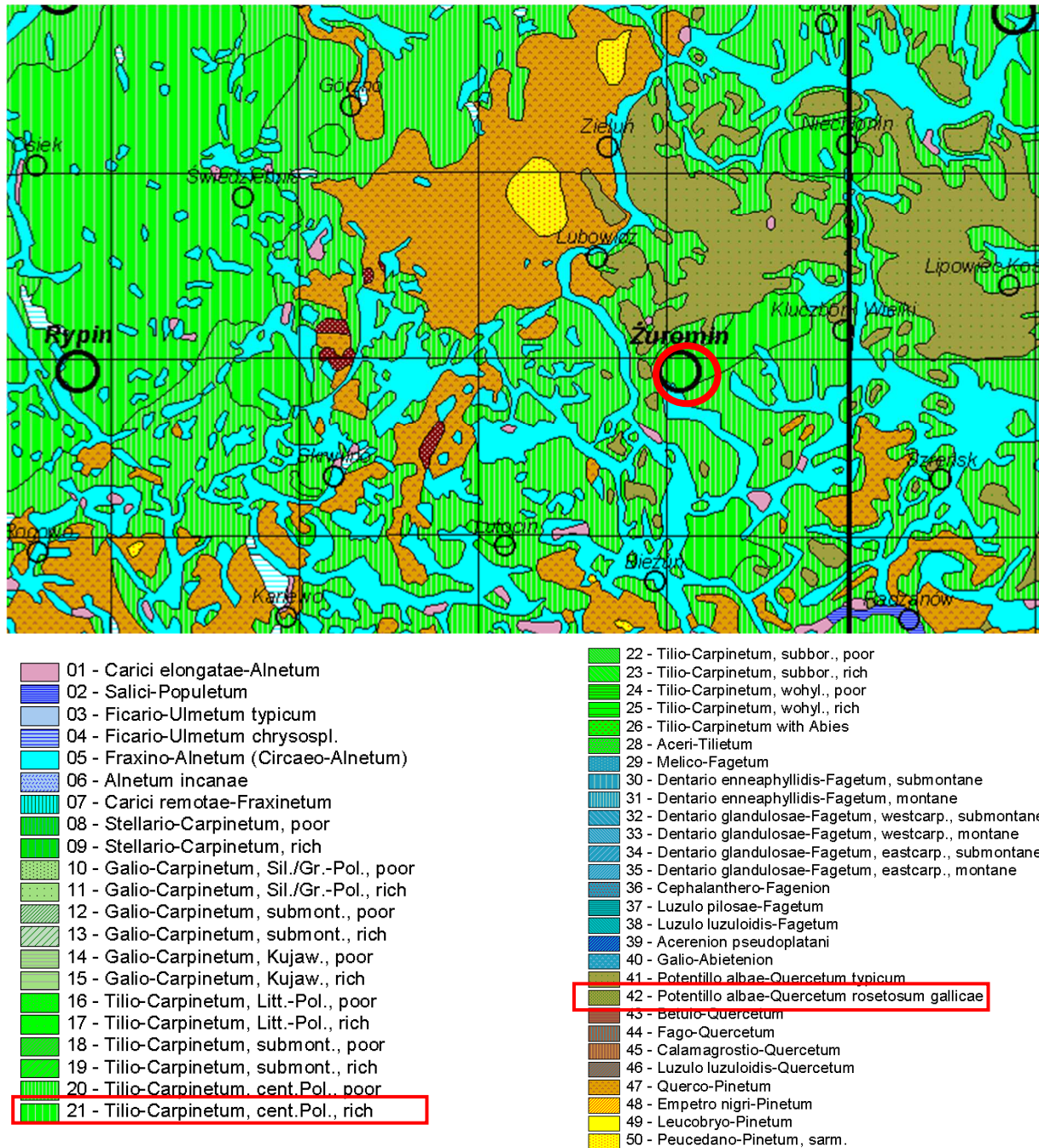
Pod względem geobotanicznym przedmiotowy obszar gminy leży w Prowincji Środkowoeuropejskiej, Dziale Mazowiecko-Poleskim, Pod względem geobotanicznym przedmiotowy obszar gminy leży w Prowincji Środkowoeuropejskiej, Dziale Mazowiecko-Poleskim, w Krainie: Północnomazowiecko - Kurpiowska E.2, w Okręgu Wzniesień mławskich (E.2.a) i podokręgu: Kuczborskim (E.2a.1.b).



**Rycina 17.** Fragment mapy podziału geobotanicznego Porównywanego obszaru planu.

Pod pojęciem potencjalnej roślinności naturalnej należy rozumieć hipotetyczny stan roślinności, opisany fitosocjologicznymi jednostkami zbiorowisk roślinnych, jaki mógłby być osiągnięty na drodze naturalnej sukcesji pierwotnej lub wtórnej, gdyby oddziaływania człowieka zostały wyeliminowane, a właściwa dla danego regionu roślinność mogła w pełni wykorzystać możliwości stwarzane przez zróżnicowane siedliska.

Zgodnie z tak przyjętą definicją, na obszarze badań (na podstawie opracowania Potencjalna roślinność naturalna Polski IGiPZ PAN, Warszawa, 2008 r.), wyróżniono dominujący powierzchniowo rodzaj potencjalnej roślinności naturalnej - grąd subkontynentalny (Tilio – Carpinetum) [20:21].

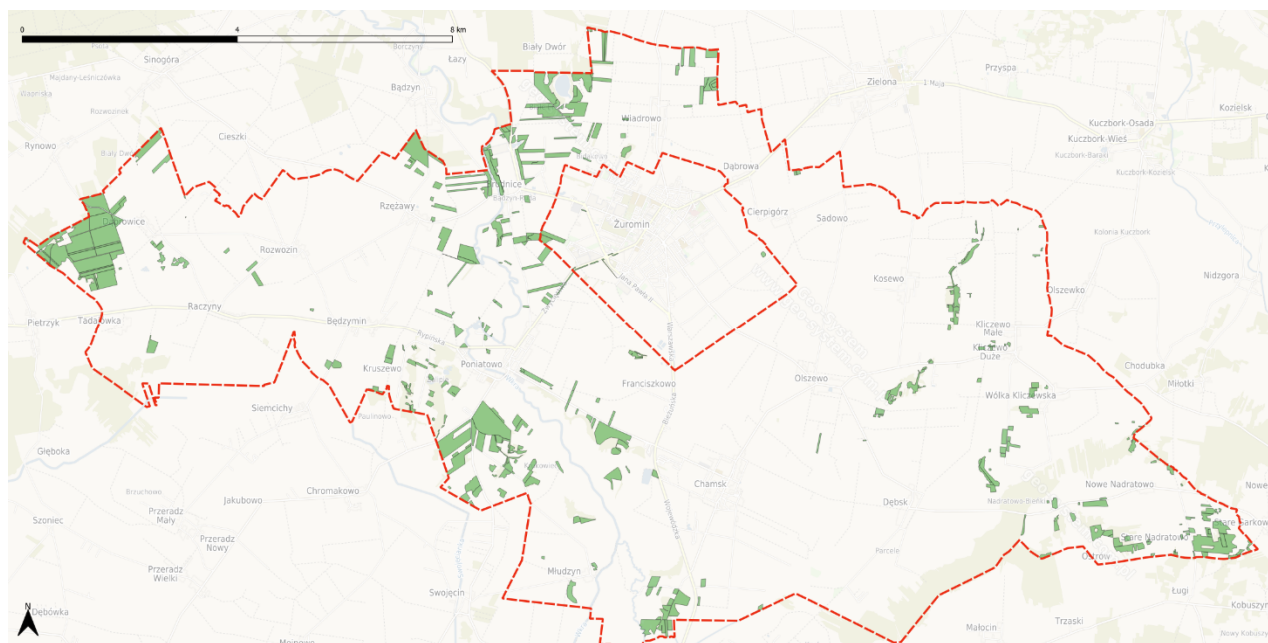


**Rycina 18** Potencjalna roślinność Polski - z orientacyjnie zakreśloną lokalizacją omawianego obszaru planu.

W warunkach geograficznych gminy, tak jak prawie całej Polski i Europy, w pierwotnym krajobrazie dominowały lasy. Krajobraz ten urozmaicały rzeki, ze specyficzną dla nich roślinnością wodną oraz torfowiska. Niewielką powierzchnię mogły też zajmować zbiorowiska okrajkowe (na polanach leśnych) i murawowe oraz zarośla. Granice powyższych jednostek oparto w głównej mierze na przebiegu naturalnych zasięgów drzew i ważniejszych gatunków krzewów oraz na rozmieszczeniu naturalnych zbiorowisk roślinnych. Florę występującą na omawianym obszarze szacuje się na około 950 gatunków roślin naczyniowych, a początki obecnej szaty roślinnej sięgają około 12 tysięcy lat temu.

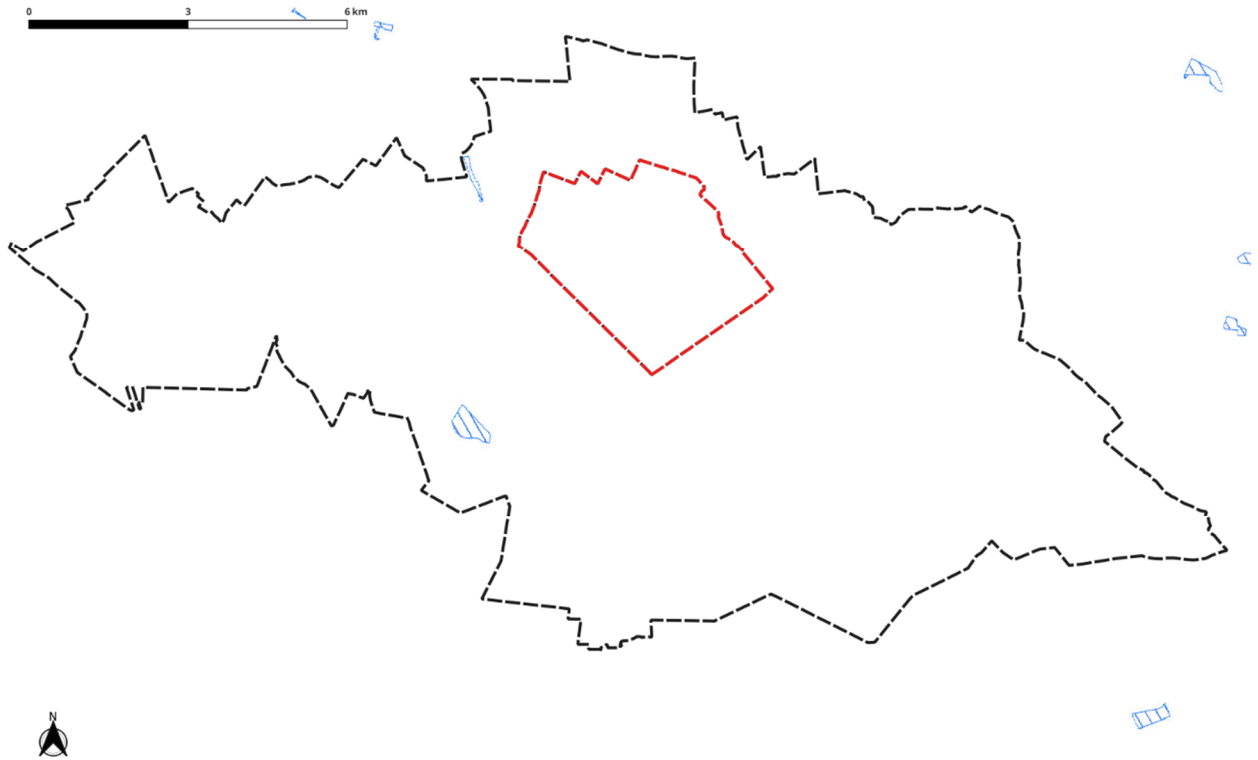
Obecnie z terenów leśnych występują głównie lasy na siedlisku boru mieszanego świeżego, boru świeżego i suchego z przeważającym drzewostanem sosnowym

(domieszki brzozy i innych gatunków okrajkowych) oraz lasy wilgotne na siedlisku olszowym z przeważającym drzewostanem olchy.

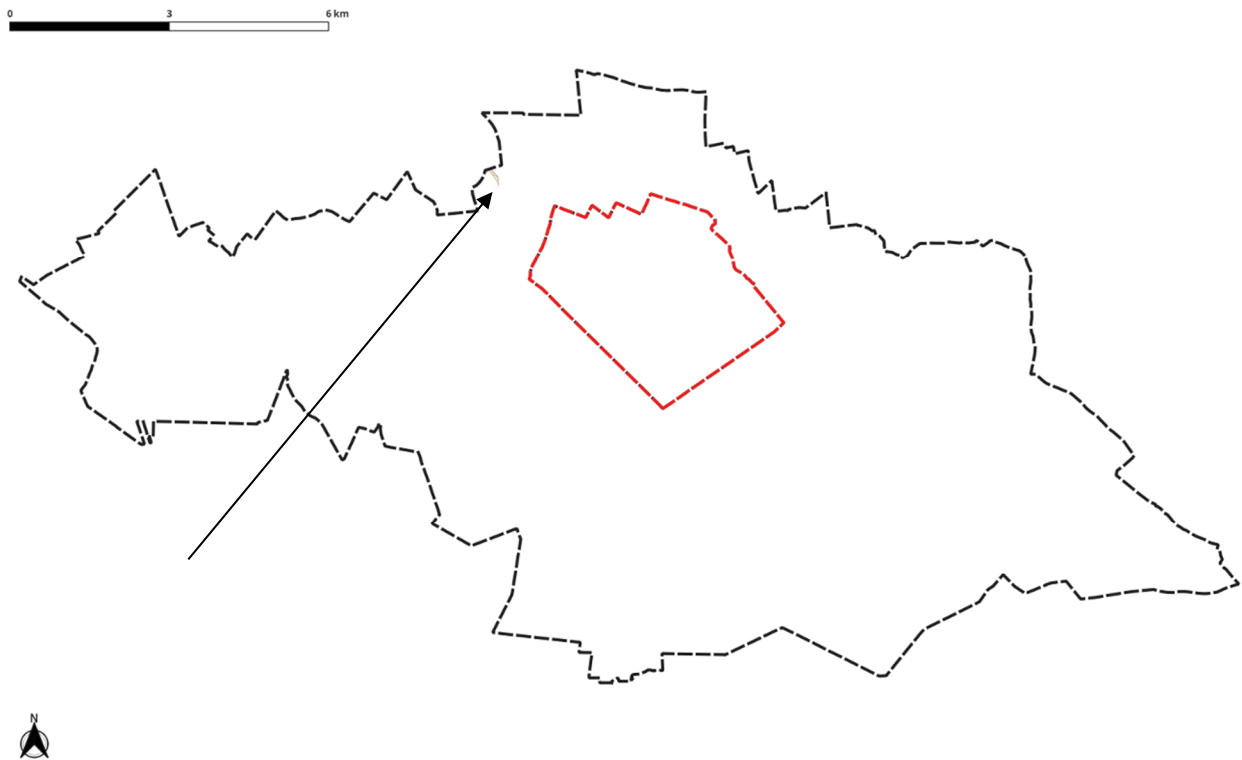


**Rycina 19a** Tereny leśne na obszarze gminy i miasta Żuromin.

Największe, zwarte kompleksy leśne występują na skraju zachodnim i wschodnim gminy oraz w dolinie rzeki Wkra. Wśród drzewostanu dominują drzewa – sosna, występująca monolitycznie lub z udziałem innych drzew np. brzozy. Są to lasy gospodarcze, których podstawową funkcją jest produkcja surowca drzewnego na potrzeby gospodarki narodowej oraz własne właścicieli lasów. Ponadto lasy gminy pełnią ważną rolę glebochronną i wodochronną oraz wpływają stabilizująco na stosunki wodne terenu.



Rycina 19b Mapa obszar miasta i gminy Żuromin na tle obszarów lasów wodochronnych (niebieska szrafa).



Rycina 19c Mapa obszar miasta i gminy Żuromin na tle obszarów lasów glebochronnych (brązowa szrafa).

Plan ogólny dotyczy terenów całej gminy i miasta. Zbiorowiska roślinne są słabo rozwinięte i w dominującej ilości stanowią zbiorowiska antropogeniczne, związane z uprawami (uprawiane są głównie: różne gatunki zbóż, kukurydza, ziemniaki). Polom uprawnym towarzyszą zbiorowiska chwastów oraz zbiorowiska miejsc wydeptywanych, przydroży i miedz. Na terenie gminy występują też niewielkie płyty zbiorowisk ruderalnych w pobliżu szlaków komunikacyjnych, terenów zabudowanych (zabudowa wsi i miejscowości oraz zabudowa rozproszona - zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna).

Zbiorowiska roślinne w mieście stanowią w przeważającej części mieszaną gatunków lokalnych z sąsiednich (naturalnych i półnaturalnych) biocenoz, a także przywleczonych świadomie lub przypadkowo przez człowieka z różnych stref klimatycznych. Stała ingerencja w biocenozy powoduje, że wyspecjalizowane gatunki rodzime zostały na wielu obszarach wyeliminowane (to właśnie one decydują o stabilności i trwałości układów ekologicznych), a w ich miejsce wkroczyły gatunki pionierskie, niewyspecjalizowane, łatwo kolonizujące nowe siedliska i szybko się rozmnażające. Uproszczenie struktury niektórych biocenoz miejskich powoduje zmniejszenie możliwości samoregulacyjnych układów ekologicznych, co stwarza konieczność stałej i kosztownej ingerencji człowieka.

Do największych i najmniej zdegradowanych obszarów występujących w granicach administracyjnych miasta należy zaliczyć: niewielkie tereny leśne oraz ugorowane obszary rolne i miedze, a także w mniejszym stopniu tereny w otoczeniu małych zbiorników wodnych.

Zbliżone do naturalnych zbiorowiska leśne lub zaroślowe oraz leśne zbiorowiska zastępcze, występujące liniowo - wzdłuż koryta rzeki i rynien polodowcowych, na odcinkach biegnących poza terenami zabudowanymi, to obszary roślinności o urozmaiconej strukturze pionowej.

Na system zieleni miejskiej składają się ponadto obszary roślinności kształtowanej przez człowieka, a mianowicie:

- zieleńce i parki miejskie,
- zieleń towarzysząca obiektom użyteczności publicznej (tj. szkoły, przedszkola, urzędy);
- zieleń towarzysząca wielorodzinnym osiedlom mieszkaniowym;
- roślinność jednorodzinnych ogródków przydomowych;
- zieleń ogrodów działkowych oraz
- zieleń cmentarna.

Najsilniejszy wpływ na obecną strukturę oraz stan szaty roślinnej miał człowiek (działanie antropogeniczne). Zbiorowiska te występują na obszarach intensywnie użytkowanej ziemi i utrzymują się wyłącznie dzięki działalności człowieka. Obejmują one:

#### *Zbiorowiska segetalne*

Wśród zbiorowisk segetalnych dominują zbiorowiska ogródków przydomowych towarzyszących zabudowie niskiej i zieleni ozdobnej towarzyszącej wielorodzinnym osiedlom mieszkaniowym. Roślinność ta koncentruje się głównie w ogródkach przydomowych mieszkalnictwa jednorodzinnego, rzadziej zaś, na obrzeżach wewnątrz osiedlowych zabudowy wielorodzinnej. Struktura i skład gatunkowy występującej tam roślinności są bardzo różnorodne, a wiążą się z indywidualnymi upodobaniami właścicieli lub zarządców nieruchomości. Są to zarówno duże powierzchnie trawników jak i drzewa czy krzewy ozdobne (czasami nawet owocowe). Podobne struktury tworzy roślinność ozdobna związana z obiektami użyteczności publicznej oraz cmentarzami.

Nieco inną (bardziej wyspecjalizowana i lepiej funkcjonującą) grupę roślinności tworzą parki i zieleńce miejskie, tworzące w ławie ciągle i zwarte przestrzenie o zróżnicowanej strukturze i składzie gatunkowym często dostosowanym do naturalnego siedliska.

Zbiorowiska upraw ogrodniczych występują na terenie miasta na niewielkiej powierzchni, a związane są przede wszystkim z terenami pól i terenami użytkowymi jako ogrody działkowe. Stanowią one zbiorowiska mało trwałe, reprezentowane głównie przez rośliny jedno- i dwuletnie oraz nieliczne byliny np.: perz właściwy (*Agropyron repans*), czosnek zielonawy (*Allium oleraceum*), powój polny (*Convolvulus arvensis*), ostrożeń polny (*Cirsium album*). W uprawach zbożowych, na ubogich glebach piaszczystych spotyka się subatlantycki zespół chłodka drobnego (*Arnoserido – Scleranthemum*) z następującymi gatunkami: chłodkiem drobnym (*Arnoseris minima*), czerwcem rocznym (*Scleranthus annuus*) i chroszczem nagołodygowym (*Teesdalea nudicaulis*). Na żyzniejszych glebach dominuje zespół wyki czteronasiennej (*Vicetum tetraspermae*) z wykami: czteronasienią (*Vicia tetrasperma*), drobnokwiatową (*V. hirsuta*) i kosmatą (*V. villosa*) oraz w aspekcie wiosennym z wiosnowką (*Draba verna*), niezapominajką piaskową (*Myosotis stricta*) i przetacznikiem trójlistkowym (*Veronika triphyllos*). W uprawach okopowych na glebach piaszczystych i piaszczysto - gliniastych występuje zespół *Echinochloa – Setarietum* z trawami: chwastnicą (*Echinochloa crus-galli*) i włośnicą siną (*Setaria glauca*), który w pobliżu zabudowy zastępowany jest przez zespół *Gallinsogo-Setarietum* z dominacją dwóch gatunków żółtlic: drobnokwiatową i owłosioną (odpowiednio: *Galinsoga parviflora* i *Galinsoga quadriradiata*).

#### Zbiorowiska ruderalne

Występują na wysypiskach śmieci, przydrożach, w opuszczonych ogrodach. W skład tych fitocenoz wchodzi trwałymi bylinami przystosowanymi do sporadycznego wpływu człowieka z klasy *Artemiosietea* i *Epilobiotea agnustifolia*, jak również intensywnie deptanych z klasy *Plantaginetea maioris* – na siedliskach o małej porowatości podłoża, a co za tym idzie niekorzystnych stosunkach powietrzno – wodnych. Wśród zbiorowisk ruderalnych przeważają wysokie byliny z zespołu wrotyczy i bylicy pospolitej (*Tanaceto – Artemisietum*), a także zbiorowiska trawiaste o charakterze murawowym i zadarniającym. Charakterystycznym jest również zespół jęczmienia płonnego i stokłosa (*Hordeo – Brometum*), zajmujący typowe siedliska miejskie (głównie trawniki nowych osiedli miejskich oraz peryferia miast) oraz zespół pokrzywy żegawki i ślazu zaniedbanego (*Urtico – Melirtum*), wykształcający się pod płotami mniejszych osiedli mieszkaniowych. Ruderalne terofity z domieszka wysokich bylin zajmują często miejsca przy starych kamienicach. Nieznaczna część terenu miasta, zdominowana została przez wieloletnie zbiorowiska zielnych roślin ruderalnych z domieszka sporadycznych zadrzewień.

Jako postaci synantropijne, ruderalne, na gruzowiskach i wysypiskach, miejscach po wyburzeniu domów, czy opuszczonych gospodarstwach, lub w formie zakrzewień śródpolnych występują zespoły wierzby iwy i dzikiego bzu czarnego *Epilobio-Salicion capreae* oraz zespół jeżyn *Rubetum idaei*. Zespoły te pojawiają się również w procesach regeneracji lasów jako zbiorowiska porębowe.

W krajobrazie Żuromina często spotykane są również zarośla dzikiego bzu czarnego *Sambucetum nigrae*. Zespół ten występuje jako wybitnie synantropijne ruderalne zbiorowisko porastające zaniedbane tereny osiedlowe i parki. Funkcjonują one także jako okrajki lub w miejscach prześwietleń lasów łęgowych i wilgotnych grądów lub jako fazy regeneracji lasu.

*Zbiorowiska wodne i przywodne*

Na terenie opracowania występują także zespoły bezpośrednio związane z wodami powierzchniowymi, a należą do nich zbiorowiska:

1) roślinności wodnej, w obrębie której występują zespoły:

- okrzężnicy bagiennej (*Hottonietum palustris*). Występuje w zazwyczaj w zacienionych, okresowo wysychających starorzeczach, dołach potorfowych czy bagienkach śródleśnych na podłożu próchnicznego szlamu. Jest to zbiorowisko dekoracyjne z dominacją gatunków: okrzężnicy bagiennej (*Hottonia palustris*) i czermieni błotnej (*Calla palustris*).
- rzęsy i spirodeli (*Lenino-Spirodeletum polyrrhize*) – Na powierzchni wód stojących i bardzo wolno płynących zespół ten tworzy skupienie rzęs: drobnej (*Lemna minor*) i trójrowkowej (*Lemna triscula*) oraz spirodeli wielokorzeniowej (*Spirodela polyrrhiza*);
- moczarki kanadyjskiej (*Elodeetum canadensis*), występuje na żyznych i średniożyźnych wodach do głębokości do 4m;
- strzałki wodnej i jeżogłówki pojedynczej (*Sagitaro - Sparganietum emersi*);
- rdestnicy pływającej (*Potamogetonetum natantis*);

2) roślinności szuwarowo bagiennej, wśród których odnotowano występowanie:

- szuwarów trawiastych, występujących głównie na wodzie stojącej:
- szuwaru trzcinowego (*Phragmitetum communis*); zbiorowisko określone przez dominację trzciny pospolitej (*Phragmites communis*). Posiada dużą amplitudę ekologiczną i olbrzymią ekspansywność. Dzięki dużej produktywności ekologicznej agregacje *Phragmitetum* są ważnym czynnikiem przekształcania środowiska i odgrywają dużą rolę w procesie ładowania zbiorników wodnych.
- pałki szerokolistnej (*Typhaetum latifoliae*); występuje na płytkich (do 1m) i żyznych wodach stojących lub wolnopłynących. Gatunkiem budującym zbiorowisko jest dominująca pałka szerokolistna (*Typha latifolia*).
- szuwarów wielkoturzycowych (zbiorowiska wysokich turzyc i bylin bagiennych), tworzące się na stanowiskach krócej zalewanych z wodą leniwie płynącą lub stojącą:

*Wyniki prac inwetryzacyjnych wykonane w 2018 - 2025 r.*

Poniżej podano wykaz gatunków roślin spotykanych na terenie miasta. Na analizowanym terenie stwierdzono występowanie m.in. następujących gatunków roślin:

*Wykaz wybranych gatunków roślin naczyniowych*

- *Acer negundo* – klon jesionolistny
- *Acer platanoides* – klon zwyczajny
- *Achillea millefolium* – krwawnik pospolity
- *Aegopodium podagraria* – podagrycznik pospolity
- *Alnus glutinosa* – olsza czarna
- *Armoracia rusticana* – chrzan pospolity
- *Artemisia vulgaris* – bylica pospolita
- *Bellis perennis* – stokrotka pospolita

- *Betula pendula* – brzoza brodawkowata
- *Capsella bursa-pastoris* – tasznik pospolity
- *Chamomila recutita* – rumianek pospolity
- *Chelidonium majus* – glistnik jaskólcze ziele
- *Chenopodium album* – komosa biała
- *Cichorium intybus* – cykoria podróżnik
- *Convolvulus arvensis* – powój polny
- *Crataegus xmedia* – głóg pośredni
- *Dactylis glomerata* - kupkówka pospolita
- *Daucus carota* – marchew zwyczajna
- *Dryopteris carthusiana* – nercznica samcza
- *Erigeron annuus* – przymiotno białe
- *Euonymus europaeus* – trzmielina zwyczajna
- *Galium aparine* – przytulia czepna
- *Juncus effusus* - sit rozpierzchły
- *Lolium perenne* – życica trwała
- *Phragmites australis* – trzcina pospolita
- *Pinus sylvestris* - sosna zwyczajna
- *Plantago major* – babka zwyczajna
- *Poa annua* – wiechlina roczna
- *Poa pratensis* – wiechlina łąkowa
- *Polygonum aviculare* - rdest ptasi
- *Populus tremula* – topola osika
- *Robinia pseudoacacia* – robinia akacjowa
- *Quercus robur* – dąb szypułkowy
- *Salix cinerea* - wierzba szara
- *Sambucus nigra* – bez czarny
- *Sisymbrium officinale* – stulisz lekarski
- *Solidago virgaurea* – nawłóć pospolita
- *Taraxacum officinale* – mniszek lekarski
- *Tilia cordata* – lipa drobnolistna
- *Trifolium repens* – koniczyna biała
- *Urtica dioica* – pokrzywa pospolita

Obszary rolne gminy użytkowane są także jako łąki kośne i pastwiska. Większość łąk na terenie gminy jest intensywnie użytkowana jako łąki i pastwiska. Na siedliskach piaszczystych nie użytkowanych jako lasy występują zbiorowiska ciepłolubne. Niektóre z nich użytkowane są jako pastwiska dzięki czemu nie ulegają sukcesji leśnej, inne występują na względnie świeżych ugorach, przy szlakach komunikacyjnych. Wzdłuż mniejszych i większych cieków wodnych, w miejscach wilgotnych rzadko koszonych, występują przynajmniej częściowo naturalne zbiorowiska ziołoroślowe złożone z wysokich bylin dwuliściennych.

**Tereny upraw rolnych, obszary ugorowane oraz tereny zabudowane wsi. Klasa Molinio-Arrhenatheretea, działki zagospodarowane rolniczo i ogrodniczo, roślinność segetalna i ruderalna klasa Chenopodietea Oberd. 1957 em. Lohm., J. et R. Tx. 1961.** Zbiorowiska jedno lub dwuletnich roślin towarzyszących uprawom rolnym.

Na tych obszarach zaobserwowano również postępującą sukcesję wtórną - obecny etap to pojawianie się gatunków bylin bez domieszek krzewów i zadrzewień. Do zespołu dołączono również gatunki zaobserwowane w obrębie pól uprawnych. Skład gatunkowy wytypowanego zbiorowiska: *Achillea millefolium* - krwawnik pospolity, *Alopecurus pratensis* - wyczyniec łąkowy, *Avenula pubescens* — owsica omszona, *Cardamine pratensis* — rzeżucha łąkowa, *Centaurea jacea* - chaber łąkowy, *Cerastium vulgatum* - rogownica pospolita, *Colchicum autumnale* - zimowit jesienny, *Euphrasia rostkoviana* - świetlik łąkowy, *Festuca pratensis* - kostrzewa łąkowa, *Festuca rubra* — kostrzewa czerwona, *Holcus lanatus* - kłosówka wełnista, *Lathyrus pratensis* - groszek żółty, *Leontodon hispidus* - brodawnik zwyczajny, *Phleum pratense* - tymotka łąkowa, *Plantago lanceolata* — babka lancetowata, *Poa pratensis* - wiechlina łąkowa, *Poa trivialis* - wiechlina zwyczajna, *Ranunculus acris* - jaskier ostry, *Rhinanthus angustifolius* - szelężnik większy, *Rhinanthus minor* — szelężnik mniejszy, *Rumex acetosa* — szczaw zwyczajny, *Symphytum officinale* - żywokost lekarski, *Trifolium pratense* - koniczyna łąkowa, *Vicia cracca* - wyka ptasia, chwastnica jednostronna *Echinochloa crus-galli*, jasnota purpurowa *Lamium purpureum*, psianka czarna *Solanum nigrum*, mlecz zwyczajny *Sonchus oleraceus*, stulisz lekarski *Sisymbrium officinale*, przetacznik perski *Veronica persica*, mlecz polny *Sonchus arvensis*, żóltlica drobnokwiatowa *Galinsoga parviflora*, przetacznika trójlistkowego *Veronica triphyllos*, mysiorzeczka drobnego *Myosurus minimus*, maku piaskowego *Papaver argemone*, czyścica rocznego *Stachys annua*, krwawnicy wąskolistnej *Lythrum hysopifolia*, rumianu żółtego *Anthemis tinctoria*, czyścicy drobnokwiatowej *Acinos arvensis*, solanki kolczystej *Salsola kali*.

Ponadto w okolicach istniejącej zabudowy rozpoznano roślinność segatelną i ruderalną, klasa Chenopodietea Oberd. 1957 em. Lohm., J. et R. Tx. 1961 - Zbiorowiska jedno- i dwuletnich roślin towarzyszących uprawom rolno-ogrodniczym oraz występujące na terenach ruderalnych, gat. charakterystyczne dla klasy (CbCl.):

- *Geranium pusillum* - bodziszek drobnny
- *Atriplex patula* - łoboda rozłożysta
- *Polygonum aviculare* - rdest ptasi
- *Chenopodium album* - komosa biała
- *Solanum nigrum* - psianka czarna
- *Capsella bursa-pastoris* - tasznik pospolity

Fitocenozy wykształcają się na średnio żyznych i żyznych glebach oraz na terenach ruderalnych o niewykształconym profilu glebowym. Potencjalnie reprezentują siedliska grądów typowych i wysokich (związek Carpinion betuli), ciepłolubnych dąbrów (zespół Potentillo albae-Quercetum), borów mieszanych (związek Dicrano-Pinion), acydofilnych dąbrów (klasa Quercetia robori-petraeae), lasów bukowych (związek Fagion silvaticae) i suchszych postaci lęgów wiązowo-jesionowych (zespół Ficario-Ulmetum campestris).

Wspólna cecha roślin tych fitocenoz jest ich krótkotrwałość. Są to na ogół gatunki jedno- i dwuletnie, które są w stanie przejść pełny rozwój między jednym a drugim ich zniszczeniem. Do antropofitów w tej grupie zbiorowisk należą gatunki:

- chwastnica jednostronna (*Echinochloa crus-galli*),
- jasnota purpurowa (*Lamium purpureum*),
- psianka czarna (*Solanum nigrum*),
- mlecz zwyczajny (*Sonchus oleraceus*),
- stulisz lekarski (*Sisymbrium officinale*),
- przetacznik perski (*Veronica persica*)
- mlecz polny (*Sonchus arvensis*),
- żóltlica drobnokwiatowa (*Galinsoga parviflora*).

Do roślin, które osiągnęły w tych fitocenozach swoje drugie optimum występowania, należą np. gwiazdnica pospolita (*Stellaria media*) przenikająca ze zbiorowisk łąkowych i szczaw polny (*Rumex acetosella*) z muraw piaskowych.

**Rząd Polygono-Chenopodietalia (R. Tx. et Lohm 1950) J. Tx. 1961 - zbiorowiska towarzyszące uprawom rolno-ogrodniczym, gat. charakterystyczne dla rzędu (ChO.)**

- *Echinochloa crus-galli* - chwastnica jednostronna
- *Polygonum lapathifolium* - rdest szczawiolistny
- *Setaria pumila* – gwiazdnica sina
- gat. wyróżniające dla rzędu (DO.)
- *Sonchus arvensis* - mleczyk polny
- *Stellaria media* - gwiazdnica pospolita

**Związek Panico-Setarion Siss. 1946 - Zbiorowiska towarzyszące uprawom rolno-ogrodniczym na średnio żyznych siedliskach: gat. charakterystyczne dla związku (Ch Ali.) gat. wyróżniające dla związku (DAII.):**

- *Setaria pumila* syn. *S. Glauca* - gwiazdnica sina
- *Rumex acetosella* - szczaw polny
- *Setaria viridis* - włośnica zielona
- *Scleranthus annuus* - czerwec roczny
- *Spergula arvensis* — sporek polny
- *Echinochloa crus-galli* - chwastnica jednostronna
- *Raphanus raphanistrum* - rzodkiew świrzepa
- *Viola arvensis* - fiołek polny

W pobliżu rowów, oczek wodnych i starorzeczy występują zbiorowiska zaroślowe. W ciekach na terenie gminy występują zbiorowiska wodne. Powszechnie w oczkach wodnych, stawach, w starorzeczach, a także na rzekach w miejscach gdzie ruch wody jest znacznie spowolniony występują zbiorowiska rzęs, zbiorowiska z klasy Potametea, oraz szuwały. Grupa zlokalizowana na skrajach cieków wodnych i lokalnych niewielkich zbiorników wodnych oraz terenach okresowo zalewanych - obszary podmokłe. Rośliny szuwarów żyją w specyficznym, okresowo zalewanym podłożu, w którym gromadzą się znaczne niekiedy pokłady mułu i torfu. Na mało stabilnym, silnie rozwodnionym podłożu rośliny tworzą potężne, pełzające korzenie i kłącza, wykształcając niemal jednogatunkowe zbiorowiska. Występują tu wyłącznie osobniki trwałe, wśród których dominują gatunki jednoliścienne. Odznaczają się one wysokimi pędami bez rozgałęzień i wąskimi liśćmi. Występują siedliska niskotorfowych gleb z wysokim poziomem wody stagnującej zajmuje zbiorowisko olsu porzeczkowego (*Ribis nigri* – *Alnetum*). Zbiorowiska te wykształcają się na terenach o swoistej gospodarce wodnej (tereny okresowo podtapiane, zastoiskowe wód opadowych lub wysoko stojących wód gruntowych), a ich cechą charakterystyczną jest kępkowo – dolinkowa struktura runa. Gatunkiem budującym drzewostan olsów jest olsza czarna (*Alnus glutinosa*) drugiej lub trzeciej klasy bonitacyjnej, której towarzyszy brzoza omszona (*Betula pubescens*). Podszycie tworzą wierzby: szara (*Salix cinerea*), pięciopręcikowa (*S. pentandra*), uszata (*S. aurita*) oraz kruszyna pospolita (*Frangula alnus*). Dno dolin zajmuje roślinność szuwarowo – bagienna: kosaciec żółty (*Iris pseudoacordus*), *Calamagrostis canescens*, oraz turzyce: zaostrzona (*Carex gracilis*), długokłosa (*Carex elongata*) i pęcherzykowata (*C. vesicaria*). Na najwyższych szczytach kęp występuje charakterystyczny gatunek borowy – siódmaczek leśny (*Trientalis europea*). W kompleksie przestrzennym i dynamicznym olsów, jako naturalne zbiorowisko otulinowe lub jako faza degeneracyjna olsów występuje zespół zarośli łożowych – tzw. łożowisko (*Salicetum pentandro-cinereae*). Zespół ten ma postać zarośli występujących na terenach podmokłych w dolinie rzek,

strumieni i cieków. Dominującymi składnikami są szerokolistne wierzby krzewiaste: szara (*Salix cinerea*), pięciopręcikowa (*Salix pentandra*), czarniawa (*Salix nigricans*) i uszata (*Salix aurita*), przy udziale kruszyny pospolitej (*Frangula alnus*). Runo zajmują: pałka wodna (*Typha latifolia*), trzcina pospolita (*Phragmites communis*), turzyca zaostrowana (*Carex gracilis*), turzyca błotna (*Carex acutiformis*), porzeczka czarna (*Ribes nigrum*) oraz inne gatunki związane z olsami. Struktura zbiorowiska jest podobna do olsu typowego (kępowo – dolinkowa), jednak kępy są mniejsze a zabagnienia większe.

Największe, zwarte kompleksy leśne występują na skraju zachodnim i wschodnim gminy oraz w dolinie rzeki Wkra. Wśród drzewostanu dominują drzewa – sosna, występująca monolitycznie lub z udziałem innych drzew np. brzozy. Są to lasy gospodarcze, których podstawową funkcją jest produkcja surowca drzewnego na potrzeby gospodarki narodowej oraz własne właścicieli lasów. Ponadto lasy gminy pełnią ważną rolę glebochronną oraz wpływają stabilizująco na stosunki wodne terenu.

### **Subborealny bór mieszany – Serratulo-Pinetum**

Bór mieszany obejmuje sosnowo -dębowo - świerkowe lasy występujące we wschodniej i północno-wschodniej części Polski. Zbiorowiska Serratulo-Pinetum wykształcają się na piaszczystych i gliniastopiaszczystych, umiarkowanie żyznych glebach. Podobnie jak kontynentalny bór mieszany, zbiorowiska nie wykazują przywiązania do określonych form terenu. W skład drzewostanu wchodzi głównie sosna (*Pinus sylvestris*) i świerk (*Picea abies*). W stałej domieszce występują dąb szypułkowy (*Quercus robur*), brzoza (*Betula pendula*), topola osika (*Populus tremula*) i czasem grab zwyczajny (*Carpinus betulus*). Bogate są warstwy podszycia złożone z jarzębu (*Sorbus aucuparia*), podrostu graba (*Carpinus betulus*), leszczyny pospolitej (*Corylus avellana*).

Runo złożone z gatunków takich jak sierpik barwierski (*Serratula tinctoria*), gruszyczka jednostronna (*Pirola secunda*), borówka czarna (*Vaccinium myrtillus*), trzcinnik leśny (*Calamagrostis arundinacea*), konwalijka dwulistna (*Maianthemum bifolium*), malina kamionka (*Rubus saxatilis*), siódmaczek leśny (*Trientalis europaea*).

Okraje lasów zdominowane są przez tereny zadrzewień, zarośli, samosiejek, obszary zieleni śródpolnej. Zbiorowiska te reprezentowane są głównie przez roślinność okrajków lub polan leśnych oraz przede wszystkim jako zakrzewienia śródpolne. Zbiorowiska pełnią wiele ważnych funkcji ekologicznych, takich jak regulacji obiegu wody czy baza lęgowa i pokarmowa dla zwierząt, szczególnie ptaków. Z punktu widzenia potrzeb kształtowania krajobrazu zbiorowiska zarostowe ważny element objęty ochroną.

Gatunkami rozpoznawalnymi i dominującymi są *Clematis vitalba* - powojnik zaroślowy, *Prunus spinosa* - śliwa tarnina, *Cornus sanguinea* - dereń świdwa, *Rhamnus cathartica* – szakłak pospolity, *Crataegus rhitydophyllum* – głóg odgiętodziałkowy, *Rosa canina* syn: *R. dumertorum* – róża dzika, *Rosa pimpinellifolia* - róża gęstokolczasta, *Crataegus laevigata* – głóg dwuszyjkowy, *Rosa tomentosa* – róża kutnerowata, *Euonymus europaea* – trzmielina europejska, z drzew samosiejki sosny zwyczajnej - *Pinus sylvestris*, rzadziej świerku pospolitego - *Picea abies*, brzozy, olszyny. W podszyciu dominują gatunki takie jak *Phleum pratense* - tymotka łąkowa, *Plantago lanceolata* – babka lancetowata, *Poa pratensis* - wiechlina łąkowa, *Poa trivialis* - wiechlina zwyczajna, *Ranunculus acris* - jaskier ostry, *Rhinanthus angustifolius* - szelężnik większy, *Rhinanthus minor* – szelężnik mniejszy, *Rumex acetosa* – szczaw zwyczajny, *Symphytum officinale* - żywokost lekarski, *Trifolium pratense* - koniczyna łąkowa, *Plantago major* subsp. *major* – babka zwyczajna, *Sonchus arvensis* - mleczonek polny.

Zwiększenie lesistości jest elementem polityki ekologicznej państwa określonej w Krajowym Programie Zwiększania Lesistości (KPZL). Program jest instrumentem polityki

leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju i zawiera ogólne wytyczne sporządzania regionalnych planów przestrzennego zagospodarowania w dziedzinie zwiększania lesistości. W KPZL wskazano, że do zalesienia powinny być przeznaczane przede wszystkim grunty orne, a w mniejszym stopniu użytki zielone w tym m.in.:

- klasy bonitacyjne VIz do zalesienia w całości,
- klasy bonitacyjne VI do zalesienia w całości z wyjątkiem gruntów rokujących ich rolnicze użytkowanie,
- klasy bonitacyjne V do zalesienia częściowo tj. stanowiące śródleśne enklawy i półenklawy o powierzchni do 2 ha w jednym konturze lub o szerokości między brzegami lasu do 150 m, jeżeli odległość od tych gruntów do obecnych lub perspektywicznych siedlisk gospodarstw rolnych wynosi ponad 5 km, a ich nachylenie przekracza 12<sup>o</sup> oraz inne w uzasadnionych lokalnie przypadkach,
- klasa IVa i IVb do zalesienia w przypadkach sporadycznych oraz inne grunty oraz nieużytki nadające się do zalesienia, bądź mogące stanowić uzupełniający składnik ekosystemu leśnego.

Zwiększenie lesistości jest również elementem polityki ekologicznej województwa mazowieckiego. W 2007 roku uchwalony został Program Zwiększania Lesistości dla Województwa Mazowieckiego. Dokument ten stanowi realizację jednego z priorytetowych zadań wojewódzkiego programu ochrony środowiska. Wdrożenie tego programu przyczyni się do osiągnięcia w 2020 roku wskaźnika lesistości Mazowsza do około 25%. Zgodnie z założeniami, lokalizacja zalesień powinna zapewniać zmniejszenie rozdrobnienia i rozproszenia kompleksów leśnych. Zalesianie gruntów porolnych ma sprzyjać tworzeniu zwartych kompleksów leśnych oraz spójnego systemu przyrodniczego łącznie z innymi obszarami o funkcjach ekologicznych. Lasy w powiązaniu z trudnodostępnymi zaroślami są naturalnymi ostojami faunistycznymi, zapewniają ochronienie i pożywienie, stanowią obszary niewymuszonych migracji faunistycznych. Tworzą naturalne ciągi powiązań przyrodniczych opartych na terenach o największym zróżnicowaniu morfologicznym, hydrograficznym, mikroklimatycznym florystycznym i faunistycznym, którymi są rozległe obniżenia i niektóre nieckowate doliny.

## Fauna

Fauna na obszarze gminy jest dość bogata i ściśle powiązana z terenami rolnymi oraz płacami lasów. Z większych gatunków ssaków bytujących dziko na terenach leśnych można spotkać: dziki, sarny, lisy, zające, które migrują na tereny polne. Występują też typowe dla północnego Mazowsza gatunki ptaków (ok. 170 gatunków o różnym typie siedlisk - gatunki wymagające ochrony strefowej są nieliczne).

Spśród nich należy wymienić podstawowe gatunki, których obecność na terenie badań lub w bliskim sąsiedztwie jest bezsporna:

- |  |   |
|--|---|
| 1 Gęgawa <i>Anser anser</i>            | 10 Błotniak zbożowy <i>Circus cyaneus</i>     |
| 2 Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i>     | 11 Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i> |
| 3 Krzyżówka <i>Anas platyrhynchos</i>  | 12 Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>     |
| 4 Przepiórka <i>Coturnix coturnix</i>  | 13 Jastrząb <i>Accipiter gentilis</i>         |
| 5 Bąk <i>Botaurus stellaris</i>        | 14 Krogulec <i>Accipiter nisus</i>            |
| 6 Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i> Cz. | 15 Myszołów włochaty <i>Buteo lagopus</i>     |
| 7 Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>  | 16 Myszołów <i>Buteo buteo</i>                |
| 8 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>   | 17 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>     |
| 9 Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>   | 18 Pustułka <i>Falco tinnunculus</i>          |

- |   |   |
|---|---|
| 19 Kobuz <i>Falco subbuteo</i>                | 55 Śpiewak <i>Turdus philomelos</i>               |
| 20 Kobczyk <i>Falco vespertinus</i>           | 56 Paszkoć <i>Turdus viscivorus</i>               |
| 21 Drzemlik <i>Falco columbarius</i>          | 57 Gajówka <i>Sylvia borin</i>                    |
| 22 Żuraw <i>Grus grus</i>                     | 58 Cierniówka <i>Sylvia communis</i>              |
| 23 Czajka <i>Vanellus vanellus</i>            | 59 Kapturka <i>Sylvia atricapilla</i>             |
| 24 Siewka złota <i>Pluvialis apricaria</i>    | 60 Pierwiosnek <i>Ph. collybita</i>               |
| 25 Krwawodziób <i>Tringa totanus</i>          | 61 Piecuszek <i>Ph. trochilus</i>                 |
| 26 Słonka <i>Scolopax rusticola</i>           | 62 Mysikrólik <i>Regulus regulus</i>              |
| 27 Kszyk <i>Gallinago gallinago</i>           | 63 Modraszka <i>Parus caeruleus</i>               |
| 28 Śmieszka <i>Larus ridibundus</i>           | 64 Bogatka <i>Parus major</i>                     |
| 29 Grzywacz <i>Columba palumbus</i>           | 65 Wilga <i>Oriolus oriolus</i>                   |
| 30 Siniak <i>Columba oenas</i>                | 66 Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>                |
| 31 Sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i>     | 67 Srokosz <i>Lanius excubitor</i>                |
| 32 Kukułka <i>Cuculus conarus</i>             | 68 Sójka <i>Garrulus glandarius</i>               |
| 33 Dudek <i>Upupa epops</i>                   | 69 Sroka <i>Pica pica</i> Cz.                     |
| 34 Jerzyk <i>Apus apus</i>                    | 70 Wrona siwa <i>Corvus cornix</i> Cz.            |
| 35 Dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i>     | 71 Kruk <i>Corvus corax</i> Cz.                   |
| 36 Lerka <i>Lullula arborea</i>               | 72 Szpak <i>Sturnus vulgaris</i>                  |
| 37 Skowronek <i>Alauda arvensis</i>           | 73 Mazurek <i>Passer montanus</i>                 |
| 38 Dymówka <i>Hirundo rustica</i>             | 74 Wróbel <i>Passer domesticus</i>                |
| 39 Oknówka <i>Delichon urbicum</i>            | 75 Zięba <i>Fringilla coelebs</i>                 |
| 40 Brzegówka <i>Riparia riparia</i>           | 76 Jer <i>Fringilla montifringilla</i>            |
| 41 Świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i> | 77 Kulczyk <i>Serinus serinus</i>                 |
| 42 Świergotek łąkowy <i>Anthus pratensis</i>  | 78 Dzwoniec <i>Carduelis chloris</i>              |
| 43 Świergotek polny <i>Anthus campestris</i>  | 79 Szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>           |
| 44 Pliszka żółta <i>Motacilla flava</i>       | 80 Czyż <i>Carduelis spinus</i>                   |
| 45 Pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>         | 81 Makolągwa <i>Carduelis cannabina</i>           |
| 46 Jemiołuszka <i>Bombycilla garrulus</i>     | 82 Czeczotka <i>Carduelis flammea</i>             |
| 47 Pokrzywnica <i>Prunella modularis</i>      | 83 Krzyżodziób świerkowy <i>Loxia curvirostra</i> |
| 48 Rudzik <i>Erithacus rubecula</i>           | 84 Gil <i>Pyrrhula pyrrhula</i>                   |
| 49 Kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i>     | 85 Grubodziób <i>C. coccothraustes</i>            |
| 50 Pokląskwa <i>Saxicola rubetra</i>          | 86 Trznadel <i>Emberiza citrinella</i>            |
| 51 Białorzytka <i>Oenanthe oenanthe</i>       | 87 Potrzos <i>Emberiza schoeniclus</i>            |
| 52 Słowik szary <i>Luscinia luscinia</i>      | 88 Ortolan <i>Emberiza hortulana</i>              |
| 53 Kos <i>Turdus merula</i>                   | 89 Potrzyszcz <i>Emberiza calandra</i>            |
| 54 Kwiczoł <i>Turdus pilaris</i>              |   |

Ponadto obszar badań zamieszkiwany jest przez znaczną liczbę bezkręgowców i kilka gatunków płazów. Występowanie gadów i płazów jest ściśle związane ze środowiskiem ich rozrodu i późniejszego przeobrażenia (wodno – błotne), w związku z czym na terenie opracowania spotykane są przy zbiornikach wodnych oraz w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych i rzek. Różnorodność gatunkowa tych zwierząt jest niewielka. Wśród gadów spotykane są: zaskrońce (*Natrix natrix*), żmija zygzakowata (*Vipera berus*), padalec (*Anguis fragilis*) oraz jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*) i jaszczurka żyworodna (*Lacerta vivipara*). Z pośród grupy płazów występują: ropuchy (zielona (*Bufo viridis*), szara (*Bufo bufo*)) żaby (wodna (*Rana esculenta*), śmieszka (*Rana ridibunda*), jeziorkowa (*Rana lessonae*), trawna (*Rana temporaria*) moczarowa (*Rana arvalis*) oraz kumak nizinny (*Bombina bombina*) we wszystkich większych zbiornikach wodnych, rzekotka drzewna - nielicznie głównie w wilgotnych lasach i w dolinach rzek. (m. in. żaby, ropuchy, jaszczurki).

Wpływ człowieka na świat zwierząt jest przeważnie negatywny, ale przy braku większej ingerencji lub wykorzystaniu terenu badań w formie obecnej, fauna regionu nie ucierpi w stopniu znaczącym. Należy wskazać, że dzięki działaniu czynnika ludzkiego przywracane są niektóre gatunki zwierząt na terenie gminy jak np. bażanty.

#### 5.1.10. Obszary chronione

Obszar gminy Żuromin, charakteryzuje się w części zachodniej - wysokimi walorami przyrodniczymi natomiast część wschodniej - średnimi - wykorzystywanymi głównie na cele rolnicze. Na terenie gminy występują dwa główne obszary prawnej ochrony przyrody - obszary NATURA 2000 PLB140008 Doliny Wkry i Mławki, a także Obszar Chronionego Krajobrazu Międzyrzecze Skrwy i Wkry.

##### **Obszar Chronionego Krajobrazu (OCHK) - Międzyrzecza Skrwy i Wkry,**

W obrębie obszarów chronionego krajobrazu konieczne jest utrzymanie i kształtowanie systemu naturalnych powiązań przyrodniczych, obejmujących aktywne biologicznie ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, które mają zasadniczy wpływ na utrzymanie równowagi biologicznej w środowisku przyrodniczym. Zasady gospodarowania na tych terenach regulują już od 1990 roku następujące rozporządzenia zmieniane z biegiem czasu (zastępujące się i uzupełniające wzajemnie):

- Uchwała Nr 59/X/90 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Ciechanowie z dnia 23 kwietnia 1990 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa ciechanowskiego (Dz. Urz. z 1990 r. Nr 8, poz. 66).
- Rozporządzenie Nr 8/1998 Wojewody Ciechanowskiego z dnia 22 maja 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa ciechanowskiego (Dz. Urz. z 1998 r. Nr 16, poz. 71).
- Rozporządzenie Nr 61 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 lipca 2002 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z dnia 3 sierpnia 2002 r. Nr 203, poz. 4939).
- Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dnia 23 czerwca 2003 r. zmieniające rozporządzenie nr 61 z dnia 24 lipca 2002 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z dnia 27 czerwca 2003 r. nr 172, poz. 4213).
- Rozporządzenie Nr 50 Wojewody Mazowieckiego z dnia 18 września 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z dnia 29 września 2003 r. Nr 252, poz. 6632).

- **Rozporządzenie Nr 23 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Międzyrzecze Skrwy i Wkry (Dz. Urz. z dnia 25 kwietnia 2005 r. Nr 91, poz. 2455).**
- **Rozporządzenie Nr 60 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 października 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Międzyrzecze Skrwy i Wkry (Dz. Urz. z dnia 14 listopada 2008 r. Nr 194, poz. 7021).**
- **Uchwała Nr 34/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 18 lutego 2013 r. zmieniająca niektóre rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego dotyczące obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z dnia 27 lutego 2013 r. poz. 2486).**
- **UCHWAŁA NR 66/18 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO z dnia 22 maja 2018 r. zmieniająca rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Międzyrzecze Skrwy i Wkry (Dz. Urz. z 2018 r. poz. 5673)**

Wymienione i pogrubione powyżej przepisy uznane są obecnie za obowiązujące. Pozostałe (starsze) wskazano w celu uzmysłowienia, że ochrona krajobrazu na terenie badań nie jest elementem nowym i już od dawna podlega ochronie prawnej.

Oczywiście w celach ochronnych ustalono zasady i zakazy w celach ochrony krajobrazu i ogólnie ujmując, środowiska naturalnego, na terenie OCHK:

***w zakresie ekosystemów leśnych:***

- utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych; niedopuszczanie do ich nadmiernego użytkowania;
- wspieranie procesów sukcesji naturalnej przez inicjowanie i utrwalanie naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie są możliwe odnowienia naturalne - używanie do odnowień gatunków miejscowego pochodzenia przy ograniczaniu gatunków obcych rodzimej florze czy też modyfikowanych genetycznie;
- zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych; tworzenie układów ekotonowych z tych gatunków;
- pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych oraz części drzew obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu;
- zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na terenach porolnych tam, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe; sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej; tworzenie i utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków;
- utrzymywanie, a w razie potrzeby podwyższanie poziomu wód gruntowych, w szczególności na siedliskach wilgotnych i bagiennych (borach bagiennych, olsach łągach); budowa zbiorników małej retencji jako zbiorników wielofunkcyjnych, w szczególności podwyższających różnorodność biologiczną w lasach;
- zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw napiaskowych; niedopuszczanie do ich nadmiernego wykorzystania dla celów produkcji roślinnej lub sukcesji;
- stopniowe usuwanie gatunków obcego pochodzenia, chyba że zaleca się ich stosowanie w ramach przyjętych zasad hodowli lasu;
- ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;

- w przypadkach stwierdzenia obiektów i powierzchni cennych przyrodniczo (stanowiska rzadkich i chronionych roślin, zwierząt, grzybów oraz pozostałości naturalnych ekosystemów) wnioskowanie do właściwego organu o ich ochronę;
- kształtowanie właściwej struktury populacji zwierząt, roślin i grzybów stanowiących komponent ekosystemu leśnego;
- opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz reintrodukcji i restytucji gatunków rzadkich, zagrożonych;
- wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem;

**w zakresie ekosystemów łądowych:**

- przeciwdziałanie zarastaniu łąk, pastwisk i torfowisk poprzez koszenie i wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, a w razie konieczności także karczowanie z usunięciem biomasy z pozostawieniem kęp drzew i krzewów;
- propagowanie wśród rolników działań zmierzających do utrzymania trwałych użytków zielonych w ramach zwykłej, dobrej praktyki rolniczej, a także Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego – zgodnie z wymogami zbiorowisk łąkowych; propagowanie dominacji gospodarstw prowadzących produkcję mieszaną; promowanie agroturystyki i rolnictwa ekologicznego;
- maksymalne ograniczanie zmiany użytków zielonych na grunty orne; niedopuszczanie do przeorywania użytków zielonych; propagowanie powrotu do użytkowania łąkowego gruntów wykorzystywanych dotychczas jako rolne wzdłuż rowów i lokalnych obniżen terenowych;
- prowadzenie zabiegów agrotechnicznych zgodnie z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia);
- ochrona zieleni wiejskiej: zadrzewień, zakrzewień, parków wiejskich oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych;
- zachowanie śródpolnych torfowisk, zabagnień, podmokłości, oczek wodnych;
- melioracje odwadniające, w tym regulowanie odpływu wody z sieci rowów, dopuszczalne tylko w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, jednak z bezwzględnym zachowaniem w stanie nienaruszonym terenów podmokłych, w tym torfowisk i obszarów wodno-błotnych oraz obszarów źródłiskowych cieków;
- eliminowanie nielegalnego eksploataowania surowców mineralnych oraz rekultywacja terenów powyrobowiskowych; w szczególnych przypadkach, gdy w wyrobisku ukształtowały się właściwe biocenozy wzbogacające lokalną różnorodność biologiczną, przeprowadzenie rekultywacji nie jest wskazane, zalecane jest podjęcie działań ochronnych w celu ich zachowania;
- wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ochroną prawną stanowisk gatunków chronionych i rzadkich roślin, zwierząt i grzybów, także ekosystemów i krajobrazów ważnych do zachowania (rezerваты przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i użytki ekologiczne); opracowanie i wdrażanie programów reintrodukcji, introdukcji oraz czynnej ochrony gatunków rzadkich i zagrożonych związanych z nieleśnym ekosystemami łądowymi;
- utrzymywanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych;
- melioracje nawadniające zalecane są w przypadku stwierdzonego niekorzystnego dla racjonalnej gospodarki rolnej obniżenia poziomu wód gruntowych.

**w zakresie ekosystemów wodnych:**

- zachowanie i ochrona zbiorników wód powierzchniowych wraz z pasem roślinności okalającej, poza rowami melioracyjnymi;
- tworzenie stref buforowych wokół zbiorników wodnych w postaci pasów zadrzewień i zakrzewień, celem ograniczenia spływu substancji biogennej i zwiększenia różnorodności biologicznej;
- prowadzenie prac regulacyjnych i utrzymaniowych rzek tylko w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej;
- zalecane jest stopniowe przywracanie naturalnych procesów kształtowania i sukcesji starorzeczy poprzez wykorzystanie naturalnych wylewów;
- ograniczanie zabudowy na krawędziach wysoczyznowych, w celu zachowania ciągłości przyrodniczo-krajobrazowej oraz ochrony krawędzi tarasów rzecznych przed ruchami osuwiskowymi;
- rozpoznanie okresowych dróg migracji zwierząt, których rozwój związany jest bezpośrednio ze środowiskiem wodnym (w szczególności płazów) oraz podejmowanie działań w celu ich ochrony;
- wznoszenie nowych budowli piętrzących na ciekach, rowach i kanałach (retencja korytowa) winno być poprzedzone analizą bilansu wodnego zlewni;
- zapewnienie swobodnej migracji rybom w ciekach poprzez budowę przepławek na istniejących i nowych budowlach piętrzących;
- utrzymanie i wprowadzanie zakrzewień i szuwarów wokół zbiorników wodnych, w szczególności starorzeczy i oczek wodnych jako bariery ograniczającej dostęp do linii brzegowej; utrzymanie lub tworzenie pasów zakrzewień i zadrzewień wzdłuż cieków jako naturalnej obudowy biologicznej ograniczającej spływ zanieczyszczeń z pól uprawnych;
- ograniczenie działań powodujących obniżenie zwierciadła wód podziemnych, w szczególności budowy urządzeń drenarskich i rowów odwadniających na gruntach ornych, łąkach i pastwiskach w dolinach rzecznych oraz na krawędzi tarasów zalewowych i wysoczyzn;
- zachowanie i ewentualne odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne celem zachowania dróg migracji gatunków związanych z wodą;
- zwiększanie retencji wodnej, przy czym zbiorniki małej retencji winny dodatkowo wzbogacać różnorodność biologiczną terenu, uwzględniając starorzecza i lokalne obniżenia terenu; w miarę możliwości technicznych i finansowych zalecane jest odtworzenie funkcji obszarów źródłiskowych o dużych zdolnościach retencyjnych; w miarę możliwości należy zachowywać lub odtwarzać siedliska hydrogeniczne mające dużą rolę w utrzymaniu lokalnej różnorodności biologicznej;
- zalecane jest utrzymanie i odtwarzanie meandrów na wybranych odcinkach cieków; w razie możliwości wprowadzanie wtórnego zabagnienia terenów.

**ZAKAZY OBEJMUJĄCE CAŁY OBSZAR OCHK**

- zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska za wyjątkiem przedsięwzięć służących obsłudze ruchu komunikacyjnego, turystyce oraz przedsięwzięć bezpośrednio związanych z rolnictwem i przemysłem spożywczym;
- zakaz likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodnoblotnych;
- zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i

zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego, wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- zakaz wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

Zakaz ten nie dotyczy:

zatwierdzonych lub przyjętych do dnia wejścia w życie rozporządzenia złóż kruszyw naturalnych - w rozumieniu prawa geologicznego i górniczego;

- zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- zakaz dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;

Zakaz ten nie dotyczy obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

### **Obszary NATURA 2000 PLB140008 Doliny Wkry i Mławki**

Wyznaczony obszar (podobnie jak i większość w województwie mazowieckim) objęty jest również inną formą prawnej ochrony przyrody (na terenie gminy i miasta Żuromin jest to obszar chronionego krajobrazu), co częściowo zabezpiecza jego walory przed lokowaniem nowych źródeł o niekorzystnym wpływie na chronione tu gatunki roślin i zwierząt. Europejski system obszarów Natura 2000 to odrębny system ochrony przyrody, który obejmuje tereny najważniejsze dla zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt oraz charakterystycznych siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych Europy. Jest niezależny od istniejącego krajowego systemu ochrony przyrody. Podstawę prawną dla tworzenia europejskiej sieci Natura 2000 stanowią dwie unijne dyrektywy:

- Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa Ptasia);

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Siedliskowa).

Obszar Natura 2000 Doliny Wkry i Mławki (kod obszaru PLB140008) wyznaczony został rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 roku (Dz. U. Nr 25 z 2011 r., poz. 133). Zajmuje powierzchnię 2359,2 ha i położony jest na terenie gmin województwa:

- mazowieckiego (21 861,8 ha), w tym na terenie gminy: Lubowidz - 1 914,3 ha, Lutocin - 846,2 ha, Lipowiec Kościelny - 2 759,1 ha, Radzanów - 2 359,2 ha, Szreńsk - 4 573,4 ha, Wiśniewo - 3 413,6 ha, Biezuń - 3 455,9 ha, Siemiątkowo - 782,4 ha i **Żuromin - 1 757,7 ha**;
- warmińsko-mazurskiego (6 889,7 ha), w tym na terenie gminy: Lidzbark - 1 108,8 ha, Działdowo (gmina wiejska) - 3 069,7 ha i Płońsk - 2 711,2 ha.

Uznanie obszaru za obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 pociąga za sobą zarówno pewne ograniczenia, jak i ukierunkowania prowadzonej na tym obszarze gospodarki, wymusza także podjęcie pewnych zabiegów ochrony czynnej. Na obszarach takich obowiązują zapisy odpowiednich planów ochrony - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz w Olsztynie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustalenia planu zadań ochronnych dla obszaru NATURA 2000 Dolina Wkry i Mławki PLB140008. Zadaniem obszaru specjalnej ochrony ptaków jest ochrona ich przestrzeni życiowej, w odniesieniu do gatunków wymienionych w załączniku 1 Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz innych gatunków ptaków przelotnych, czy też zimujących, występujących w dużych koncentracjach. Zakres tej ochrony będzie zróżnicowany, w zależności od występujących na obszarze ptaków oraz od reprezentowanych tu typów krajobrazu naturalnego, z którym ptaki te są związane.

Ptaki wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikiego ptactwa występujące na obszarze Natura 2000 Doliny Wkry i Mławki:

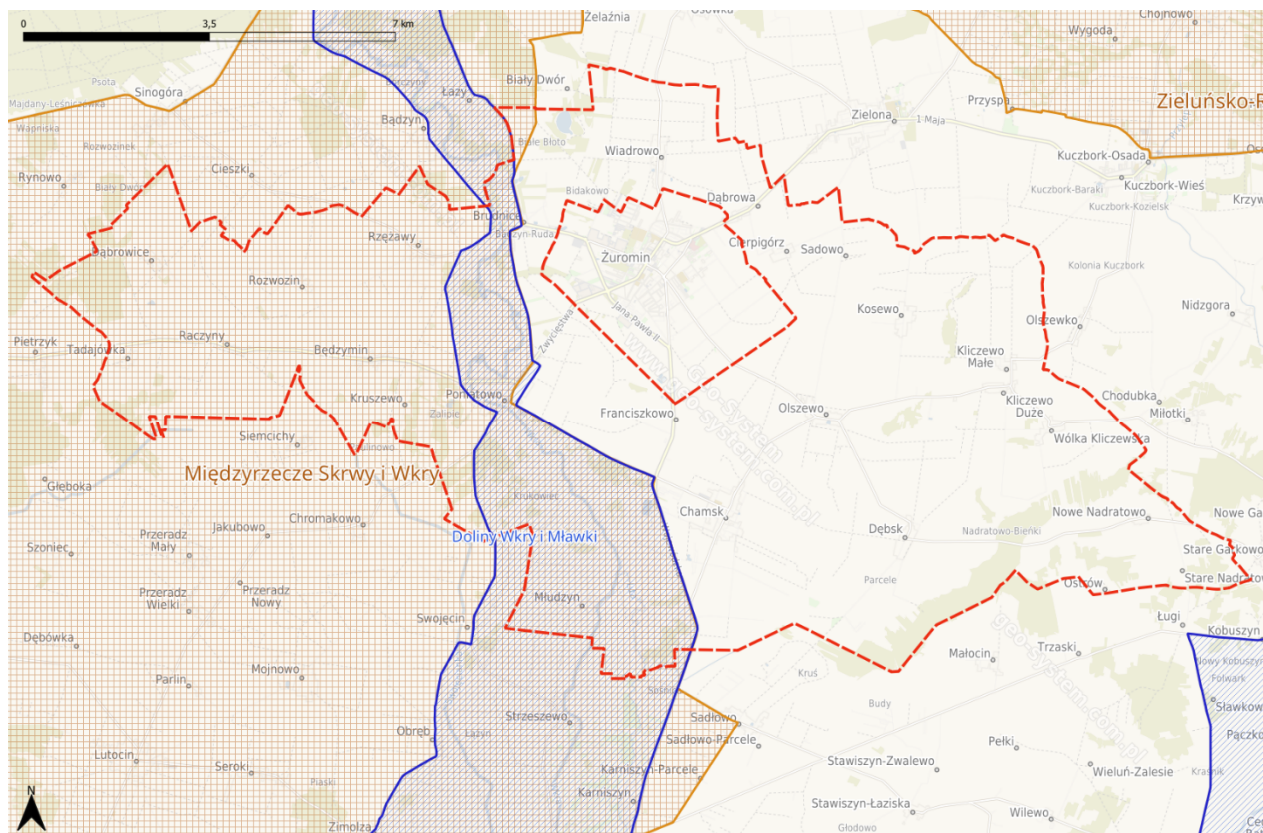
- |   |   |
|---|---|
| - bąk ( <i>Botaurus stellaris</i> );              | - orlik grubodzioby ( <i>Aquila clanga</i> );       |
| - czapla purpurowa ( <i>Ardea purpurea</i> );     | - kropiatka ( <i>Porzana porzana</i> );             |
| - bocian czarny ( <i>Ciconia nigra</i> );         | - derkacz ( <i>Crex crex</i> );                     |
| - bocian biały ( <i>Ciconia ciconia</i> );        | - żuraw ( <i>Grus grus</i> );                       |
| - łabędź czarnodzioby ( <i>Cygnus bewickii</i> ); | - siewka złota ( <i>Pluvialis apricaria</i> );      |
| - łabędź krzykliwy ( <i>Cygnus Cygnus</i> );      | - batalion ( <i>Philomachus pugnax</i> );           |
| - bielik ( <i>Haliaeetus albicilla</i> );         | - rybitwa wielkodzioba ( <i>Sterna caspia</i> );    |
| - błotniak stawowy ( <i>Circus aeruginosus</i> ); | - rybitwa rzeczna ( <i>Sterna hirundo</i> );        |
| - błotniak zbożowy ( <i>Circus cyaneus</i> );     | - rybitwa białowąsa ( <i>Chlidonias hybridus</i> ); |
| - błotniak łąkowy ( <i>Circus pygargus</i> );     | - sowa błotna ( <i>Asio flammeus</i> );             |
| - orlik krzykliwy ( <i>Aquila pomarina</i> );     | - zimorodek ( <i>Alcedo atthis</i> );               |
| - lerka ( <i>Lullula arborea</i> );               | - świergotek polny ( <i>Anthus campestris</i> ).    |

Ochrona przestrzeni życiowej ptaków obejmuje zarówno zachowanie określonego typu krajobrazu, jak i zachowanie bądź odtworzenie niektórych elementów tego krajobrazu, a nawet elementów poszczególnych budujących go siedlisk. Jest to istotne z uwagi na fakt, że w krajobrazie określone gatunki ptaków wykorzystują tylko pewne jego elementy, przede wszystkim te, które zaspakajają ich:

- wymogi gniazdowe,
- wymogi pokarmowe (żerowiskowe),
- wymogi odpoczynku (noclegowiska).

Wymóg (2) i (3) mają szczególne znaczenie dla ptaków niełęgowych, wymóg (1) i (2) są istotne dla ptaków łęgowych, dla których spełnienie wymogu (1) zazwyczaj zaspakaja również potrzeby wynikające z wymogu (3). Według standardowego formularza danych opracowanego dla obszaru Natura 2000 Doliny Wkry i Mławki, ujemny wpływ na chronione tu gatunki roślin i zwierząt może mieć: zamiana łąk na grunty orne, zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk, nadmierne pogłębianie rowów melioracyjnych, zaśmiecanie oraz niszczenie runa leśnego.

W ramach analiz materiałów archiwalnych posługiwano się do oceny opracowaniem pn. " **WYKONANIE INWENTARYZACJI ORNITOLOGICZNEJ DLA 2 OBSZARÓW SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW NATURA 2000: PLB 040002 BAGIENNA DOLINA DRWĘCY (I ETAP) I PLB 140008 DOLINA WKRY I MŁAWKI (II ETAP), II ETAP - DOLINA WKRY I MŁAWKI** autorstwa Henryk Kot, Piotr Szczypiński, Krzysztof Antczak, Robert Miciałkiewicz, Marek Murawski, Paweł Waclawik, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, 00-922 Warszawa, ul. Wawelska 52/54.



**Rycina 20** Granice obszarów prawnej ochrony środowiska naturalnego – kolor niebieski – obszar NATURA 2000, kolor brązowy – obszary chronionego krajobrazu.

### ***Pomniki przyrody***

Na terenie gminy wskazano cztery obiekty jako pomniki przyrody

<b>L.p.</b>	<b>Data utworzenia</b>	<b>Typ tworu</b>	<b>Opis</b>	<b>Akt powołujący</b>
1	14.06.1984 r.	Jednoobiektowy	Lipa drobnolistna	Orzeczenie Nr 215/276/84 Wojewody Ciechanowskiego z dnia 14 czerwca 1984 r.
2	14.06.1984 r.	Wielobiektowy	Jesion wyniosły (2 szt.), Klon pospolity	Orzeczenie Nr 216/277/84 Wojewody Ciechanowskiego z dnia 14 czerwca 1984 r.
3	14.06.1984 r.	Wielobiektowy	Jesion wyniosły (2 szt.)	Orzeczenie Nr 217/278/84 Wojewody Ciechanowskiego z dnia 14 czerwca 1984 r.
4	28.07.1982 r.	Jednoobiektowy	Lipa drobnolistna	Orzeczenie Nr 145/206/82 Wojewody Ciechanowskiego z dnia 28 lipca 1982 r.

### Inne formy ochrony przyrody

#### **"ZIELONE PŁUCA POLSKI"**

Obszar miasta Żuromin znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”. Obszar ten objął teren Polski północno – wschodniej o nieskażonej przyrodzie i bogatych walorach krajobrazowych. Głównym celem porozumienia, w sprawie ochrony „ZPP” jest naturalna potrzeba ochrony dziedzictwa przyrodniczego i integracja środowiska z rozwojem gospodarczym i postępowaniem cywilizacyjnym.



Rycina 21 Obszar miasta i gminy Żuromin - strzałka. Zielone Płuca Polski - dane Główny Urząd Statystyczny.

W roku 1988 zawarto porozumienie władz administracyjnych i samorządowych regionu północno-wschodniej Polski w sprawie kompleksowej ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska na terenie woj. białostockiego, łomżyńskiego, olsztyńskiego, ostrołęckiego i suwalskiego, tworzących region Zielonych Płuc Polski (Białowieża - 13 V 1988 r.)

W roku 1990 podpisano porozumienie, które było kontynuacją wcześniejszego, w celu stworzenia podstaw organizacyjnych i programowych dla kompleksowej ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska Obszaru Zielone Płuca Polski (Olsztyn - 21 XII 1990 r.)

Bardzo ważnym dla rozwoju idei był rok 1994. Uchwalono wtedy Deklarację Sejmu RP w sprawie obszaru Zielone Płuca Polski jako najważniejszego terenu do realizacji zadań ekorozwoju w Polsce.

Istotą porozumienia „Zielone Płuca Polski” jest przyjęcie idei i zasad ekorozwoju jako podstawowego kierunku bytu gospodarczego, społecznego i kulturalnego. Rozwój społeczno-gospodarczy realizowany ma być (jest) w zrównoważeniu z rozbudowywanym, regionalnym systemem ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych o randze europejskiej. Zgodnie z dokumentem „Porozumienia w sprawie współdziałania na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz promocji obszaru Zielone Płuca Polski z zachowaniem jego bioróżnorodności biologicznej i tożsamości kulturowej” (2004) główne cele zrównoważonego rozwoju obszaru to:

- ożywienie oraz proekologiczne ukierunkowanie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru Zielone Płuca Polski, ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, leśnictwa, gospodarki wodnej, turystyki i lecznictwa uzdrowiskowego,
- wspieranie inicjatyw organizacyjnych i finansowych tworzących materialne podstawy rozwoju obszaru Zielone Płuca Polski,
- pozyskiwanie środków Unii Europejskiej,
- wzrost atrakcyjności i konkurencyjności obszaru Zielone Płuca Polski w przestrzeni europejskiej,
- doskonalenie i promocję produktów oraz usług wytwarzanych na obszarze Zielone Płuca Polski,
- uwzględnienie arealu i funkcji Zielonych Płuc Polski w polityce przestrzennej i regionalnej Państwa,
- podnoszenie poziomu wiedzy o walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru Zielone Płuca Polski wśród mieszkańców regionu, Polski i Europy.

## KORYTARZE EKOLOGICZNE

W 2005 roku na zlecenie Ministerstwa Środowiska został wykonany „Projekt korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce”. Celem projektu było wytypowanie sieci obszarów, która zapewniłaby łączność ekologiczną w skali Polski, a także w skali międzynarodowej. Głównym zadaniem takiej sieci miało być umożliwienie przemieszczania się zwierząt i innych organizmów oraz przepływ genów przez terytorium całego kraju oraz pomiędzy poszczególnymi obszarami przyrodniczo-cennymi (w tym obszarami Natura 2000). W ramach projektu wyznaczono ciągłą sieć, obejmującą zarówno wszystkie ważne obszary przyrodnicze (obszary węzłowe), jak i korytarze łączące te obszary w jedną całość ekologiczną. Wyznaczoną w ten sposób sieć nazwano siecią korytarzy ekologicznych.

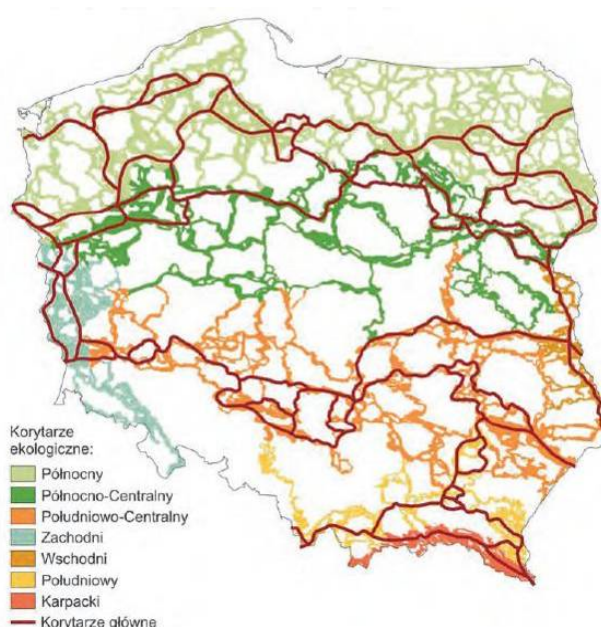
Pierwotna koncepcja korytarzy ekologicznych (migracyjnych) zakładała istnienie ciągłości pasa, przez który następuje migracja. Inna koncepcja to idea tzw. łańcucha siedlisk pomostowych (ang. *stepping stone habitats*) - niezależnych od siebie odrębnych ekosystemów, które spełniają podstawowe warunki niszy wędrującej populacji i umożliwiają przeżycie jej osobników w trakcie przemieszczania się w korytarzu, w którego skład te ekosystemy wchodzi. Korytarze ekologiczne to tereny leśne, zakrzewione i podmokłe z naturalną roślinnością o przebiegu liniowym (pasowym) położone pomiędzy płatami obszarów siedliskowych. Korytarze zapewniają zwierzętom

odpowiednie warunki do przemieszczania się – dają możliwość schronienia i dostęp do pokarmu. Są niezwykle ważne ze względu na fragmentację środowiska (podział siedliska na małe, odizolowane od siebie płyty) wskutek działalności człowieka i przekształcenia powierzchni ziemi. Umożliwiają one przemieszczanie się organizmów oraz ich wzajemne kontakty np. doliny rzeczne, pasma górskie, prądy rzeczne. Szerokość korytarza migracyjnego jest uzależniona od wymagań konkretnego gatunku. Korytarze ekologiczne dla prawidłowego funkcjonowania muszą być pozbawione barier ekologicznych, obecność barier utrudnia lub całkowicie hamuje przemieszczanie się gatunków, którym korytarz powinien służyć.

Korytarze ekologiczne odgrywają dużą rolę z punktu widzenia poprawy funkcjonowania środowiska przyrodniczego w każdej skali przestrzennej, od lokalnej do ponadregionalnej. Ich podstawowym celem jest zapewnienie warunków sprzyjających migracji organizmów, która może odbywać się na dwa sposoby. Pierwszy z nich polega na powolnym zasiedlaniu obszarów położonych w korytarzu ekologicznym i stopniowym, z pokolenia na pokolenie, przechodzeniu danej populacji do innych regionów. Tym sposobem migrują przeważnie rośliny lub niewielkie zwierzęta. Drugim sposobem jest traktowanie korytarza jako szlaku, przez który pojedyncze osobniki lub ich grupy przechodzą w celu szukania innych korzystnych siedlisk. Poza funkcją migracyjną i wzbogacania różnorodności biologicznej obszarów, korytarze ekologiczne pełnią również wiele innych zadań. Tworzą na przykład ostoje dla wielu gatunków zwierząt, które nie są przystosowane do środowiska otaczającego korytarze. Ponadto wytwarzają one barierę dla części szkodników oraz hamują oddziaływanie wiatru, zwiększają wilgotność i zatrzymują zanieczyszczenia powietrza.

W zaprojektowanej sieci korytarzy ekologicznych wyróżniono 7 korytarzy głównych, których rolą jest zachowanie łączności siedlisk w skali międzynarodowej, tj:

- Korytarz Północny (KPn)
- Korytarz Północno-Centralny (KPnC)
- Korytarz Południowo-Centralny (KPdC)
- Korytarz Zachodni (KZ)
- Korytarz Wschodni (KW)
- Korytarz Południowy (KPd)
- Korytarz Karpacki (KK)

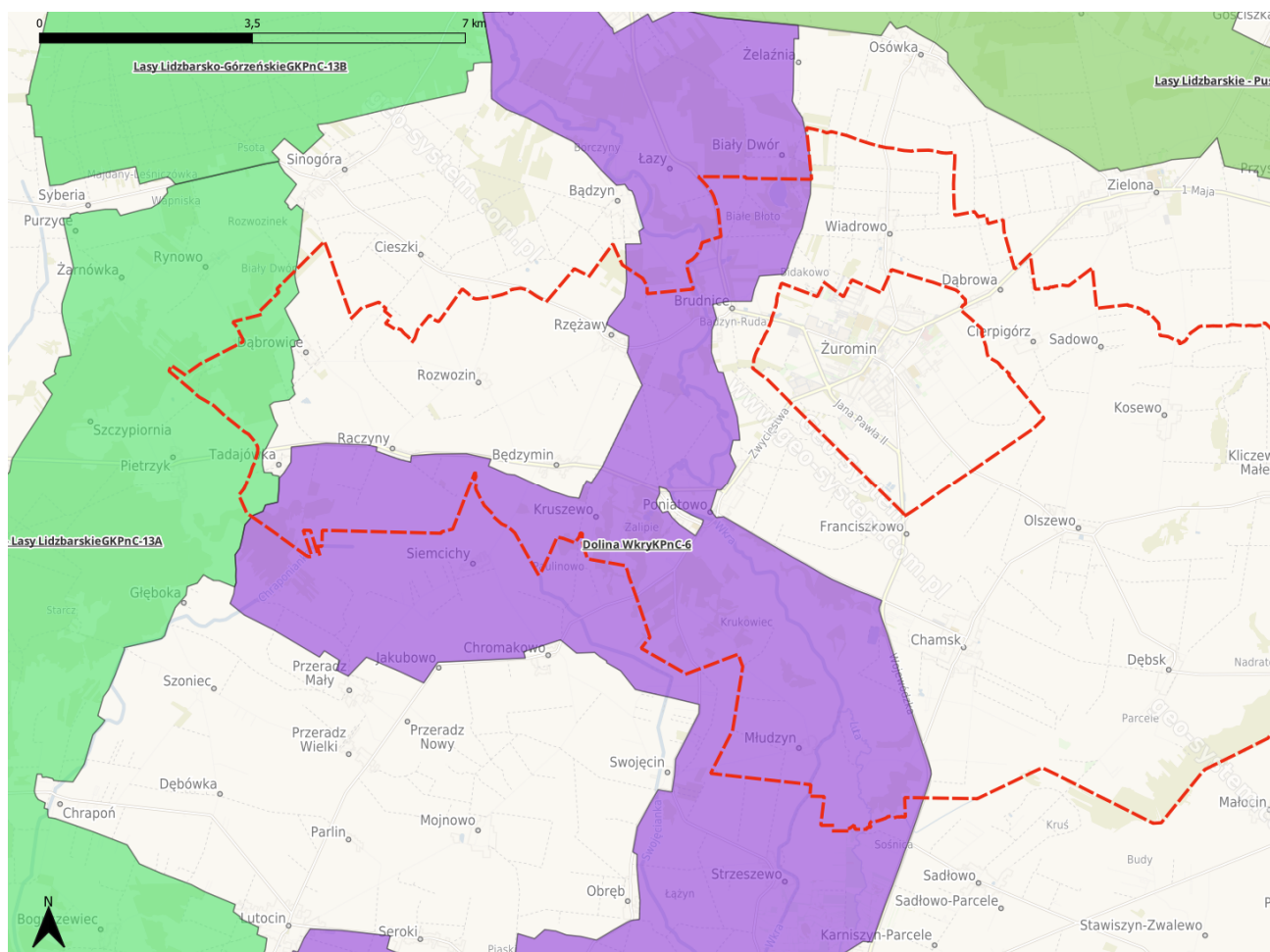


**Rycina 13.** Przebieg głównych korytarzy ekologicznych w Polsce.

Obszar projektu planu ogólnego gminy Żuromin znajduje się w granicach dwóch głównych korytarzy ekologicznych - **Dolina Wkry** KPnC-6 oraz **Dolina Wisły - Lasy Lidzbarskie** GKPNc-13A.

Wskazywane korytarze ekologiczne pełnią funkcję ponadlokalnych krajowych ciągów ekologicznych uznanych za kluczowe dla ochrony przyrody w Polsce oraz zachowania pełni różnorodności biologicznej na poziomie ogólnoeuropejskim (Natura 2000). Funkcją wiodącą powinno być utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenu w tym w szczególności dbałość o ograniczenie w tworzeniu barier dla migracji roślinności oraz zwierząt. Ewentualne zainwestowanie lub zagospodarowanie przestrzenne poprzedzane ocenami lub raportami oddziaływania na środowisko przyrodnicze, powinny oceniać wpływ inwestycji na w/w korytarze ekologiczne.

Ponadto na terenie gminy wyodrębnić można kilkanaście lokalnych korytarzy o znaczeniu głównie dla małych zwierząt - głównie płazów. Korytarze te są silnie powiązane z siatką wód powierzchniowych oraz ukształtowaniem terenu.



**Rycina 14.** Położenie omawianego obszaru na tle sieci korytarzy ekologicznych

Źródło: Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R.W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J.M., Zalewska H., Pilot M., 2005. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską sieć Natura 2000 w Polsce. Opracowanie wykonane dla Ministerstwa w ramach realizacji programu Phare PL0105.02. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża, aktualizacja projektu z 2012 r.

### 5.1.11. Zabytki kulturowe

Na terenie gminy i miasta Żuromin znajdują się zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego, obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków (obiekty niewpisane do rejestru zabytków) oraz różnego rodzaju obiektów wpisanych do rejestru zabytków ruchomych. Poniżej zestawiono tabelarycznie listy poszczególnych zabytków:

Zabytki ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES	NAZWA	DATOWANIE	STAN ZACHOWANIA	UWAGI	FORMA OCHRONY
1	Będzimin	między domami ul. Główna 55 i 57	Figura przydrożna	pocz. XIX w.	DOBRY		
2	Brudnice	Mostowa 20	Dom drewniany	ok. 1914 r.	DOBRY		
3	Brudnice	Mostowa 20	Budynek gospodarczy	1 ćw. XX w.	DOBRY		
4	Brudnice	Mostowa 20	Budynek gospodarczy	XIX/XX w.	ŚREDNI		
5	Brudnice	Mostowa 29	Młyn wodny	1873	RUINA	Młyn nie istnieje. Obecnie pozostała mała elektrownia wodna.	rejestr: 257-A, 1992-02-17
6	Chamsk	skrzyżowanie ulic Żuromińskiej i Szkolnej	Kapliczka przydrożna	1894	BARDZO DOBRY		
7	Chamsk	Mazowiecka 35	Kościół p.w. św. Floriana	XVI-XVII w.	BARDZO DOBRY		rejestr: 94-A, 1961-12-08
8	Chamsk	Parkowa 1	Dwór w zespole dworsko - parkowym	XIX w.	ŚREDNI		rejestr: 244-A, 1981-10-15
9	Chamsk	Parkowa 1	Park w zespole dworsko - parkowym	k. XIX w.	ŚREDNI		rejestr: 244-A, 1981-10-16
10	Cierpigórz	Cierpigórz 22	Kapliczka przydrożna	1898 r.	BARDZO DOBRY		
11	Dąbrowa	Dąbrowa 30	Dom murowany	1 ćw. XX w.	BARDZO DOBRY		
12	Dąbrowa	Dąbrowa	Kapliczka przydrożna	1866 r.	BARDZO DOBRY		
13	Dąbrowice	Dąbrowice 31	Dom murowany	XIX/XX w.	BARDZO DOBRY		
14	Dębsk	Dębsk 15	Dom drewniany	1 ćw. XX w.	ŚREDNI	ul. Centralna 94	
15	Dębsk	Dębsk 16	Dom drewniany	I, 20, 30-te XX w.	ŚREDNI	ul. Centralna 96	
16	Dębsk	Dębsk 20	Dom drewniany	1 ćw. XX w.	ŚREDNI	ul. Centralna 104	
17	Dębsk	Dębsk 21	Dom drewniany	1 ćw. XX w.	ŚREDNI	ul. Centralna 106	
18	Dębsk	Dębsk 22	Budynek gospodarczy	XIX/XX w.	ŚREDNI	ul. Centralna 108	

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY I MIASTA ŻUROMIN

19	Dębsk	Dębsk 28	Dom drewniany	1 ćw. XX w.	ŚREDNI	ul. Centralna 124	
20	Dębsk	Dębsk 69	Budynek gospodarczy	XIX/XX w.	ZŁY	obok ul. Centralna 101	
21	Dębsk	Dębsk 80	Dom drewniany	1 ćw. XX w.	ŚREDNI	ul. Centralna 75	
22	Kliczewo Małe	Kliczewo Małe 22	Dwór w zespole dworsko - parkowym	XIX w.	BARDZO ZŁY		rejestr: 234-A, 1981-10-08
23	Kliczewo Małe	Kliczewo Małe 22	Park w zespole dworsko - parkowym	XIX w.	ZŁY	skreślony z rejestru i z ewidencji wojewódzkiej 15.05.2013	
24	Kliczewo Małe	5	Dom drewniany	I. 20, 30-te XX w.	ŚREDNI	ul. Szkolna 15	
25	Kliczewo Małe	19	Dom drewniany	1 ćw. XX w.	ŚREDNI	ul. Szkolna 4	
26	Kosewo	Kosewo	Kapliczka przydrożna	2 poł. XIX w.	BARDZO DOBRY		
27	Olszewo	Olszewo	Kapliczka przydrożna	1866	BARDZO DOBRY		
28	Poniatowo	Parkowa 30	Park w zespole dworsko - parkowym	XIX w.	ZŁY		rejestr: 233-A, 1981-10-08
29	Poniatowo	Rynek 21A	Plebania	XVI-XVIII w.	BARDZO DOBRY		
30	Poniatowo	Rynek 21B	Kościół p.w. św. Wawrzyńca	XVI-XVIII w.	BARDZO DOBRY		rejestr: 95-A, 1961-12-19
31	Poniatowo	Rynek 21B	Dzwonnica	2 poł. XIX w.	BARDZO DOBRY		
32	Poniatowo	Rynek	Kapliczka przydrożna	1839	BARDZO DOBRY		
33	Poniatowo	Poniatowo	Cmentarz parafialny	k. XIX w.	DOBRY		
34	Poniatowo	12	Dom drewniany	I. 20, 30-te XX w.	ŚREDNI	ul. Zwycięstwa 41	
35	Żuromin	Kościuszki 3	Kościół p.w. św. Trójcy	XVIII w.	BARDZO DOBRY		rejestr: 96-A, 1961-12-19
36	Żuromin	Kościuszki 3	Klasztor	XVIII w.	BARDZO DOBRY		rejestr: 96-A, 1961-12-19
37	Żuromin	Kościuszki 3	Ogrodzenie	XVIII w.	BARDZO DOBRY		rejestr: 96-A, 1961-12-19
38	Żuromin	Kościuszki 36/38	Dom murowany	pocz. XX w.	ŚREDNI		
39	Żuromin	Kościuszki 40/42	Dom drewniany	pocz. XX w.	ŚREDNI		
40	Żuromin	Kościuszki 44/46	Dom drewniany	pocz. XX w.	ŚREDNI		
41	Żuromin	Lidzbarska	Cmentarz parafialny	pocz. XX w.	DOBRY		
42	Żuromin	Mławska 22	Dom drewniany	poł. XIX w.	DOBRY		
43	Żuromin	Żeromskiego	Cmentarz żydowski	k. XIX w.	zły		
44	Będzimin	Główna 10	Dom drewniany	Lata 20/30 XX w.	zły		mpzp
45	Budnice	Mostowa 23	Dom	1 ćw. XX w.	zły		mpzp

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY I MIASTA ŻUROMIN

			murowany				
46	Cierpigórz	Nr 4	Dom drewniany	1 ćw. XX w.	zły		mpzp
	Cierpigórz	Nr 20	Dom drewniany	Lata 20/30 XX w.	zły		mpzp
	Dąbrowice	Nr 3	Dom murowany	XIX/XX w.	średni		mpzp
	Dębsk	Szkolna 105A	Budynek szkoły	1914 r.	średni		mpzp
	Kliczewo Małe	Szkolna 23	Dom drewniany	Lata 20/30 XX w.	zły		mpzp
	Kliczewo Małe	Wspólna 12	Dom drewniany	1 ćw. XX w.	zły		mpzp
	Kosewo	Dębowa 52/54	Dom murowany	Lata 20/30 XX w.	średni		mpzp
	Olszewo	Żuromińska 36	Dom drewniany	1 ćw. XX w.	zły		mpzp
	Wiadowo	W. Witosa 42	Dom drewniany	Lata 20/30 XX w.	ruina		mpzp
	Wólka Kliczewska	Szreńska 12	Dom murowany	XIX/XX w.	dobry		mpzp
	Żuromin	Kościuszki 30	Dom murowany	Ok. 1925 r.	średni		Mpzp
	Żuromin	Kościuszki 70	Dom drewniany	Ok. 1920 r.	zły		Mpzp
	Żuromin	Lidzbarska 1A	Dom drewniany	Pocz. XX w.	zły		Mpzp
	Żuromin	Lidzbarska 1B	Dom drewniany	Pocz. XX w.	zły		Mpzp
	Żuromin	Mławska 13A	Dom drewniany	Ok. 1930	zły		Mpzp
	Żuromin	Mławska 35	Dom murowany	Ok. 1935	zły		Mpzp
	Żuromin	Pl. Piłsudskiego 8	Dom drewniany	Ok. 1935	średni		Mpzp
	Żuromin	Pl. Wetmańskiego 8	Dom murowany	Ok. 1931	dobry		Mpzp
	Żuromin	Pl. Wetmańskiego 51	Dom drewniany	Pocz. XX w.	średni		mpzp

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY I MIASTA ŻUROMIN

	Żuromin	Pl. Wetmańskiego 55B	Dom drewniany	Pocz. XX w.	średni		Mpzp	
	Żuromin	Pl. Wolności 6	Dom drewniany	Ok. 1930	średni		Mpzp	
	Żuromin	Pl. Wolności 24	Dom murowany	Ok. 1930	średni		Mpzp	
	Żuromin	Zamojskiego 2	Dom drewniany	Pocz. XX w.	dobry		Mpzp	
	Żuromin	Zamojskiego 6	Dom drewniany	Ok. 1920	średni		Mpzp	
	Żuromin	Zamojskiego 13	Dom Drewniany	Ok. 1910	zły		Mpzp	
	Żuromin	Zamojskiego 56	Dom murowany	Pocz. XX w.	średni		Mpzp	
	Żuromin	Zielony Rynek 6	Dom murowany	Ok. 1910	średni		mpzp	
	Żuromin	Układ przestrzenny najstarszej części miasta, jako przykład XVIII-wiecznej lokalizacji miasta						mpzp

## Stanowiska archeologiczne

	<i>AZP</i>	<i>Miejscowość</i>	<i>Funkcja</i>	<i>Chronologia</i>	<i>Nr stan. w miejscowości</i>
1.	38-56/3	Wiadrowo	śląd osadnictwa	okres nowożytny	1
2.	38-56/4	Wiadrowo	śląd osadnictwa	okres nowożytny	2
3.	38-56/5	Wiadrowo	śląd osadnictwa	okres nowożytny	3
4.	38-56/6	Wiadrowo	śląd osadnictwa	okres nowożytny	4
5.	38-56/7	Wiadrowo	osada; śląd osadnictwa; śląd osadnictwa	okres wpływów rzymskich; wczesne średniowiecze; późne średniowiecze	5
6.	38-56/8	Wiadrowo	śląd osadnictwa; śląd osadnictwa	epoka kamienia; starożytność	6
7.	39-54/4	Rynowo	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	1
8.	39-54/5	Dąbrowice	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	1

	<i>AZP</i>	<i>Miejscowość</i>	<i>Funkcja</i>	<i>Chronologia</i>	<i>Nr stan. w miejscowości</i>
9.	39-54/6	Dąbrowice	śląd osadnictwa; śląd osadnictwa	późne średniowiecze; nowożytność	2
10.	39-54/7	Dąbrowice	śląd osadnictwa; śląd osadnictwa	późne średniowiecze; nowożytność	3
11.	39-54/8	Raczyny	śląd osadnictwa; śląd osadnictwa; śląd osadnictwa	epokoa brązu, późne średniowiecze, nowożytność	1
12.	39-54/9	Raczyny	śląd osadnictwa; śląd osadnictwa	późne średniowiecze; nowożytność	2
13.	39-54/10	Raczyny	śląd osadnictwa; śląd osadnictwa; śląd osadnictwa	średniowiecze; późne średniowiecze; nowożytność	3
14.	39-55/1	Rzęzawy	osada; osada	późne średniowiecze; nowożytność	1
15.	39-55/2	Brudnice	śląd osadnictwa	późne średniowiecze/ nowożytność	2
16.	39-55/4	Raczyny	chałupa kryta strzechą	nowożytność XVIIIw.	1
17.	39-55/5	Raczyny	śląd osadnictwa; osada; osada; osada	górnym paleolitem, epoka brązu- Ha; wczesne średniowiecze XI- XIIw.; późne średniowiecze XIII- XIVw. XV-XIXw.	2
18.	39-55/6	Raczyny	śląd osadnictwa	późne średniowiecze; nowożytność	3
19.	39-55/7	Raczyny	śląd osadnictwa	nowożytność	4
20.	39-55/8	Rozwozin	śląd osadnictwa; osada	późne średniowiecze; nowożytność	1
21.	39-55/10	Poniatowo	osada	późne średniowiecze/ nowożytność	3
22.	39-55/11	Poniatowo	kościół	nowożytność 1805 r.	1
23.	39-55/12	Poniatowo	kapliczka	nowożytność 1893 r.	2
24.	39-55/13	Poniatowo	osada	późne średniowiecze/ nowożytność	6
25.	39-55/14	Poniatowo	osada	późne średniowiecze/ nowożytność	7
26.	39-55/15	Żuromin	osada	późne średniowiecze/ nowożytność	2
27.	39-55/16	Brudnice	śląd osadnictwa	późne średniowiecze/ nowożytność	3
28.	39-55/17	Brudnice	młyn	nowożytność XIXw.	1
29.	39-55/18	Brudnice	śląd osadnictwa; śląd osadnictwa	pradziej; późne średniowiecze/ nowożytność	4

	<i>AZP</i>	<i>Miejscowość</i>	<i>Funkcja</i>	<i>Chronologia</i>	<i>Nr stan. w miejscowości</i>
30.	39-55/19	Brudnice	cmentarzysko (?)	kultura przeworska B	5
31.	39-55/20	Poniatowo	osada	późne średniowiecze XII-XIVw.	4
32.	39-55/21	Poniatowo	śląd osadnictwa	późne średniowiecze/ nowożytność XV/XVIw.	5
33.	39-55/22	Brudnice	śląd osadnictwa	późne średniowiecze/ nowożytność XV/XVI- XVIIw.	6
34.	39-55/23	Brudnice	śląd osadnictwa	późne średniowiecze/ nowożytność XV/XVI- XVIIw.	7
35.	39-55/24	Brudnice	osada; osada	wczesne średniowiecze XI- XIIw.; późne średniowiecze/ nowożytność XV/XVI- XVIIw.	8
36.	39-55/25	Brudnice	osada	późne średniowiecze/ nowożytność XV- XVIIIw.	9
37.	39-55/26	Rozwozin	śląd osadnictwa	nowożytność XVI- XIXw.	2
38.	39-55/27	Rozwozin	śląd osadnictwa	średniowiecze- nowożytność	3
39.	39-56/1	Żuromin (?)	znal. luźne	młodsza epoka kamienia	1
40.	39-56/2	Franciszkowo (?)	znal. luźne	neolit	1
41.	39-56/3	Dąbrowa	osada	średniowiecze/ nowożytność	1
42.	39-56/4	Cierpigórz	śląd osadnictwa	nowożytność	1
43.	39-56/5	Kosewo	śląd osadnictwa	starożytność	1
44.	39-56/6	Kosewo	osada	średniowiecze/ nowożytność	2
45.	39-56/7	Kliczewo Duże	śląd osadnictwa	średniowiecze/ okr. wpływów rzymskich	1
46.	39-56/8	Olszewo	śląd osadnictwa	starożytność/ wczesna epoka żelaza (?)	1

	<i>AZP</i>	<i>Miejscowość</i>	<i>Funkcja</i>	<i>Chronologia</i>	<i>Nr stan. w miejscowości</i>
47.	39-56/9	Olszewo	osada	średniowiecze/ nowożytność	2
48.	39-57/29	Olszewko	śląd osadnictwa; śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze; nowożytność	5
49.	39-57/41	Kliczewo Duże	osada; osada	wczesne średniowiecze XII- XIIIw.; nowożytność XVIw. (?)	1
50.	39-57/42	Kliczewo Duże	śląd osadnictwa	średniowiecze	2
51.	39-57/43	Kliczewo Duże	śląd osadnictwa	nowożytność	3
52.	39-57/44	Kliczewo Duże	śląd osadnictwa	nowożytność	4
53.	39-57/45	Kliczewo Duże	śląd osadnictwa	średniowiecze	5
54.	39-57/46	Wólka Kliczewska	śląd osadnictwa	nowożytność	2
55.	39-57/47	Wólka Kliczewska	śląd osadnictwa	nowożytność	3
56.	39-57/48	Wólka Kliczewska	śląd osadnictwa	średniowiecze	4
57.	39-57/49	Wólka Kliczewska	śląd osadnictwa; śląd osadnictwa	średniowiecze; nowożytność	5
58.	39-57/50	Wólka Kliczewska	śląd osadnictwa	średniowiecze	6
59.	40-55/7	Młudzyn	śląd osadnictwa	nowożytność	1
60.	40-55/9	Młudzyn	osada	nowożytność	2
61.	40-55/10	Młudzyn	śląd osadnictwa; śląd osadnictwa	późne średniowiecze; okres nowożytny	3
62.	40-55/11	Młudzyn	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	4
63.	40-56/1	Chamsk	osada	od XIVw.	3
64.	40-56/2	Chamsk	znal. luźne	stożytność/ neolit (?)	4

	AZP	Miejscowość	Funkcja	Chronologia	Nr stan. w miejscowości	Ochrona w planie miejscowym
65.	40-56/3	Dębsk	osada	od XVw.	1	UCHWAŁA Nr 318/XLIV/10 RADY MIEJSKIEJ W ŻUROMINIE z dnia 17 września 2010 r
66.	40-56/4	Dębsk	znal. luźne	młodsza epoka kamienia	2	
67.	40-56/5	Dębsk (?)	znal. luźne	neolit/ wczesna epoka brązu	3	
68.	40-56/7	Chamsk	osada	wczesna epoka żelaza	1	
69.	40-56/8	Chamsk	punkt osadn.; punkt osadn.	starożytność; okres nowożytny	2	UCHWAŁA Nr 318/XLIV/10 RADY MIEJSKIEJ W ŻUROMINIE z dnia 17 września 2010 r
70.	40-56/9	Dębsk	cmentarzysko	wczesna epoka żelaza	4	UCHWAŁA Nr 318/XLIV/10 RADY MIEJSKIEJ W ŻUROMINIE z dnia 17 września 2010 r
71.	40-57/1	Wólka Kliczewska	osada; punkt osadn.; punkt osadn.	wczesna epoka żelaza; okres wpływów rzymskich; XVI- XVIIIw.	1	
72.	40-57/2	Nadratowo-Stare Bieńki	punkt osadn.; osada (?); cmentarzysko (?)	starożytność (okr. wpl. rzym.?); wczesna epoka żelaza; wczesna epoka żelaza	1	
73.	40-57/3	Nadratowo-Stare Bieńki	osada	XVI-XVIII w.	2	
74.	40-57/4	Nadratowo Nowe	punkt osadn.	XVI-XVIII w.	1	

75.	39-55/28	Żuromin			5	
76.	39-56/10	Żuromin			3	
77.	39-56/11	Żuromin			4	

Historyczne założenia parkowe:

- Będzimin (park, poł. XIX w.) – lokalizacja nieznana;
- Dębsk (pozostałości parku, ok. 1900 r.);
- Franciszkowo (park, k. XIX w.);
- Rozwozin (park, pocz. XIX w.).

Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:

Ustalenie granic stref odpowiadających charakterowi zagospodarowania zabytków, dostosowanie parametrów zabudowy i zagospodarowania do charakteru zabytków.

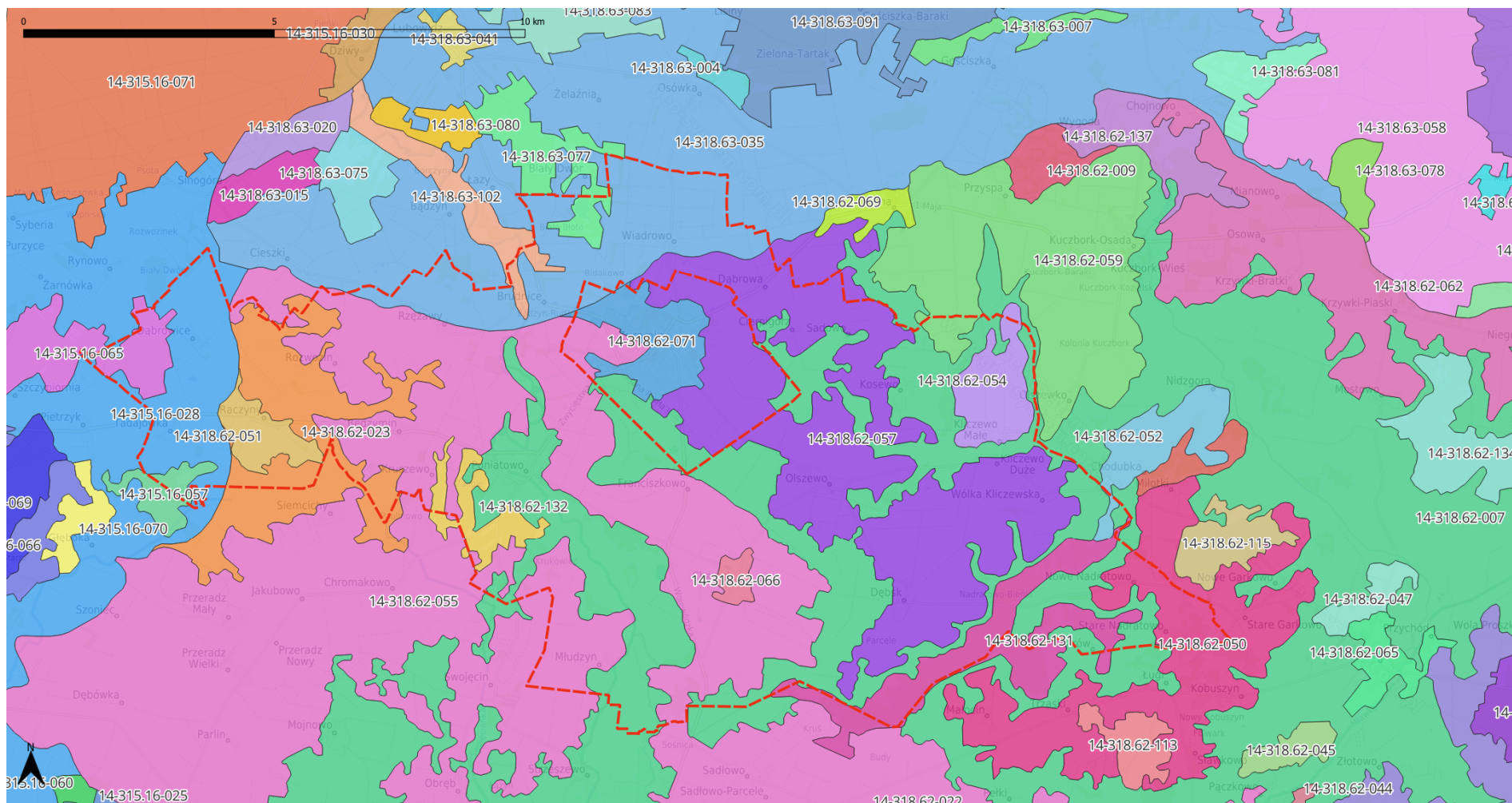
### 5.1.12. Audyt krajobrazowy

Samorząd Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 48/24 z dnia 26 marca 2024 r. przyjął Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego. Zgodnie z dokumentem w gminie zidentyfikowane zostały następujące krajobrazy:

Kod krajobrazu	Typ krajobrazu	Podtyp krajobrazu	Podtyp krajobrazu - nazwa	Typ rzeźby terenu
14-315.16-028	6. Wiejskie	6d	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Krajobrazy równinne
14-315.16-057	3. Leśne	3c	Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	Krajobrazy równinne
14-315.16-065	3. Leśne	3a	Z przewagą siedlisk borowych	Krajobrazy równinne
14-318.62-007	2. Bagiennie-łąkowe - głównie bezleśne	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	Krajobrazy faliste
14-318.62-023	6. Wiejskie	6b	Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	Krajobrazy faliste
14-318.62-050	6. Wiejskie	6d	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Krajobrazy faliste
14-318.62-051	6. Wiejskie	6d	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Krajobrazy faliste
14-318.62-052	6. Wiejskie	6d	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Krajobrazy faliste
14-318.62-054	6. Wiejskie	6d	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Krajobrazy faliste
14-318.62-055	6. Wiejskie	6d	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Krajobrazy faliste

Kod krajobrazu	Typ krajobrazu	Podtyp krajobrazu	Podtyp krajobrazu - nazwa	Typ rzeźby terenu
14-318.62-057	6. Wiejskie	6d	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Krajobrazy faliste
14-318.62-059	6. Wiejskie	6d	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Krajobrazy faliste
14-318.62-066	6. Wiejskie	6g	Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	Krajobrazy faliste
14-318.62-071	9. Miejskie	9b	Miejscowości o charakterze współczesnym	Krajobrazy faliste
14-318.62-131	3. Leśne	3c	Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	Krajobrazy faliste
14-318.62-132	3. Leśne	3c	Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	Krajobrazy faliste
14-318.63-035	6. Wiejskie	6d	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Krajobrazy pagórkowate
14-318.63-077	3. Leśne	3a	Z przewagą siedlisk borowych	Krajobrazy pagórkowate
14-318.63-102	3. Leśne	3c	Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	Krajobrazy pagórkowate

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY I MIASTA ŻUROMIN



Rycina 15. Typy krajobrazu na terenie gminy i miasta Żuromin.

Audyt określa rekomendacje i wnioski w odniesieniu następujących krajobrazów:

Kod krajobrazu	Rekomendacje i wnioski
14-315.16-028	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego</li> <li>• Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy</li> <li>• Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>• Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości</li> <li>• Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III</li> <li>• Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych</li> <li>• Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"</li> <li>• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego</li> <li>• Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</li> <li>• Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia</li> <li>• Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne</li> <li>• Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu</li> <li>• Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej • Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych</li> </ul>

	<p>użytków zielonych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz</li> <li>• Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi</li> <li>• Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływania w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych</li> <li>• Ustanawianie form ochrony zabytków</li> <li>• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań</li> <li>• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt</li> <li>• Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności</li> <li>• Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód</li> <li>• Prowadzenie działań na rzecz zachowania enklaw cennych przyrodniczo siedlisk hydrogeniczných</li> </ul>
<p>14-315.16-057</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne</li> <li>• Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej</li> <li>• Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>• Zachowanie istniejących leśnych ekosystemów hydrogeniczných oraz przeciwdziałanie ich degradacji, w tym osuszania</li> <li>• Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych</li> <li>• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów</li> </ul>

	<p>dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</li> <li>• Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia</li> <li>• Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III</li> <li>• Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu</li> <li>• Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego</li> <li>• Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej • Przeciwdziałanie deficytowi wodnemu poprzez odpowiednie gospodarowanie terenem</li> <li>• Przeciwdziałanie sukcesji leśnej na lądowe, nieleśne ekosystemy hydrogeniczne</li> <li>• Przywrócenie naturalnej wilgotności, zagrożonym wysychaniem, siedliskom: bagiennym, łągowym i olsowym</li> <li>• Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych</li> <li>• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań</li> <li>• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt</li> <li>• Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności</li> <li>• Stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód</li> </ul>
<p>14-315.16-065</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej</li> <li>• Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>• Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"</li> <li>• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego</li> <li>• Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</li> <li>• Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia</li> <li>• Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III</li> <li>• Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu</li> <li>• Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego</li> <li>• Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej</li> <li>• Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi</li> <li>• Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych</li> <li>• Ustanawianie form ochrony zabytków</li> <li>• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań</li> </ul>
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt</li> <li>• Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności</li> </ul>
14-318.62-007	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zachowanie istniejących lądowych ekosystemów hydrogenicznym oraz przeciwdziałanie ich degradacji, w tym osuszania</li> <li>• Kształtowanie systemu przyrodniczego, zachowanie jego spójności przestrzennej oraz ochrona walorów krajobrazowych</li> <li>• Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych</li> <li>• Przeciwdziałanie uciążliwości zapachowej</li> <li>• Gospodarowanie terenem z uwzględnieniem możliwości wystąpienia poważnej awarii przemysłowej</li> <li>• Ograniczanie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią</li> <li>• Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji</li> <li>• Ochrona i kształtowanie krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"</li> <li>• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego</li> <li>• Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</li> <li>• Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia</li> <li>• Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne</li> <li>• Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu</li> <li>• Utrzymanie hydrogenicznych siedlisk nieleśnych</li> <li>• Przeciwdziałanie deficytowi wodnemu poprzez odpowiednie gospodarowanie terenem</li> <li>• Przeciwdziałanie sukcesji leśnej na lądowe, nieleśne ekosystemy hydrogeniczne</li> <li>• Odpowiednie gospodarowanie gruntami będącymi w zasięgu oddziaływania dominant wysokościowych i obszarowych, w celu ograniczenia ich niekorzystnego wpływu, w tym na krajobraz</li> <li>• Utrzymanie naturalnych terenów zalewowych</li> <li>• Częściowa renaturyzacja zmienionych antropogenicznie odcinków cieków wodnych, dolin zalewowych oraz zanikających siedlisk bagienno-łąkowych</li> <li>• Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych</li> <li>• Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form</li> <li>• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań</li> <li>• Utrzymanie systemów przyrodniczych o charakterze naturalnym lub półnaturalnym, pełniących istotne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe</li> <li>• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt</li> <li>• Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności</li> <li>• Stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód</li> <li>• Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych dla</li> </ul>
--	--

	<p>środowiska i wpływających negatywnie na krajobraz</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wdrażanie rozwiązań technologicznych minimalizujących negatywny wpływ na środowisko</li> </ul>
<p>14-318.62-023</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego</li> <li>• Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy</li> <li>• Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>• Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości</li> <li>• Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III</li> <li>• Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych</li> <li>• Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"</li> <li>• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego</li> <li>• Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</li> <li>• Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia</li> <li>• Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne</li> <li>• Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu</li> <li>• Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej • Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych użytków zielonych</li> <li>• Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu</li> </ul>

	<p>inwestycji na krajobraz</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi</li> <li>• Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływania w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych</li> <li>• Ustanawianie form ochrony zabytków</li> <li>• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań</li> <li>• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt</li> <li>• Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności</li> <li>• Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód</li> <li>• Prowadzenie działań na rzecz zachowania enklaw cennych przyrodniczo siedlisk hydrogenicznych</li> </ul>
<p>14-318.62-051</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego</li> <li>• Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy</li> <li>• Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>• Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości</li> <li>• Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III</li> <li>• Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego z poszanowaniem potrzeb środowiska i walorów krajobrazowych</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Przeciwdziałanie uciążliwości zapachowej</li> <li>• Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"</li> <li>• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego</li> <li>• Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</li> <li>• Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia</li> <li>• Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne</li> <li>• Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej • Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych użytków zielonych</li> <li>• Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz</li> <li>• Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi</li> <li>• Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływania w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych</li> <li>• Ustanawianie form ochrony zabytków</li> <li>• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań</li> <li>• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt</li> <li>• Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności</li> </ul>
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód</li> <li>• Ograniczanie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo</li> <li>• Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych dla środowiska i wpływających negatywnie na krajobraz</li> </ul>
<p>14-318.62-055</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego</li> <li>• Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy</li> <li>• Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>• Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości</li> <li>• Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III</li> <li>• Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego z poszanowaniem potrzeb środowiska i walorów krajobrazowych</li> <li>• Przeciwdziałanie uciążliwości zapachowej</li> <li>• Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji</li> <li>• Ochrona i kształtowanie krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"</li> <li>• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego</li> <li>• Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad</li> </ul>

	<p>zrównoważonego rozwoju</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia</li> <li>• Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne</li> <li>• Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu</li> <li>• Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej</li> <li>• Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych użytków zielonych</li> <li>• Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz</li> <li>• Odpowiednie gospodarowanie gruntami będącymi w zasięgu oddziaływania dominant wysokościowych i obszarowych, w celu ograniczenia ich niekorzystnego wpływu, w tym na krajobraz</li> <li>• Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi</li> <li>• Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływania w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych</li> <li>• Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form</li> <li>• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań</li> <li>• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt</li> <li>• Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności</li> <li>• Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód</li> </ul>
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ograniczanie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo</li> <li>• Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych dla środowiska i wpływających negatywnie na krajobraz</li> </ul>
<p>14-318.62-059</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego</li> <li>• Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy</li> <li>• Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>• Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości</li> <li>• Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III</li> <li>• Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji</li> <li>• Ochrona i kształtowanie krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"</li> <li>• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego</li> <li>• Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</li> <li>• Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia</li> <li>• Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej</li> <li>• Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych użytków zielonych</li> <li>• Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz</li> <li>• Odpowiednie gospodarowanie gruntami będącymi w zasięgu oddziaływania dominant wysokościowych i obszarowych, w celu ograniczenia ich niekorzystnego wpływu, w tym na krajobraz</li> <li>• Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi</li> <li>• Po zakończeniu eksploatacji przeprowadzenie rekultywacji składowiska</li> <li>• Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływania w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie</li> <li>• Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych</li> <li>• Prowadzenie monitoringu poeksploatacyjnego zrekultywowanych składowisk odpadów</li> <li>• Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form</li> <li>• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań</li> <li>• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt</li> <li>• Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności</li> <li>• Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód</li> </ul>
14-318.62-132	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej</li> <li>• Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>• Zachowanie istniejących leśnych ekosystemów hydrogenicznych oraz przeciwdziałanie ich degradacji, w tym osuszania</li> <li>• Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych</li> <li>• Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"</li> <li>• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego</li> <li>• Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</li> <li>• Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia</li> <li>• Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III</li> <li>• Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu</li> <li>• Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego</li> <li>• Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej</li> <li>• Przeciwdziałanie deficytowi wodnemu poprzez odpowiednie gospodarowanie terenem</li> <li>• Przeciwdziałanie sukcesji leśnej na lądowe, nieleśne ekosystemy hydrogeniczne</li> <li>• Przywrócenie naturalnej wilgotności, zagrożonym wysychaniem, siedliskom: bagiennym, łągowym i olsowym</li> <li>• Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych</li> </ul>
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ustanawianie form ochrony zabytków</li> <li>• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań</li> <li>• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt</li> <li>• Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności</li> <li>• Stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód</li> </ul>
<p>14-318.63-035</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego</li> <li>• Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy</li> <li>• Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>• Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości</li> <li>• Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III</li> <li>• Prowadzenie racjonalnej gospodarki surowcowej</li> <li>• Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego z poszanowaniem potrzeb środowiska i walorów krajobrazowych</li> <li>• Przeciwdziałanie uciążliwości zapachowej</li> <li>• Gospodarowanie terenem z uwzględnieniem możliwości wystąpienia poważnej awarii przemysłowej</li> <li>• Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji</li> <li>• Ochrona i kształtowanie krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych,</li> </ul>

	<p>a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego</li> <li>• Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</li> <li>• Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia</li> <li>• Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne</li> <li>• Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu</li> <li>• Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej</li> <li>• Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych użytków zielonych</li> <li>• Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz</li> <li>• Odpowiednie gospodarowanie gruntami będącymi w zasięgu oddziaływania dominant wysokościowych i obszarowych, w celu ograniczenia ich niekorzystnego wpływu, w tym na krajobraz</li> <li>• Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi</li> <li>• Po zakończeniu eksploatacji złoża przeprowadzenie rekultywacji terenu</li> <li>• Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływania w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie</li> <li>• Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych</li> <li>• Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form</li> <li>• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje</li> </ul>
--	--

	<p>odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt</li> <li>• Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności</li> <li>• Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód</li> <li>• Ograniczanie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo</li> <li>• Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych dla środowiska i wpływających negatywnie na krajobraz</li> <li>• Wdrażanie rozwiązań technologicznych minimalizujących negatywny wpływ na środowisko</li> </ul>
<p>14-318.63-077</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne</li> <li>• Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej</li> <li>• Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>• Przeciwdziałanie uciążliwości zapachowej</li> <li>• Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"</li> <li>• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego</li> <li>• Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</li> <li>• Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia</li> <li>• Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany</li> </ul>

	<p>przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobraz</li> <li>• Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego</li> <li>• Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej</li> <li>• Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi</li> <li>• Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych</li> <li>• Ustanawianie form ochrony zabytków</li> <li>• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań</li> <li>• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt</li> <li>• Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności</li> <li>• Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych dla środowiska i wpływających negatywnie na krajobraz</li> </ul>
<p>14-318.63-102</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne</li> <li>• Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej</li> <li>• Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>• Zachowanie istniejących leśnych ekosystemów hydrogenicznych oraz przeciwdziałanie ich degradacji, w tym osuszania</li> <li>• Przeciwdziałanie uciążliwości zapachowej</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ograniczanie zainwestowania terenów osuwiskowych</li> <li>• Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"</li> <li>• Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego</li> <li>• Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</li> <li>• Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia</li> <li>• Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III</li> <li>• Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu</li> <li>• Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego</li> <li>• Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej</li> <li>• Przeciwdziałanie deficytowi wodnemu poprzez odpowiednie gospodarowanie terenem</li> <li>• Przywrócenie naturalnej wilgotności, zagrożonym wysychaniem, siedliskom: bagiennym, łągowym i olsowym</li> <li>• Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych</li> <li>• Monitoring procesów osuwiskowych</li> <li>• Ustanawianie form ochrony zabytków</li> <li>• Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań</li> <li>• Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i</li> </ul>
--	---

	<p>migracji zwierząt</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności</li> <li>• Stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód</li> <li>• Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych dla środowiska i wpływających negatywnie na krajobraz</li> </ul>
--	--

Audyt krajobrazowy nie wyznacza w granicach gminy krajobrazów priorytetowych.

Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:

Ukształtowanie granic stref w taki sposób, aby respektowały wyznaczone w gminie krajobrazy.

## 5.2. Ocena stanu środowiska

### 5.2.1. Jakość powietrza atmosferycznego

Roczna ocena jakości powietrza za 2024 r. została wykonana w nowym układzie stref, zgodnie z zaleceniem Ministerstwa Środowiska oraz wytycznymi, opracowanymi na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie: „Wytyczne do rocznej oceny jakości powietrza w strefach” wg zasad określonych w art. 89 ustawy – *Prawo ochrony środowiska* z uwzględnieniem wymogów Dyrektywy 2008/50/WE i Dyrektywy 2004/107/WE”. Zmiany transponujące zapisy dyrektywy 2008/50/WE zostały określone w „Założeniach do ustawy o zmianie ustawy – *Prawo ochrony środowiska oraz niektórych ustaw*” przyjętych przez radę Ministrów w dniu 16 listopada 2010 r. W rozumieniu ww. założeń przyjmuje się, że od stycznia 2010 r. dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie, strefę stanowi: aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy, miasto niebędące aglomeracją o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy oraz pozostały obszar województwa.

Celem rocznej oceny powietrza jest określenie stężeń poszczególnych substancji w powietrzu atmosferycznym, wskazanie przyczyn ponadnormatywnych stężeń oraz źródeł emisji zanieczyszczeń w regionie. Ocena jakości powietrza dokonywana jest pod względem dwóch kryteriów: ochrony zdrowia oraz ochrony roślin. Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje analizę stężeń zanieczyszczeń: dwutlenku azotu NO<sub>2</sub>, dwutlenku siarki SO<sub>2</sub>, benzenu C<sub>6</sub>H<sub>6</sub>, ołowiu Pb, arsenu As, niklu Ni, kadmu Cd, benzo(a)pirenu B(a)P, pyłu PM<sub>10</sub>, ozonu O<sub>3</sub> oraz tlenku węgla CO. W przypadku oceny odnoszącej się do ochrony roślin uwzględniono dwutlenek siarki SO<sub>2</sub>, tlenki azotu NO<sub>x</sub> oraz ozon O<sub>3</sub>.

Roczną ocenę jakości powietrza w województwie mazowieckim w roku 2024 wykonano dla 4 strefy: aglomeracji warszawskiej, mieście Płock, mieście Radom i w strefie mazowieckiej. Gmina Żuromin położony jest na terenie strefy mazowieckiej.

**Tabela 4.** Strefa mazowiecka dla której wykonano ocenę jakości powietrza

Nazwa strefy	Kod strefy	Powierzchnia strefy [km <sup>2</sup> ]	Liczba ludności
Strefa mazowiecka	PL1404	34 842	3 341 733

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza za 2024 r. GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Warszawie

Podstawą klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są wartości poziomów: dopuszczalnego, docelowego i celu długoterminowego, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 poz. 845).

**Poziom dopuszczalny** – (odpowiednik w Dyrektywie 2008/50/WE: wartość dopuszczalna) oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany.

**Poziom docelowy** – (odpowiednik w Dyrektywie 2008/50/WE: wartość docelowa) oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam, gdzie to możliwe w określonym czasie.

**Poziom krytyczny** – w Dyrektywie 2008/50/WE oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, po przekroczeniu którego mogą wystąpić bezpośrednie niepożądane skutki w odniesieniu do niektórych receptorów, takich jak drzewa, inne rośliny lub ekosystemy naturalne, jednak nie w odniesieniu do człowieka. W przepisach prawa krajowego, odpowiednikiem poziomu krytycznego są: poziom dopuszczalny, poziom docelowy, poziom celu długoterminowego - określone w odniesieniu do ochrony roślin.

**Poziom celu długoterminowego** – (odpowiednik w dyrektywie: cel długoterminowy) oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków – w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

**Poziom dopuszczalny faza I** - poziom dopuszczalny określony dla fazy I jest to wartość która powinna być osiągnięta w 2015 roku.

**Poziom dopuszczalny faza II** - poziom dopuszczalny określony dla fazy II jest to orientacyjna wartość dopuszczalna, która zostanie zweryfikowana przez Komisję Europejską w świetle dalszych informacji, w tym na temat skutków dla zdrowia i środowiska oraz wykonywalności technicznej.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

- Dla substancji dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:
  - klasa A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
  - klasa C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.
- Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:

- **klasa D1** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
  - **klasa D2** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.
3. Dla PM<sub>2,5</sub> dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:
- **klasa A1** – stężenia PM<sub>2,5</sub> na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
  - **klasa C1** – stężenia PM<sub>2,5</sub> przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.
- Wyniki klasyfikacji strefy mazowieckiej dla poszczególnych zanieczyszczeń przedstawiono w tabeli poniżej.

**Tabela 5.** Klasyfikacja strefy mazowieckiej

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń													
	ochrona zdrowia													
	SO <sub>2</sub>	NO <sub>2</sub>	CO	C <sub>6</sub> H <sub>6</sub>	PM <sub>10</sub>	PM <sub>2.5</sub>	PM <sub>2.5</sub> II fazy	Pb (PM <sub>10</sub> )	As (PM <sub>10</sub> )	Cd (PM <sub>10</sub> )	Ni (PM <sub>10</sub> )	B(a)P (PM <sub>10</sub> )	O <sub>3</sub>	
Strefa mazowieckiej	A	A	A	A	A	A	A1	A	A	A	A	C	A/D2	

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza za 2022 r. GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Warszawie

Na podstawie oceny jakości powietrza oraz klasyfikacji stref województwa mazowieckiego za rok 2024 według kryterium ochrony zdrowia ludzi stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego w strefie mazowieckiej w zakresie benzo(a)pirenu i wszystkich strefach w zakresie poziomu celu długoterminowego ozonu.

Na przeważającym obszarze województwa mazowieckiego w ostatnich latach występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza (poniżej poziomów dopuszczalnych/docelowych) dla następujących substancji: dwutlenek siarki, benzen, tlenek węgla oraz oznaczanych w pyłe zawieszonym PM<sub>10</sub> metali: ołów, arsen, kadm i nikiel.

W ostatnim dziesięcioleciu na poszczególnych stacjach można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza pod względem poziomu zanieczyszczenia pyłem. Jednakże wysokie dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM<sub>10</sub> rejestrowane w sezonie grzewczym roku pozostają istotnym problemem.

W sezonie letnim rejestrowany jest wzrost stężeń **ozonu**, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz w dużej mierze warunkami meteorologicznymi.

Działania w zakresie poprawy jakości powietrza są realizowane w ramach programów ochrony powietrza (POP) wraz z planami działań krótkoterminowych dla województwa mazowieckiego.

Programy te są dokumentami, które wskazują istotne przyczyny wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza oraz określają działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza.<sup>6</sup>

W związku z powyższym, ogólną jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Żuromin należy uznać za dobrą.

Na terenie miasta i gminy Żuromin nie są prowadzone pomiary zanieczyszczenia powietrza (stężenie m.in. związków siarki, azotu). Emisja zanieczyszczeń do powietrza z obszaru miasta pochodzi przede wszystkim z procesów energetycznego spalania paliw w

<sup>6</sup> Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Mazowieckim Raport Wojewódzki za rok 2024, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Warszawie, Warszawa, kwiecień 2025 r.

kołowniach technologiczno-grzewczych. Zastosowanie urządzeń odpylających i pochłaniających gazy pozwala na ograniczenie emisji zanieczyszczeń poniżej wartości dopuszczalnych.

Istotnym źródłem emisji o charakterze liniowym jest emisja zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł mobilnych. Emisja zanieczyszczeń do powietrza wywołana przez komunikację stanowi szacunkowo ca 15% ogólnej emisji. W Żurominie, w pobliżu ruchliwych skrzyżowań oraz wzdłuż tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu pojazdów udział emisji wywołanej przez transport jest porównywalny z zanieczyszczeniami pochodzącymi z emisji przemysłowej lub energetycznej. Podstawowymi zanieczyszczeniami komunikacyjnymi emitowanymi w spalinach są: tlenek węgla, węglowodory, tlenek azotu, związki ołowiu. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych może być osiągnięte w wyniku: zaostrzenia kryteriów stosowanych podczas obowiązkowych przeglądów samochodów, modernizacji tras komunikacyjnych oraz uzupełnienia ciągów roślinności przydrożnej.

Na terenach wiejskich tło zanieczyszczeń kształtowane jest głównie przez paleniska domowe, emisje ze źródeł naturalnych (powierzchnia ziemi – procesy mineralizacji materii organicznej) oraz emisję niezorganizowaną z podłoża, zwłaszcza w okresie prac polowych podczas suszy i wietrznej pogody. Uciążliwości o charakterze lokalnym i zagrożenia jakości powietrza mogą wystąpić w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów hodowlanych, w tym drobiowych. Na pogorszenie warunków aerosanitarnych wpływać mogą również oczyszczalnie ścieków i składowisko odpadów, szczególnie w sytuacjach awaryjnych

### 5.2.2. Klimat akustyczny

Rozpoznanie stanu klimatu akustycznego środowiska i jego oceny dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Dopuszczalne wartości poziomu hałasu określa Rozporządzenia Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007 r. sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz.112). Rozporządzenie to podaje nowe zakresy dopuszczalnych poziomów hałasu dla poszczególnych rodzajów źródeł w stosunku do klas terenów wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje tj. zabudowa mieszkaniowa, tereny uzdrowiskowe, rekreacyjno – wypoczynkowe, szpitale oraz domy opieki społecznej i budynki związane ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci, uwzględniając przy tym rodzaj obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu, a także pory dnia i nocy.

Zagrożenie hałasem i wibracjami charakteryzuje się mnogością źródeł i powszechnością występowania. Najbardziej uciążliwymi emitarami hałasu i wibracji, mającymi zasadniczy wpływ na klimat akustyczny środowiska, są: trasy komunikacyjne (pojazdy samochodowe, motocykle, ciągniki, pociągi), zakłady przemysłowe oraz place budowy na skutek stosowania hałaśliwych i wibracyjnych technologii oraz maszyn i urządzeń oraz miejsca publiczne takie jak: centra handlowe, deptaki, skwery oraz inne miejsca zbiorowego nagromadzenia ludności.

Największe znaczenie ma hałas komunikacyjny. Stanowią go przede wszystkim źródła liniowe związane z komunikacją drogową i kolejową.

Hałas o podłożu komunikacyjnym występuje w bezpośrednim sąsiedztwie dróg. Jego uciążliwość jest uzależniona od natężenia ruchu, w związku z czym podwyższone natężenie hałasu jest notowane w centrach miejscowości.

W roku 2017 WIOŚ w Warszawie przeprowadził pomiary hałasu komunikacyjnego. Ze względu na charakter zjawiska hałasu, pomiary w sieci krajowej i sieciach regionalnych międzywojewódzkich nie są realizowane. Sieci wojewódzkie obejmują

badania wykonywane w zależności od potrzeb w miejscach o szczególnym zagrożeniu i obejmują pomiary hałasu emitowanego z dróg krajowych i wojewódzkich. Sieci lokalne obejmują pomiarami źródła przemysłowe i komunikacyjne. Zbiór danych z wykonanych pomiarów we wszystkich sieciach może być uwzględniony w opracowaniu map akustycznych miast oraz określaniu obszarów o ponadnormatywnym poziomie hałasu.

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska został ustawowo zobowiązany do dokonywania oceny stanu akustycznego środowiska na terenach nie objętych obowiązkiem opracowywania map akustycznych. Wobec powyższego w ramach monitoringu w 2017 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie wykonał pomiary poziomu hałasu w 3 punktach pomiarowych.

W celu określenia wskaźników długookresowych hałasu drogowego:

- w Różanie,
- w Żyrardowie
- na drodze krajowej nr 48

Przekroczenia stwierdzono:

- dla pory nocy w Żyrardowie przy ul. A. Mickiewicza 31/41 oraz ul. Władysława Reymonta 13 w zakresie od 2,7 dB do 5,4 dB,
- dla pory dnia i nocy w rejonie drogi krajowej nr 48 w m. Grabowo 23 /ul. Radomska 23 - Potworowie, m. Klwów 36, ul. Opoczyńska 27 w miejscowości Potworów oraz ul. Radomska 1 w miejscowości Odrzywół w zakresie od 1,0 dB do 6,6 dB,
- dla pory dnia i nocy w miejscowości Różan przy ul. Ostrowskiej 26.
- dla pory nocy w miejscowości Ciechanów (hałas kolejowy) przy ul. Krzywej 5A, ul. Malinowej 4, ul. Sienkiewicza, ul. Skłodowskiej w zakresie od 0,1 dB do 9,5 , a dla pory dnia stwierdzono przekroczenia tylko przy ul. Skłodowskiej o 1,9 dB

Na podstawie pomiarów przeprowadzonych w 2017 r. na terenie województwa mazowieckiego wykazano, że hałas komunikacyjny w dalszym ciągu jest jednym z największych zagrożeń i uciążliwości. Na podstawie pomiarów wykonanych w 2017 r. oraz w latach poprzednich można stwierdzić, że poziom zagrożenia hałasem komunikacyjnym jest w dalszym ciągu znaczący dla mieszkańców (duża liczba osób narażonych).

Klimat akustyczny środowiska miasta Żuromin w zdecydowanej większości kształtowany jest przez hałas komunikacyjny drogowy, który ze względu na powszechność charakteryzuje się dużym zasięgiem oddziaływania. Do czynników mających wpływ na poziom emisji hałasu drogowego należą: natężenie ruchu, struktura strumienia pojazdów, a zwłaszcza udziału w nim transportu ciężkiego, stan techniczny pojazdów, rodzaj i stan techniczny nawierzchni, charakter zabudowy (zagospodarowanie) terenów otaczających.

Przyczyną hałasu drogowego jest przede wszystkim interakcja pomiędzy oponą, a nawierzchnią, a także dźwięki samego pojazdu (m. in. silnika, systemu napędowego, systemu wydechowego). Kontakt opony z nawierzchnią jako główne źródło hałasu występuje u większości samochodów przy prędkości powyżej 55 km/h, a w przypadku samochodów ciężarowych przy prędkości powyżej 70 km/h.

Największe natężenie ruchu pojazdów na obszarze miasta odnotowywany jest na drogach powiatowych. Obecnie zespół autorski nie posiada wyników pomiaru natężenia ruchu, ale zakłada się że w ciągu doby drogami powiatowymi porusza się ponad 1100 pojazdów/dobę (na podstawie badań w gminach sąsiednich). Na drogach lokalnych, na



Poszczególne elektrownie wiatrowe zlokalizowane są w bezpiecznej odległości od zabudowy mieszkaniowej, co powoduje, że dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku będą dotrzymane zarówno w porze dziennej jak i nocnej, dla pracy turbin z maksymalną mocą akustyczną. Pomimo znacznego obszaru oddziaływania akustycznego inwestycji, poziom hałasu występującego w środowisku będzie relatywnie niski porównywalny do hałasu generowanego przez funkcjonujące w rejonie drogi lokalnej.

### **5.2.3. Oddziaływanie sieci elektroenergetycznych oraz innych pól elektromagnetycznych**

Pola elektromagnetyczne stanowią nieodłączny element środowiska człowieka. Na Ziemi od zawsze występuje naturalne pole magnetyczne i elektryczne stanowiąc swoistą barierę przed szkodliwym promieniowaniem kosmicznym. Gwałtowny rozwój myśli technicznej spowodował pojawienie się w przestrzeni życiowej człowieka źródeł wytwarzających sztuczne promieniowanie elektromagnetyczne. Jak pokazują statystyki liczba tych źródeł nieustannie wzrasta.

W województwie mazowieckim do źródeł sztucznego promieniowania elektromagnetycznego o największym znaczeniu należą:

- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- nadajniki radiowo-telewizyjne,
- przesyłowe linie energetyczne wysokiego napięcia – powyżej 110 kV i związane z nimi stacje elektroenergetyczne.

Najbardziej dynamicznym przeobrażeniem podlega infrastruktura teleinformatyczna w związku z ciągłym rozwojem technologicznym całej branży.

W związku z powyższym, dla tego typu inwestycji i urządzeń, które to mogłyby być źródłem emisji fal elektromagnetycznych o natężeniu szkodliwym dla człowieka należy postępować zgodnie z zaleceniami właścicieli ww. urządzeń i instalacji tj. zachowywać normatywne odległości w stosunku do lokowania wszelkiego typu infrastruktury na terenie której przebywać będą ludzie.

### **5.2.4. Zagrożenie poważnymi awariami**

Zagadnienia poważnych awarii uregulowane są przede wszystkim w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Pod pojęciem poważnej awarii rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Jako poważną awarię przemysłową rozumie się poważną awarię w zakładzie.

Na terenie gminy Żuromin brak jest zakładów o dużym ryzyku awarii przemysłowej, natomiast w miejscowości Brudnice przy ul. Mostowej 32 znajduje się zakład o zwiększonym ryzyku awarii przemysłowej – Ferma Drobiu EKO 2010 uznany za taki ze względu na zwiększoną ilość substancji niebezpiecznej – gazu propan.

### **5.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu**

Zgodnie z nowelizacją Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Plan ogólny, ma zastąpić dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które zgodnie ww. ustawą zachowuje moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do dnia 30.06.2026 r.

W przeciwieństwie do Studium, plan ogólny będzie stanowił akt prawa miejscowego, wobec czego jego ustalenia należy uwzględnić przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Projekt planu ogólnego został opracowany z uwzględnieniem kierunków rozwoju przestrzennego wskazanych w Studium oraz wyznaczonych funkcji w obowiązujących dokumentach planistycznych. Plan w zaproponowanej formie zapewni spójny rozwój przestrzenny gminy przy jednoczesnym uwzględnieniu zasad ochrony środowiska.

Biorąc powyższe pod uwagę, skutkiem braku uchwalenia planu ogólnego będzie brak możliwości opracowywania nowych miejscowych planów oraz wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Inwestycje będą realizowane jedynie w oparciu o ustalenia obowiązujących miejscowych planów.

W przypadku odstąpienia od sporządzenia i uchwalenia projektu planu, na terenach pokrytych mpzp, zasady kształtowania polityki przestrzennej oraz sposobu postępowania w sprawach przeznaczenia terenu określone będą na podstawie obowiązujących miejscowych planów i wydanych decyzji o warunkach zabudowy. Na pozostałych terenach, na których nie obowiązują plany miejscowe, nie będzie możliwości uchwalania nowych miejscowych planów oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Rozwój inwestycyjny na tych terenach zostanie ograniczony bądź uniemożliwiony w zakresie prowadzenia procesów inwestycyjnych, służących nie tylko samemu rozwojowi, ale wykorzystaniu potencjału gminy i realizacji celów zawartych w Strategii Rozwoju.

## **6. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem**

Na terenie objętym projektem planu ogólnego wyznaczono strefy zgodnie z polityką przestrzenną obowiązującą aktualnie na terenie gminy i miasta i stanowi na większości terenu kontynuację formy użytkowania tego terenu.

Przy zachowaniu wszystkich ustaleń zawartych w projektowanym dokumencie oraz uwarunkowań wynikających z obowiązującego prawa nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań, rozumianych jako przekroczenia określonych prawem standardów jakości środowiska, istotnego zagrożenia dla liczebności i bioróżnorodności gatunków, generalnie istotnych barier dla migracji gatunków kluczowych i chronionych, zagrożenia dla obszarów przyrodniczo cennych, w tym dla celu i przedmiotu ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralności tego obszaru.

Nie zachodzą również przesłanki wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary chronione w tym obszary Natura 2000.

Szczegółowy opis i wpływ projektowanego dokumentu na poszczególne elementy środowiska został zaprezentowany w rozdziale 9. prognozy.

## **7. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące**

## **obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody**

Na terenie gminy występują obszary o istotnych walorach przyrodniczych, które należy pozostawić jako tereny wolne od zainwestowania.

Istniejące na terenie gminy problemy ochrony środowiska wśród których można wymienić:

- zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną – na terenie wyznaczone zostały następujące formy ochrony przyrody - Obszar Chronionego Krajobrazu, obszary NATURA 2000. W obrębie tych obszarów zasadniczo wyklucza się możliwość zainwestowania prowadzącego do niekorzystnych zmian środowiska przyrodniczego. Wprowadzanie nowych form zainwestowania musi odbywać się pod rygorem respektowania istniejących na tym obszarze zakazów,
- zabezpieczenie walorów i zasobów środowiska poprzez utrzymanie w stanie dotychczasowego zagospodarowania lasów, parków, terenów podmokłych, cmentarzy, i innych zbiorników wodnych, które są miejscem rozrodu płazów,
- utrzymanie ciągłości systemu korytarzy ekologicznych,
- utrzymanie dobrej jakości powietrza
- położenie gminy na obszarze występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych,
- w obszarze gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią generowanego przez wody rzeki Wkra.
- w obszarze gminy występują tereny zagrożone wstępowaniem ruchów mas ziemi.

Projekt POG z uwagi na jego określony zakres ustaleń, może odnosić się tylko do wąskiego zakresu problemów, ponieważ nie zawiera szczegółowych ustaleń z zakresu ochrony środowiska i przyrody. Ustalenia planu ogólnego mogą jedynie wpływać na istniejące problemy środowiska poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz ustalone profile, a także gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki urbanistyczne). Na etapie sporządzania miejscowych planów zostaną uszczegółowione zapisy dotyczące m.in. ochrony środowiska, tak aby wyeliminować bądź złagodzić ich potencjalne negatywne oddziaływanie.

## **8. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu**

Plan ogólny jako akt prawa miejscowego jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan ogólny nie wskazuje konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych, lecz określa strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki urbanistyczne), co ma na celu zapewnienie harmonijnego zagospodarowania przestrzeni, przy jednoczesnej ochronie najbardziej wartościowych obszarów.

Ochrona środowiska i idea zrównoważonego rozwoju powinny być uwzględniane w dokumentach planistycznych szczebla gminnego. Obliguje do tego zarówno ustawodawstwo krajowe, jak i wspólnotowe. Według art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej *Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia*

ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Do ochrony środowiska obligują Polskę również ratyfikowane umowy. Do najważniejszych umów międzynarodowych oraz dyrektyw Unii Europejskiej należą:

- W zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności:
  - ✓ Konwencja o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro z 1992 r.,
  - ✓ Konwencję Berneńską o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r.,
  - ✓ Dyrektywa Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa,
  - ✓ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992r. w sprawie ochrony naturalnych siedlisk oraz dzikiej fauny i flory.
- W zakresie ochrony powietrza i klimatu:
  - ✓ Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro z 1992r.,
  - ✓ Dyrektywa Rady 96/62/WE z dnia 27 września 1997 roku w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza,
  - ✓ Dyrektywa 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promocji wykorzystania energii z OZE.
- W zakresie ochrony wód
  - ✓ Dyrektywa Rady 76/464/WEG z dnia 4 maja 1976 r. w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje niebezpieczne odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty,
  - ✓ Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r.,
  - ✓ Dyrektywa 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych.
- W zakresie ochrony powierzchni ziemi
  - ✓ Strategia tematyczna w sprawie ochrony gleb
- W zakresie ochrony krajobrazu kulturowego i zasobów kulturowych
  - ✓ Europejska Konwencja Krajobrazowa z 2000 r. ratyfikowana przez Polskę w 2006r.
- W zakresie ochrony ludzi, ich mienia i warunków bytowania
  - ✓ Dyrektywa Rady 2000/14/WE z 8 maja 2000 roku w sprawie emisji hałasu,
  - ✓ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli.
- Oдноśnie procedury oceny oddziaływania na środowisko
  - ✓ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko,
  - ✓ Dyrektywa Rady nr 85/337/EWG z 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne.

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu europejskim mają odzwierciedlenie w ustawodawstwie polskim. Za jeden z najważniejszych należy uznać ustawę z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, na podstawie której sporządzona została niniejsza prognoza. Do innych ustaw należą:

- ✓ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz.U. 2025 r. poz. 647 ze zm.),
- ✓ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz.U. 2026, poz. 13 ze zm.),

- ✓ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t. j. Dz.U. 2025 r. poz. 960 ze zm.),
- ✓ Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 1834 ze zm.),
- ✓ Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tj. Dz.U. 2024 r. poz. 82. ze zm.).

Ponadto cele ochrony środowiska określane są w strategicznych dokumentach programowych i ustawowych, zarówno w tych o znaczeniu krajowym, jak i regionalnym i lokalnym. Podstawowym dokumentem określającym zasady zrównoważonego rozwoju oraz traktującymi o szeroko pojętej ochronie środowiska jest *Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030*, gdzie nacisk położony jest na ideę zrównoważonego rozwoju (ustrojowa zasada zrównoważonego rozwoju), którą definiuje się jako integrację działań politycznych, społecznych i gospodarczych w układach przestrzennych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

Podsumowując wiodącymi zasadami zagospodarowania przestrzennego winny być: zrównoważony rozwój oraz ład przestrzenny.

## 9. Przewidywane oddziaływanie ustaleń projektu planu na środowisko

Plan ogólny jest dokumentem, w którym wyznacza się strefy planistyczne, wskazuje profil funkcjonalny danej strefy oraz gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki). Przeznaczenie terenów pod planowane strefy planistyczne będzie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska, w tym może powodować uciążliwości rozumiane jako wszelkie zjawiska wpływające ujemnie (negatywnie) na stan otaczającego środowiska, które utrudniają lub pogarszają komfort życia ludzi. Ten dyskomfort, niedogodności czy dysfunkcje środowiska są najczęściej wynikiem przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów, charakteryzujących stan środowiska.

Wyznaczane w planie ogólnym gminy strefy planistyczne głównie stanowią kontynuację rozwoju przestrzennego zawartego zarówno w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w ustaleniach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W gminie aktualnie uchwalonych jest 19 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pokrywających praktycznie 100 % powierzchni gminy i miasta. Należy tu nadmienić, iż od momentu obowiązywania ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, nałożono obowiązek przeprowadzania procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (sooś) dla sporządzanych miejscowych planów. W związku z czym, większość obowiązujących mpzp wraz z opracowaną na ich potrzeby prognozą ooś, przeszło wymaganą przepisami prawa, ścieżkę urbanistyczną i uzyskało niezbędne pozytywne opinie i uzgodnienia.

Należy również wskazać, że plan ogólny nie określa, jaki rodzaj inwestycji może być realizowany w danej strefie i czy inwestycje te mogą znacząco oddziaływać na środowisko, w tym zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z katalogiem przedsięwzięć zawartych, w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

**Tabela 6.** Przewidywane oddziaływania realizacji założeń projektu planu

Oddziaływania na środowisko	Podział oddziaływań ze względu na:								Ocena oddziaływania			
	Rodzaj				Czas			Mechanizm		Pozytywne	Neutralne	Negatywne
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Średnioterminowe	Długoterminowe	Chwilowe	Stale			
Powierzchnia ziemi w tym gleby	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	-	-	-	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	SN SO	SW SJ SZ SU SP SR SI SC SG SK	-
Budowa geologiczna i zasoby naturalne	SP SI SO	-	-	-	-	-	SP SI SO	-	SP SI SO	-	SP SI SO	-
Wody	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	-	-	-	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	SN SO	SW SJ SZ SU SG SR SP SI SN SC SO SK	-
Powietrze i klimat	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	-	-	-	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	SN SO	SW SJ SZ SU SP SI SN SC SO SG SR	SK
Szata roślinna, świat zwierzęcy i różnorodność biologiczna	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	-	-	-	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	SW SJ SZ SN SC SO	SU SP SI SK SR SG	-
Krajobraz	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	-	-	-	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	SW SJ SZ SN SC SO	SU SP SI SK SG SR	-

Oddziaływania na środowisko	Podział oddziaływań ze względu na:								Ocena oddziaływania			
	Rodzaj				Czas			Mechanizm		Pozytywne	Neutralne	Negatywne
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Średnioterminowe	Długoterminowe	Chwilowe	Stale			
Zabytki i dobra materialne	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	-	-	-	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	SW SJ SZ SU SP SI SN SC SO SK SG SR	-
Życie i zdrowie ludzi	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	-	-	-	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	SW SJ SZ SU SP SI SN SC SO SK SG SR	-	-
Obszary chronione w tym Natura 2000	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	-	-	-	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	SN SC SO	SW SJ SZ SU SP SI SK S SG	-
Korytarze ekologiczne	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	-	-	-	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	-	SW SJ SZ SU SP SR SI SN SC SG SO SK	SN SC SO	SW SJ SZ SU SG SR SP SI SK	-

**SW** - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;

**SJ** - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną;

**SZ** - strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową;

**SU** - strefa usługowa;

**SR** - strefa produkcji rolniczej;

**SP** - strefa gospodarcza;

**SI** - strefa infrastrukturalna;

**SN** - strefa zieleni i rekreacji;

**SC** - strefa cmentarzy;

**SG** – strefa górnictwa;

**SO** - strefa otwarta;

Oddziaływania na środowisko	Podział oddziaływań ze względu na:								Ocena oddziaływania			
	Rodzaj				Czas			Mechanizm		Pozytywne	Neutralne	Negatywne
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Średnioterminowe	Długoterminowe	Chwilowe	Stałe			

**SK** - strefa komunikacyjna.

### 9.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi, w tym gleby

Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne związane z zabudową mieszkaniową czy zagrodową (SW, SJ, SZ), usługową (SU), gospodarczą (SP), produkcji rolniczej (SR), na większości terenów zachowują istniejący stan zagospodarowania, w związku z tym oddziaływanie nie ulegnie zmianie. Będzie miało charakter bezpośredni, długoterminowy, stały i neutralny.

W obrębie stref planistycznych, na których zostanie wprowadzona nowa inwestycja, w wyniku jej realizacji i zmiany użytkowania terenu powierzchnia ziemi ulegnie przekształceniu dla potrzeb planowanych inwestycji. W wyniku powstania nowego zainwestowania, może nastąpić lokalne uszczelnienie podłoża, dodatkowo postawione warunki minimalnej procentowej powierzchni biologicznie czynnej redukują wielkości powierzchni nieprzepuszczalnych.

W projekcie planu ogólnego wyznaczone zostały gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki), gdzie najbardziej istotnym jest ustalenie dotyczące powierzchni biologicznie czynnej, które pozwala na ograniczenie negatywnego oddziaływania planowanych inwestycji na powierzchnię ziemi.

Powyższe standardy urbanistyczne pozwalają na zachowanie na terenie gminy powierzchni biologicznie czynnych zapewniających infiltrację wód powierzchniowych i kształtowanie zieleni, towarzyszącej zabudowie. Dodatkowo, aby ograniczyć negatywne skutki prac ziemnych powinno się powierzchniową warstwę gleby, zdjętą podczas prac budowlanych, powtórnie wykorzystać do np. niwelacji terenów drogowych, zagospodarowania całości terenu po zakończeniu budowy.

Najmniejsze przekształcenia powierzchni ziemi przewiduje się na wyznaczonych terenach objętych strefami: SO - otwarta, SN - zieleni i rekreacji, które stanowią na większości terenu kontynuację dotychczasowego sposobu wykorzystania omawianego terenu. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, pozytywny.

Strefa komunikacyjna (SK) obejmuje głównie tereny istniejących dróg, które zapewniają obsługę komunikacyjną na terenie gminy, dlatego też ich oddziaływanie nie zmieni się względem obecnego.

Nowo powstałe drogi przeznaczone są do obsługi terenów inwestycyjnych. Ich oddziaływanie będzie polegało na trwałym usunięciu wierzchniej warstwy litosfery i zastąpieniu jej przez powierzchnię sztuczną. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

## 9.2. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Na obszarze gminy Żuromin występują udokumentowane złoża kopalin - piasek, piasek ze żwirem. Spośród w/w kopalin część z nich jest aktualnie eksploatowana (wyznaczone zostały tereny i obszary górnicze). Zgodnie z Ustawą Prawo Ochrony Środowiska:

- złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących,
- eksploatację złoża kopaliny prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny,
- podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest obowiązany przedsięwziąć środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze.

W projekcie planu ogólnego w obrębie udokumentowanych złóż kopalin wytypowano strefę górniczą, gdzie obok terenów górnictwa i wydobycia dopuszczono funkcjonowanie terenu zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, lasu lub wód, co przyczyni się odtworzenia funkcji przyrodniczych obszaru przy jednoczesnym zabezpieczeniu złóż kopalin (możliwość eksploatacji, przywracanie wartości użytkowej obszarom poeksploatacyjnym górnictwa odkrywkowego, rekultywacja).

## 9.3. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Wyznaczone w POG strefy planistyczne związane z zabudową określoną jako SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, stanowią na przeważającej części gminy tereny już zagospodarowane. Wiąże się to z ograniczeniem naturalnej infiltracji podłoża na skutek występowania powierzchni utwardzonych. Oddziaływanie jest bezpośrednie, długoterminowe, stałe i neutralne.

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego na terenach niezabudowanych może spowodować: zwiększenie powierzchni nieprzepuszczalnych, co będzie powodowało odwadnianie terenu i okresowe przesuszanie, zwiększy zapotrzebowanie na wodę, wzrost ryzyka przedostawania się substancji ropopochodnych oraz innych substancji chemicznych do wód, wzrost liczby zrzucanych ścieków. Będą to oddziaływania bezpośrednie, długoterminowe, stałe i chwilowe, negatywne.

Zachowany zostanie udział terenów biologicznie czynnych poprzez określenie gminnych standardów urbanistycznych i wyznaczenie powierzchni biologicznie czynnej oraz utrzymana zdolność infiltracji podłoża. Wody opadowe będą przenikać do gruntu zasilając warstwy wodonośne i chroniąc grunt przed nadmiernym przesuszeniem.

Zgodnie z założeniami projektowymi plan ogólny nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia w wodę, sposobu odprowadzania ścieków oraz wód opadowych i roztopowych. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy infrastruktury technicznej będą precyzowane na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy. Jednocześnie, poprzez odpowiednie zaplanowanie tkanki przestrzennej gminy oraz uwzględnienie uwarunkowań hydrograficznych, projekt POG zapewnia ochronę zasobów wodnych.

W związku z położeniem obszaru gminy w granicach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych GZWP należy dostosowywać zagospodarowanie terenu na etapie miejscowych planów do przepisów Prawa wodnego.

Projekt POG zapewnia ochronę głównych, najbardziej cennych, a także będących wizytówką gminy zbiorników i cieków wodnych, takich jak rzeki. Dominująca część wód powierzchniowych położona jest w obrębie stref planistycznych wyłączonych z zabudowy – zieleni i rekreacji (SN) oraz otwartej (SO).

Ponadto w otoczeniu rzek i innych cieków w planie ogólnym wyznaczono strefy planistyczne SN lub SO, aby utrzymać bariery ochronne w postaci pasów zieleni. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, pozytywny.

Na obszarze gminy nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Przewidywane ograniczenie infiltracji wód opadowych na fragmentach uszczelnionych stref komunikacyjnych (SK) nie będzie znaczące dla użytkowania lokalnych zasobów wód podziemnych. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

#### **9.4. Odpady**

W granicach wyznaczonych stref planistycznych związanych z zabudową przewiduje się wzrost ilości odpadów charakterystycznych dla danego sektora gospodarczego.

Plan ogólny nie zawiera ustaleń w zakresie gospodarki odpadami, w związku z czym, próba oceny oddziaływania ustaleń planu ogólnego w tym zakresie była utrudniona.

#### **9.5. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne i klimat**

W obrębie wyznaczonych w planie ogólnym stref planistycznych związane z zabudową mieszkaniową czy zagrodową (SW, SJ, SZ, SR), usługową (SU), gospodarczą (SP), dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. W czasie wykonywania prac budowlanych może wystąpić okresowe pylenie oraz emisja zanieczyszczeń gazowych pochodzących z maszyn i urządzeń budowlanych. Uciążliwości te mogą występować krótkookresowo w skali lokalnej i będą ograniczone do terenów prowadzonych prac budowlanych.

Zgodnie z założeniami projektowymi plan ogólny nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia w ciepło, gaz czy energię elektryczną. Zasady te będą precyzowane na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy. Jednakże, w analizowanym projekcie POG zawarto rozwiązania umożliwiające rozwoju sieci infrastruktury technicznej w obrębie poszczególnych stref planistycznych, poprzez wyznaczenie w profilu podstawowym każdej ze stref terenu infrastruktury technicznej.

Dodatkowo ustalenia projektu planu poprzez wyznaczenie stref otwartych (SO) oraz zieleni i rekreacji (SN), a także zachowanie dużych powierzchni biologicznie czynnych, będą wpływały na łagodzenie wyznaczonych stref związanych z zabudową na zmiany klimatu i poprawę jakości powietrza.

Za korzystne z punktu ochrony powietrza atmosferycznego ocenia się dopuszczenie w profilach funkcjonalnych dodatkowych niektórych stref planistycznych SO, terenów związanych z odnawialnymi źródłami energii (teren elektrowni słonecznej, tereny elektrowni wiatrowej). Odnawialne źródła energii wpłyną na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł konwencjonalnych.

Oddziaływaniem negatywnym, pośrednim, długoterminowym i chwilowym terenów strefy usługowej (SU), będzie okresowy wzmożony ruch samochodowy w miejscu świadczenia usług.

Przeznaczenie dużych powierzchni na tereny otwarte (SO) lub zieleni (SN), stanowi na większości terenu kontynuację dotychczasowego użytkowania tych obszarów. Utrzymanie dotychczasowego sposobu przeznaczenia terenu będzie sprzyjało zachowaniu korzystnego topoklimatu. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, pozytywny.

Większość wyznaczonych w projekcie planu stref komunikacyjnych (SK) jest stanem istniejącymi, dlatego też ich oddziaływanie nie zmieni się względem obecnego. Budowa dróg utwardzonych może nieznacznie przyczynić się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego, a to z kolei spowoduje wzmożoną emisję hałasu oraz zanieczyszczeń do atmosfery. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, chwilowy, negatywny.

## 9.6. Klimat akustyczny

Plan ogólny jako nowa forma aktu miejscowego, nie zawiera ustaleń zachowania dopuszczalnego poziomu hałasu, jednak zagospodarowanie terenu związane z wyznaczonymi strefami zabudowy wielofunkcyjnej oznaczonymi symbolem SW, SJ, SZ, SR, w trakcie jej normalnej eksploatacji nie może przekraczać dopuszczalnych poziomów hałasu określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007r. sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz.112).

Potencjalnymi emitorami hałasu na terenie gminy mogą być strefy planistyczne - SK (hałas samochodowy), strefy SP (hałas przemysłowy). Jednak dopiero na etapie sporządzania miejscowych planów lub wydawania decyzji administracyjnych, przy znanych parametrach i funkcjach poszczególnych inwestycji, będzie możliwe dokładne określenie potencjalnego oddziaływania danego przedsięwzięcia na środowisko

Na tym etapie można ogólnie stwierdzić, iż oddziaływanie negatywne, krótkoterminowe może wystąpić na etapie prac budowlanych i związane będzie z uciążliwościami emitowanymi przez pracujące maszyny, tj. głównie z hałasem i obniżeniem jakości krajobrazu. Ponadto należy zwrócić uwagę, że oddziaływanie akustyczne na środowisko występujące okresowo w trakcie prac budowlanych nie podlega regulacjom prawnym z zakresu ochrony przed hałasem.

Przeznaczenie dużych powierzchni na strefy funkcjonalne otwarte SO i zieleni SN, w sposób naturalny ograniczy hałas powstający podczas eksploatacji stref np. usługowych. Wyznaczenie powyższych stref będzie działaniem stałym i pozytywnym.

Wprowadzenie strefy SK może nieznacznie przyczynić się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego, a to z kolei spowoduje wzmożoną emisję hałasu. Jednakże biorąc pod uwagę, iż większość wyznaczonych dróg to drogi istniejące, zmiany będą nieznaczne. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, chwilowy, negatywny.

## 9.7. Oddziaływanie na szatę roślinną, świat zwierzęcy i różnorodność biologiczną

Gmina Żuromin charakteryzuje się mnogością siedlisk i terenów cennych przyrodniczo. Duże powierzchnie zajmują zarówno ekosytemy leśne oraz ekosytemy wodne.

Plan ogólny zachowuje istniejące uwarunkowania przyrodnicze, kontynuując w znacznej mierze politykę przestrzenną określoną w Studium. Zachowując równowagę przyrodniczą, zapewniając trwałość podstawowych procesów przyrodniczych, a także utrzymując ciągłość dolin rzek wyznaczone zostały na tych terenach strefy planistyczne wyłączone z zabudowy - strefa otwarta SO i strefa zieleni SN. W ustaleniach POG wprowadzono również takie gminne standardy urbanistyczne, aby w części stref zachować duży udział powierzchni biologicznej czynnej.

Prognozuje się, iż ochrona poprzez wyznaczenie powyższych stref planistycznych na rozległych terenach zieleni (las, tereny otwarte), oraz na terenach wód powierzchniowych, które stanowią miejsca występowania i rozrodu licznych gatunków, w szczególności awifauny, wpłynie pozytywnie na zachowanie bioróżnorodności.

Znacząca część terenu gminy nie jest zagospodarowana i antropogenicznie przekształcona. Ustalenia projektu planu ogólnego pokrywają się z istniejącym stanem zagospodarowania i zabudowy, zachowując charakter większości istniejących terenów zabudowy. W projekcie POG zostały również wskazane tereny pod lokalizację nowej zabudowy, głównie w obszarze stref oznaczonych symbolami SW, SJ, SZ, SU, , SP, SR.

Oddziaływanie na etapie realizacji nowej inwestycji będzie sprowadzało się do miejscowego usunięcia wierzchniej warstwy ziemi z istniejącą roślinnością. Dodatkowo w projekcie POG wyznacza się wskaźniki gwarantujące zagospodarowanie terenu zielenią towarzyszącą zabudowie, poprzez określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznej czynnej, jak również wskazanie w profilach funkcjonalnych stref jako podstawowe - tereny zieleni urządzonej, natomiast jako dodatkowe - tereny zieleni naturalnej. Będzie miało to korzystny wpływ na zachowanie elementów przyrodniczych tych terenów.

Ponadto, na etapie realizacji zapisów projektu POG możliwa jest migracja niektórych gatunków zwierząt z terenów objętych pracami budowlanymi. Takiej reakcji można oczekiwać ze względu na uciążliwość związane z funkcjonowaniem sprzętu budowanego (hałas, drgania spaliny, nasilona obecność ludzi). Można przewidywać, że migracja ta będzie czasowa i nastąpi na tereny sąsiednie. Jednakże, ze względu na to, iż dla obserwowanej fauny, w szczególności ptaków, przebywających w pobliżu zabudowań, poziom antropopresji stanowi czynnik tła, przewiduje się, iż z pewnością znaczna część z obecnych tu ptaków będzie wykorzystywała opisywany teren jak dotychczas, także w trakcie realizacji założeń projektu planu.

Oddziaływanie związane ze strefą komunikacyjną będzie miało niewielki wpływ na szatę roślinną, świat zwierzęcy i różnorodność biologiczną. W większości wyznaczone tereny użytkowane są w ww. sposób. W wyniku prac budowlanych zostanie zniszczona częściowo szata roślinna, która następnie może zostać odbudowana po zakończeniu procesu budowlanego. Biorąc powyższe pod uwagę, oddziaływanie to będzie miało niewielki zasięg i siłę. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

## 9.8. Oddziaływanie na krajobraz

Obszar gminy został objęty audytem krajobrazowym województwa mazowieckiego sporządzonym przez Samorząd Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 48/24 z dnia 26 marca 2024 r.

Na terenie gminy nie zidentyfikowano obszary krajobrazu priorytetowego.

Dla wyznaczonych typów krajobrazów dokonano identyfikacji zagrożeń dla możliwości zachowania wartości oraz określono szczegółowe rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i zagospodarowania przestrzeni, tak aby zachowane zostały walory krajobrazowe.

Generalnie strefy planistyczne w POG wyznaczono w oparciu o istniejące tereny zabudowane, kierunki wyznaczone w Studium oraz obowiązujące dokumenty planistyczne. Wzięto również pod uwagę analizę uwarunkowań przyrodniczych gminy, w tym m.in. występowanie powierzchniowych form ochrony przyrody, przebieg korytarzy ekologicznych czy zasięg ekosystemów leśnych oraz doliny rzek.

Na terenach zainwestowanych nie zmieni się charakter oddziaływań. Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne zapobiegają niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy, a ustalenie gminnych standardów urbanistycznych sprzyja zachowaniu harmonii w krajobrazie. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, długotrwałe, stałe i pozytywne.

Ponadto podczas realizacji założeń projektu planu początkowo może wprawdzie ucierpieć estetyka przedmiotowego terenu (oddziaływania niekorzystne krótkoterminowe, chwilowe), co będzie związane z procesami budowlanymi. Na etapie funkcjonowania zabudowy, projektowane budynki swym charakterem i kubaturą nie powinny jednak odbiegać od zabudowy sąsiednich terenów.

Pozytywne oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie i stałe będzie związane z utrzymaniem terenów zieleni (strefa SN), oraz terenów otwartych (strefa SO), na których ograniczono zmiany w zasięgu obszarów o wyższych walorach przyrodniczych. Powyższe ustalenia korzystnie wpłyną na krajobraz obszaru opracowania.

W projekcie planu uwzględniono obszary obejmujące tereny komunikacyjne, ujęte w strefie SK, gdzie na większości terenu jest to stan już istniejący a plan jedynie sankcjonuje jego istnienie. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

## 9.9. Oddziaływania na zabytki i dobra materialne

Na terenie gminy znajdują się zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego, obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków (obiekty niewpisane do rejestru zabytków) oraz różnego rodzaju obiektów wpisanych do rejestru zabytków ruchomych.

Część obszarów i obiektów zabytkowych ujęta została w obowiązujących miejscowych planach, w których uwzględniona została ochrona dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej.

Projekt planu ogólnego, ze względu na swoją specyfikę, nie zawiera ustaleń w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Jednak przyjęty w planie ogólnym podział na strefy planistyczne oparty został o podstawowe parametry oraz wskaźniki urbanistyczne ustalone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto ww. obiekty są chronione zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r., które zapewniają ograniczenie oddziaływania oraz ich ochronę.

## 9.10. Oddziaływania na życie i zdrowie ludzi

Ze względu na ogólny charakter projektu planu ogólnego, w którym wyznaczono strefy planistyczne oraz ustalono gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki) oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi nie może podlegać dokładnej analizie.

Gmina Żuromin jest terenem w małym stopniu zurbanizowanym w przeciwieństwie do obszaru miejskiego. Planowane strefy związane z zabudową mieszkaniową czy zagrodową (SW, SJ, SZ, SR), usługową (SU), gospodarczą (SP), na terenach zainwestowanych nie wprowadzą do środowiska uciążliwości innych niż obecnie występujące. Oddziaływanie negatywne, krótkoterminowe może wystąpić na etapie prac budowlanych i związane będzie z uciążliwościami emitowanymi przez pracujące maszyny, tj. głównie z hałasem i obniżeniem jakości krajobrazu. Ponadto należy zwrócić uwagę, że oddziaływanie akustyczne na środowisko występujące okresowo w trakcie prac budowlanych nie podlega regulacjom prawnym z zakresu ochrony przed hałasem.

Zagospodarowanie terenu związane z zabudową mieszkaniową w trakcie jej normalnej eksploatacji nie może przekraczać dopuszczalnych poziomów hałasu określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007r. sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz.112).

Ważnym aspektem wpływającym na tłumienie hałasu jest pozostawienie istniejącej zieleni, w postaci wyznaczonych stref zieleni (SN) lub stref otwartych (SO), w otoczeniu stref komunikacyjnych (SK) czy usługowych (SU) mogących generować uciążliwości dla zabudowy mieszkaniowej.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięcia zaliczającego się do katalogu przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.), należy poprzedzić procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w celu wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia.

Szczególne znaczenie dla mieszkańców będzie mieć realizacja polityki przestrzennej w zakresie terenów zieleni. Wprowadzenie i utrzymanie powierzchni terenów otwartych (SO) oraz zieleni (SN), mające na celu ochronę najcenniejszych terenów przyrodniczych w gminie, umożliwi zachowanie istniejącej bioróżnorodności, co korzystnie wpływa na odczucia mieszkańców. Wyznaczenie stref zieleni lub otwartych w sąsiedztwie stref wielofunkcyjnych związanych z zabudową będą pełnił również funkcje rekreacyjne i sprzyjać kształtowaniu prozdrowotnych nawyków mieszkańców. Będzie to oddziaływanie pozytywne, długoterminowe, bezpośrednie i stałe.

W bezpośrednim sąsiedztwie dróg ujętych w strefie planistycznej (SK) nastąpi wzrost natężenia hałasu i zanieczyszczenie powietrza, Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

### Zakłady stwarzające zagrożenie wystąpieniem poważnej awarii

Brak na terenie gminy.

## 9.11. Oddziaływanie na obszary chronione w tym obszary Natura 2000

Na obszarze gminy występują cenne zasoby przyrodnicze, objęte prawną ochroną ustanowione w trybie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w formie:

- **NATURA 2000 Dolina Wkry i Mławki (PLB140008)**

- **Obszar Chronionego Krajobrazu (OCHK) Międzyrzecza Skrwy i Wkry,**

Generalnie strefy planistyczne znajdujące się w granicach obszaru chronionego krajobrazu zostały wyznaczone na podstawie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz z dostosowaniem do zakazów i nakazów wynikających z lokalizacji możliwej zabudowy na tych obszarach. W przypadku wykonywania nowych szczegółowych planów miejscowych – należy stosować się do zasad i ograniczeń wynikających z położenia stref w ww. obszarach chronionych.

#### Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne stanowią ważną, z przyrodniczego punktu widzenia, naturalną drogę migracji gatunków oraz jeden z elementów zielonej infrastruktury. Przeznaczenia terenu w obrębie korytarzy ekologicznych w przeważającej części na terenie gminy stanowią strefy planistyczne otwarte (SO) oraz zieleni (SN).

Wyznaczone strefy planistyczne na terenach prawnie chronionych, w projekcie POG określono z myślą o zapewnieniu ochrony obiektów i obszarów cennych przyrodniczo, podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zachowanie tych terenów będzie miało korzystny wpływ na utrzymanie głównych elementów systemu przyrodniczego gminy.

Podsumowując, biorąc pod uwagę obecne użytkowanie i profil funkcjonalny wskazany dla większości terenów prawnie chronionych, nie zakłada się wystąpienia znaczących, negatywnych oddziaływań na przedmioty ochrony ustanowione na terenie gminy na skutek realizacji ustaleń projektu planu ogólnego.

## **9.12. Wzajemne oddziaływanie**

Poszczególne elementy środowiska, takie jak: ludzie, rzeźba terenu, budowa geologiczna, wody powierzchniowe i podziemne, pokrywa glebowa, szata roślinna i fauna, klimat lokalny, krajobraz naturalny, zasoby naturalne, dobra materialne, zabytki kultury materialnej są ze sobą powiązane i tworzą integralną całość.

Dlatego też negatywny wpływ na jeden z czynników, może przejawiać się pogorszeniem stanu całego ekosystemu. Wzajemne wzmacnianie występujących oddziaływań w danym środowisku powoduje, że łączny efekt jest większy od sumy efektów ich działania oddzielnego.

Z punktu widzenia zdrowia ludzi najważniejsze są oddziaływania na powietrze atmosferyczne i klimat akustyczny.

W oparciu o wyżej przedstawiony opis środowiska i analizę oddziaływań oraz ewentualnych zmian można stwierdzić, że przy zastosowaniu rozwiązań przedstawionych w niniejszej prognozie nie wystąpią wzajemne negatywne oddziaływania pomiędzy poszczególnymi elementami środowiska.

## **10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu miejscowego**

Projekt planu ogólnego sporządzono w myśl zapewnieniu ochrony obiektów cennych przyrodniczo, uwzględnieniu istniejących walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi. Z racji specyfiki formatu planu ogólnego oraz ograniczonych możliwości jego ustaleń uważa się, że proponowane rozwiązania w formie wyznaczonych stref otwartych (SO), zieleni (ZN), na terenach cennych

przyrodniczo prowadzą do łagodzenia i likwidacji negatywnych wpływów na środowisko przyrodnicze. Wyznaczenie tych stref w otoczeniu stref dedykowanych zabudowie czy usługom rekompensuje uciążliwości z nimi związane.

Jako kolejny czynnik zapobiegający negatywnym oddziaływaniom na środowisko jest wprowadzenie w każdej strefie wskaźnika dotyczącego minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Zabezpieczono także obecne w granicach gminy formy ochrony przyrody oraz zapewniono ochronę korytarzy ekologicznych.

Rozwiązaniem planu ogólnego o zdecydowanie pozytywnym efekcie dla przestrzeni i przyrody gminy jest ustanowienie obszaru uzupełnienia zabudowy, którego celem jest umożliwienie, po uchwaleniu planu ogólnego, wydania decyzji o warunkach zabudowy (WZ) na terenach bez obowiązującego planu miejscowego.

Realizacja zapisów planu ogólnego (rodzaj proponowanego zainwestowania poprzez wyznaczone strefy planistyczne) nie niesie poważnych zagrożeń dla środowiska. Przewiduje się również brak znaczącego oddziaływania projektowanego zagospodarowania na obszary ostoi Natura 2000, w szczególności:

- nie wpłynie na pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt chronionych w sieci obszarów Natura 2000
- nie wpłynie na spójność obszarów Natura 2000

W związku z powyższym realizacja planu założeń planu ogólnego nie niesie specjalnych zagrożeń dla środowiska.

## 11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w miejscowym planie

Metodologia opracowania Prognozy nakazuje dokonanie propozycji rozwiązań alternatywnych w stosunku do przewidywanych w projekcie dokumentu – rozwiązań, które pozwoliłyby osiągnąć zamierzone cele przy mniejszej skali uciążliwości i oddziaływań na różne aspekty środowiska (realizacja zamierzonych celów byłaby wówczas z punktu widzenia oddziaływania na środowisko bardziej efektywna – zostałyby osiągnięta przy niższych kosztach).

Projekt planu ogólnego uwzględnia uwarunkowania środowiska, potrzebę ochrony i wzbogacenia istniejących walorów przyrodniczo-krajobrazowych, konieczność zabezpieczenia zdrowia ludzi na tym terenie.

Jedynym rozważnym rozwiązaniem alternatywnym, dotyczącym przyszłego zagospodarowania, byłoby zaniechanie podejmowania jakichkolwiek działań, tzw. wariant zerowy. Jednakże, zgodnie z nowelizacją Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Plan ogólny gminy, ma zastąpić dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które zgodnie ww. ustawą zachowuje moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do dnia 30.06.2026 r.

Główną intencją opracowania projektu planu ogólnego było umożliwienie zagospodarowania terenów, zgodnie z zapisami obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, ochrony istniejących struktur funkcjonalno-przestrzennych, umożliwienie racjonalnego zagospodarowania i obsługi komunikacyjnej terenów inwestycyjnych, a także ochrona obszarów cennych przyrodniczo.

Ponadto wyznaczając strefy planistyczne w projekcie POG brano również pod uwagę ustalenia funkcjonalne oraz wskaźniki urbanistyczne określone w już obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zaniechanie realizacji przedsięwzięcia nie wpłynęłoby na środowisko – pozostałoby ono w stanie obecnym. Jednakże wariant ten, ze względu na zmianę przepisów prawa przestrzennego nie został wzięty pod uwagę.

Ponadto projekt planu jest zgodny z przepisami prawa w zakresie m.in. ochrony środowiska, ochrony przyrody, oraz innymi przepisami szczególnymi, ponadto przewidywane zagospodarowanie terenów, wydaje się być funkcją społecznie uzasadnioną na przedmiotowym terenie, a także odzwierciedla w znaczącej mierze dotychczasową politykę przestrzenną gminy określoną w Studium i obowiązujących miejscowych planach dlatego też nie proponuje się rozwiązań alternatywnych aniżeli te, które zostały zaproponowane w projekcie planu.

## **12. Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy**

Analizowane zainwestowanie jest powszechnie występującym i typowym przedsięwzięciem małej skali. Wobec tego określenie jego wpływu na środowisko nie napotkało na szczególne trudności.

## **13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym**

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzania postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu. Obowiązek opracowania prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*.

Zasadniczym celem prognozy oddziaływania na środowisko jest diagnoza obecnego stanu środowiska oraz wskazanie potencjalnego oddziaływania realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko przyrodnicze, przy uwzględnieniu jego poszczególnych komponentów, w tym: powierzchni ziemi, warunków wodnych, różnorodności biologicznej, krajobrazu, szaty roślinnej i zwierząt, powietrza.

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona dla potrzeb projektu planu ogólnego Gminy i Miasta Żuromin.

Projekt planu ogólnego (zwanego dalej projektem POG) jest realizacją uchwały Nr 490/LXVII RADY MIEJSKIEJ W ŻUROMINIE z dnia 29 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego miasta i gminy Żuromin.

Plan ogólny gminy to nowy, obowiązkowy dokument planistyczny, który wprowadzony został ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688), zastępując studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (zwanego dalej Studium lub SUIKZP).

Zgodnie z art. 65 ust. 1 ww. ustawy studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do dnia uchwalenia planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2026 r.

Wyznaczając strefy planistyczne w projekcie POG brano pod uwagę ustalenia funkcjonalne oraz wskaźniki urbanistyczne określone w już obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Plan ogólny jest aktem prawa miejscowego, który przedstawia sposób zagospodarowania przestrzeni, a jego ustalenia uwzględnia się zarówno przy

sporządzaniu planów miejscowych, jak i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Projekt planu ogólnego, zgodnie z §5, ust. 1 *Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*, sporządza się w formie danych przestrzennych, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 3a ustawy, tworzonych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 67b ustawy.

Dodatkowo jak wynika z art. 13h. ust.1. upzp wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej.

Zgodnie z art. 13a ust. 4 upzp, w planie ogólnym w ramach elementów obligatoryjnych określa się strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne, które obejmują gminny katalog stref planistycznych (profil funkcjonalny stref planistycznych, oraz wskaźniki urbanistyczne: wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy, wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej), a także nieobowiązkowo może obejmować gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej (szkoły podstawowe oraz obszary zieleni publicznej).

Ponadto w planie ogólnym można określić obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ) oraz obszary zabudowy śródmiejskiej.

W analizowanym projekcie planu ogólnego określone zostały strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne, a także obszary uzupełnienia zabudowy oraz obszary zabudowy śródmiejskiej.

#### STREFY PLANISTYCZNE

W granicach objętych projektem POG wyznaczono zostało wyznaczonych 12 stref funkcjonalnych:

- a) Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną – SW,
- b) Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną – SJ,
- c) Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową – SZ,
- d) Strefa usługowa – SU,
- e) Strefa gospodarcza – SP,
- f) Strefa produkcji rolniczej – SR,
- g) Strefa infrastrukturalna – SI,
- h) Strefa zieleni i rekreacji – SN,
- i) Strefa cmentarzy – SC,
- j) Strefa górnictwa – SG,
- k) Strefa otwarta – SO,
- l) Strefa komunikacyjna – SK.

Nie zostały wyznaczone strefy planistyczne: handlu wielkopowierzchniowego (SH).

Na terenie gminy wyznaczono łącznie 978 stref planistycznych. Strefy zostały wyznaczone głównie w granicach istniejącej zabudowy, charakteryzującej się tożsamymi funkcjami przestrzennymi i standardami kształtowania zabudowy, jak również w granicach terenów przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod daną zabudowę.

#### GMINNE STANDARDY URBANISTYCZE

Dla każdej ze stref wyznaczono gminne standardy urbanistyczne (gminny katalog stref planistycznych) określając profil funkcjonalny, wartość maksymalnej nadziemnej

intensywności zabudowy, wartość maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

Przy ustalaniu w projekcie POG wymienionych wyżej parametrów były brane pod uwagę przede wszystkim wskaźniki i parametry z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dla terenów nieobjętych obowiązującymi mpzp brano pod uwagę zabudowę sąsiednią, bądź zapisy zlokalizowanych w sąsiedztwie miejscowych planów.

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*, w przypadku gdy obszar strefy planistycznej jest objęty obowiązującymi planami miejscowymi, w strefie tej można określić wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej niższą niż wynika to z załącznika nr 1 do rozporządzenia, jednak nie niższą niż najwyższa wartość wskaźnika opisującego minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej dla terenów wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych, obejmujących obszar strefy.

W nawiązaniu do przywołanego wyżej rozporządzenia „określony dla strefy planistycznej minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej nie dotyczy terenów komunikacji, dla których wskaźnik ten wynosi 0%”.

Warunki określone w gminnych standardach urbanistycznych muszą zostać uwzględnione przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz stanowią podstawę prawną do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

#### OBSZARY UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY (OUZ)

W projekcie POG wyznaczono obszary uzupełnienia zabudowy, które stanowią podstawę prawną wydawania decyzji o warunkach zabudowy na terenach nie posiadających obowiązującego miejscowego planu. W związku z czym, obszary uzupełnienia zabudowy wyznaczono uwzględniając lokalne uwarunkowania oraz politykę przestrzenną gminy, zgodnie z przepisami określonymi w *Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy*.

#### OBSZARY ZABUDOWY ŚRÓDMIEJSKIEJ (OZŚ)

Obszar Zabudowy Śródmiejskiej (dalej OZŚ) zdefiniowany jest w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jako położony w mieście obszar zwartej, intensywnej zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Ustalenie OZŚ nie jest obowiązkiem organów samorządu i nie jest obwarowane szczególnymi regułami wyznaczania. OZŚ jest wyznaczany w zależności od stopnia zagospodarowania danego miasta. W przypadku miasta Żuromin, które jest w całości pokryte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, dokonano analizy zapisów tych planów pod kątem parametrów zagospodarowania, w szczególności intensywności zabudowy, a także analizy istniejącej zabudowy. OZŚ został wyznaczony z uwzględnieniem tych uwarunkowań i obejmuje głównie tereny ścisłego centrum miasta, aż po tereny przy skrzyżowaniu ulic Malinowej i Wyzwolenia od strony zachodniej, Warszawskiej i Osiedlowej od strony południowej, czy tereny przy ul. Mławskiej na północy.

Charakteryzując problem oddziaływań ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko należy wskazać, że wprowadzenie każdej nowej formy zainwestowania terenu jest w sposób nieunikniony związane z pojawieniem się oddziaływania na środowisko. Jednak, projektowane zagospodarowanie terenu obwarowane jest działaniami minimalizującymi negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze. Ponadto

plan spełnia uwarunkowania wynikające z dążenia do zapewnienia właściwych standardów środowiskowych w zakresie ochrony zdrowia.

Podczas realizacji założeń planu nie wystąpią transgraniczne oddziaływania na środowisko.

Wykazano, że realizacja zainwestowania wiąże się z oddziaływaniem na obszar badań. Mogące wystąpić negatywne oddziaływania będą miały charakter lokalny, jednak z uwagi na ogólny charakter planu ogólnego, trudno określić rzeczywistą skalę oddziaływań poszczególnych planowanych inwestycji, które należy uszczegółowić na etapie tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W ujęciu końcowym wykazano, że realizacja zapisów planu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo oraz nie spowoduje znaczącego wzrostu zagrożenia środowiska w granicach planu i poza nim.

## 14. Wykaz materiałów źródłowych

1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Żuromin wraz z zmianami,
2. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby planu ogólnego gminy i miasta Żuromin, Szczytno, 2025,
3. Projekt planu ogólnego Gminy i Miasta Żuromin,
4. Raport o stanie gminy i miasta Żuromin za 2024 r.
5. Program Ochrony Środowiska Województwa mazowieckiego do roku 2030 r.
6. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego;
7. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2030;
8. Plan Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego do roku 2030;
9. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
10. Polityka Ekologiczna Państwa;
11. Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej;
12. Strategiczny plan adaptacji dla sektora i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
13. Centralna Baza Danych Geologicznych;
14. Dane Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego,
15. Geografia regionalna Polski, Kondracki J., PWN, Warszawa 2013 r.,
16. Geografia fizyczna Polski, A. Richling, K. Ostaszewska, PWN, Warszawa 2005 r.
17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133, z późn. zm.)
18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183)
19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409)
20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408)
21. Ptaki. Przewodnik Collinsa, 2010 r.
22. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski, Władysław Matuszkiewicz PWN, Warszawa 2001 r.,

23. Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa poglądowa w skali 1: 300 000, 2 Pobrzeże Gdańskie i Pojezierze Wschodniopomorskie, PAN, W. Matuszkiewicz i inni, Warszawa 1995 r.,
24. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badań Ssaków PAN, W. Jędrzejewski i inni, Białowieża 2012r.
25. Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski niżowej, Łucjan Rutkowski, PWN, Warszawa 2008 r.,
26. Rośliny lasu liściastego, Tadeusz Traczyk, WSiP, Warszawa 1959 r.,
27. Atlas roślin, R. Krzyściak-Kosińska, M. Kosiński, wyd. Pascal, Bielsko-Biała 2007 r.,
28. Płazy i gady Polski, A. Herczek, J. Gorczyca, Wyd. Kubajak, 2004 r.,
29. Atlas ptaków, część I i II, Marcin Karetta, wyd. Pascal, Bielsko-Biała, 2010 r.,
30. Regionalizacja geobotaniczna Polski, Jan Marek Matuszkiewicz, IGiPZ PAN Warszawa, 2008 r.,
31. Mapy Hydrogeologiczne Polski w skali 1: 50 000 wraz z objaśnieniami
32. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50 000, wraz z objaśnieniami,
33. Mapa Geośrodowiskowa Polski w skali 1:50 000 wraz z objaśnieniami,
34. Przeglądowa Mapa Surowców Skalnych Polski w skali 1:200 000
35. Raporty o stanie środowiska województwa mazowieckiego, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
36. Materiały zebrane w sieci Internet w szczególności bazy danych WMS oraz serwisy tematyczne.

Spis załączników tekstowych:

1. Oświadczenie,
2. Kopia uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu dokumentu: Planu ogólnego gminy i miasta Żuromin z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie.
3. Kopia uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu planu ogólnego gminy i miasta Żuromin, z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Żurominie.

Spis załączników graficznych:

1. Prognoza oddziaływania na środowisko realizacji ustaleń planu ogólnego gminy i miasta Żuromin (zał. nr 1)

## OŚWIADCZENIE

Oświadczam, iż jako kierująca zespołem autorskim „*Prognozy oddziaływania na środowisko do ustaleń planu ogólnego Gminy i Miasta Żuromin*” spełniam wymagania o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.).

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.



.....  
inż. Grzegorz Prusik